

Na podlagi prvega odstavka 28. člena Zakona o računskem sodišču
(ZRacS-1, Uradni list RS, št. 11/01) in v skladu s sklepi, ki jih je sprejel senat
računskega sodišča
izdajam

**REVIZIJSKO POROČILO
O PRAVILNOSTI IN SMOTRNOSTI
PORABE NAMENSKIH JAVNIH SREDSTEV,
DODELJENIH SKUPINI ELAN**

Številka: 1206-4/2003-69

Ljubljana, 29. novembra 2005

Kazalo

I.	UVOD	3
1.	Predstavitev revizije in revidirancev	3
1.1	Pravne podlage	6
1.2	Lastniška struktura družb Elan in Skimar	7
II.	UGOTOVITVE	9
1.	Uvod	9
2.	Prestrukturiranje sistema Elan	11
2.1	Predstavitev postopkov prestrukturiranja oziroma kriznega managementa	11
2.2	Predstavitev poslovanja skupine Elan pred nakupom in odločitev SRD	14
2.2.1	Ocena potrebnih sredstev SRD	15
2.3	Kronologija pomembnih dogodkov pri nakupu družbe Elan	17
2.4	Postopek prestrukturiranja sistema Elan	19
2.4.1	Dokapitalizacije družbe Elan	21
2.4.2	Prevzem dolga, odkup terjatev in odpust dolga	22
2.4.3	Prisilna poravnava in kritje izgube	25
2.4.3.1	Družba Elan	25
2.4.3.2	Družba Elan Line	26
2.4.3.3	Družba Elan International	27
2.4.4	Dana poročta družbi Elan	27
2.4.5	Subvencije države in druge subvencije	27
3.	Poslovanje sistema Elan	28
3.1	Dogovor o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan	31
3.2	Pogodba o poslovanju družbe Elan	33
3.2.1	Izračuni premije za uspeh po pogodbi o poslovanju	36
3.2.2	Evidentiranje premije za uspeh	36
3.3	Sporazumi o ureditvi razmerij v zvezi s poslovanjem družbe Elan	37
3.4	Drugi sporazumi in pogodbe o kritju stroškov	40
4.	Vloga družbe Skimar	41
4.1	Ustanovitev družbe	41
4.2	Posojilna pogodba SRD z družbo Turbo Hydro	41
4.3	Dokapitalizacije družbe Skimar	42
4.3.1	Dokapitalizacija družbe Skimar s strani SRD	42
4.4	Posojila in konverzija terjatev družbe Skimar v kapital družbe Elan	45
4.5	Prodaja deležev družbe Skimar	47
4.5.1	Prodaja deleža SRD v letu 2002	47
4.5.2	Dokapitalizacije in prodaja deležev drugih družbenikov v družbi Skimar	48
4.6	Poslovanje znotraj skupine Skimar	49
4.6.1	Prodaja deležev družb iz skupine Elan družbi Atac, d. o. o., Ljubljana	50
4.6.1.1	Družba Elan Inventa	53
4.6.1.2	Družba E-M Šport	54
4.6.1.3	Elan Commerce	55
4.6.1.4	Sport 2000	55
4.6.2	Poslovanje v skupini družb Elan Yachting	57
4.6.2.1	Elan PBO	58
4.6.3	Poslovanje v skupini družb Elan Bikes	60
4.6.3.1	Ustanovitev	60
4.6.3.2	Dejavnost in poslovanje	60
5.	Izkazi poslovnega izida družbe Elan	60
5.1	Konsolidirani izkazi skupine Elan po letih	61
5.1.1	Leto 2000	67
5.1.2	Leto 2001	70
5.1.3	Leto 2002	73
5.1.4	Leto 2003	73
5.1.5	Povzetek revizijskih ugotovitev pri konsolidiranem poslovnem izidu skupine Elan	77
6.	Ocena smotrnosti	80
6.1	Ocena uspešnosti izpolnjevanja dogovorjenih ciljev	80
6.1.1	Ocena glede na sklepe Vlade	80

6.1.2	Ocena glede na predvidena potrebna sredstva	81
6.1.3	Ocena glede na pogodbo o nakupu	81
6.1.4	Ocena glede na dogovor o poslovanju	82
6.2	Ocena učinkovitosti	88
6.2.1	Poročanje SRD Vladi Republike Slovenije	88
6.2.1.1	Poročilo likvidacijskega upravitelja SRD o sanaciji in prestrukturiranju sistema Elan z dne 18. 11. 2002	88
6.2.1.2	Poročilo likvidacijskega upravitelja SRD z dne 22. 1. 2003 o realizaciji programa aktivnosti SRD v zvezi s finančno in poslovno sanacijo sistema Elan po sklepih Vlade RS	89
6.2.1.3	Poročilo o poslovanju SRD in nadzoru poslovanja SRD v zvezi s sanacijo poslovnega sistema Elan z dne 22. 1. 2003	90
6.2.2	Donosnost vloženih sredstev SRD v projekt prestrukturiranja Elan	92
6.3	Ocena gospodarnosti	93
III.	MNENJE	98
1.	Mnenje o pravilnosti porabe namenskih javnih sredstev v družbi Elan in njenih hčerinskih družbah	99
2.	Mnenje o smotrnosti porabe namenskih javnih sredstev, danih družbi Elan in njenim hčerinskim družbam	100
2.1	Mnenje o uspešnosti	100
2.2	Mnenje o učinkovitosti	101
2.3	Mnenje o gospodarnosti	103
IV.	ODZIVNO POROČILO	105

I. UVOD

1. Predstavitev revizije in revidirancev

V Program dela računskega sodišča za leto 2003 je bila vključena revizija porabe namenskih javnih sredstev dodeljenih skupini Elan. Revizijo, ki je bila uvedena s sklepi št. 1206-4/2003-4 z dne 12. 11. 2003, št. 1206-4/2003-15 z dne 17. 3. 2004, št. 1206-4/2003-17 z dne 18. 3. 2004 in 1206-4/2003-23 z dne 21. 4. 2004, so izvedli revizorji računskega sodišča.

Revizija je obsegala poslovanje Slovenske razvojne družbe, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: SRD) in gospodarskih družb Elan, d. d., Begunje (v nadaljevanju: Elan), ter Skimar, d. o. o. Ljubljana (v nadaljevanju: Skimar).

Predmet revizije je bila poraba namenskih javnih sredstev dodeljenih skupini Elan¹ od leta 2000 do 2003. SRD je pridobila večinski delež z nakupom delnic družbe Elan v letu 2000 od Privredne banke Zagreb (v nadaljevanju: PBZ) in ga je spomladi 2002 prenesla na pooblaščenke investicijske družbe. V vmesnem obdobju je potekal proces prestrukturiranja, v katerem je SRD dokapitalizirala družbi Elan in Skimar, ki je bila namensko vključena v ta proces. V letu 2003 je postala družba Skimar 100-odstotna lastnica družbe Elan.

Cilj revizije je bil ugotoviti pravilnost in smotrnost porabe namenskih javnih sredstev, ki predstavljajo sredstva SRD, namenjena izvedbi procesa prestrukturiranja v skupini Elan. Kot namenska javna sredstva smo upoštevali kupnino za nakup družbe Elan od PBZ, vložek SRD v trajni kapital družbe Skimar (za potrebe dokapitalizacije družbe Elan) in plačilo storitev družbi Elan². Na podlagi odločitve Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada RS) je bila v ta namen izvedena dokapitalizacija SRD s terjatvami Republike Slovenije (v nadaljevanju: RS) do SRD iz naslova premoženja Agencije za sanacijo bank in hranilnic (v nadaljevanju: ASBH). Na tej podlagi smo presojali:

- aktivnosti SRD kot lastnice do njenega izstopa iz družbe Elan (SRD je svoj delež v družbi Elan prodala v decembru 2001 in januarju 2002) in družbe Skimar (SRD je večinski delež v družbi Skimar prodala v februarju, juniju in juliju leta 2002),
- pravilnost in smotrnost poslovanja družb Elan in Skimar pa tudi po izstopu SRD, ker so se učinki procesa prestrukturiranja v poslovanju obeh družb izkazali tudi po zaključku leta 2001.³

Gospodarnost smo merili s primerjavo ugotovljenih rezultatov prestrukturiranja skupine Elan glede na vložena javna sredstva. Ocena učinkovitosti je temeljila na primerjavi dosežene vrednosti iztržka pri prodaji naložb v družbah Elan in Skimar in vloženi javnih sredstev v projekt prestrukturiranja poslovnega sistema Elan. Pri ocenjevanju učinkovitosti smo presojali tudi ustreznost načrtovanja in vodenja procesa prestrukturiranja poslovnega sistema Elan in poročanja o doseženih rezultatih skupine Elan. Oceno uspešnosti predstavljajo ugotovitve, ki

¹ Iz poročila o reviziji računovodskih izkazov družbe Elan d. d. za obdobje od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000, je razvidno, da so razen matične družbe skupino Elan sestavljale še dve odvisni družbi s sedežem v Sloveniji in pet družb s sedežem v tujini. Seznam družb iz skupine Elan, na dan 31. 12. 2000, je v prilogi 1. V letu 2000 je bila v proces prestrukturiranja vključena družba Skimar, ki je na podlagi konverzije terjatev v kapital (v letih 2000 in 2001) postala večinski lastnik družbe Elan. Sestavo skupine Elan in skupine Skimar na dan 31. 12. 2001 prikazuje slika 5. Slika 6 prikazuje spremenjeno sestavo obeh skupin na dan 31. 12. 2002 in na dan 31. 12. 2003.

² Podrobnejša predstavitev je v tabeli 4 v poglavju 2.2.1. Ocena potrebnih sredstev SRD.

³ Podrobnejša kronološka predstavitev sprememb v lastniški strukturi družb Elan in Skimar je v točki 1.2 tega poročila.

se nanašajo na izpolnjevanje dogovorjenih ciljev. Uspešnost smo merili s pomočjo računovodskih kazalnikov (povezava s točkama 6.1.e in 6.1.g).

Revizijo smo načrtovali in izvedli v obsegu, ki daje razumno zagotovilo za presojo pravilnosti in smotrnosti porabe namenskih javnih sredstev v družbi Elan in njenih hčerinskih družbah. Pri tem smo upoštevali odločitve skupščine in nadzornega sveta SRD ter predloge in odločitve uprave SRD in uprave družbe Elan, ki so bile sprejete v zvezi s postopkom prestrukturiranja sistema Elan in v zvezi z dokapitalizacijami družbe Elan in družbe Skimar. Postopek revizije smo vodili v skladu z veljavno zakonodajo, s smernicami in z navodili računskega sodišča za revidiranje ter standardi revidiranja, ki jih uporablja računsko sodišče v skladu z Napotilom za izvajanje revizij⁴.

Pri izvedbi revizije smo uporabili naslednje metode dela:

- zbrali in pregledali smo dokumentacijo, povezano z nakupom delnic družbe Elan, in analizirali podatke in aktivnosti SRD pri sanaciji in prestrukturiranju družbe Elan po nakupu,
- opravili razgovore s predstavniki SRD⁵,
- primerjali podatke o poslovanju s podatki v poročilu o sanaciji in prestrukturiranju poslovnega sistema Elan, ki ga je SRD pripravila za Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor),
- pridobili smo podatke o poslovanju družbe Elan in drugih družbah, povezanih s prestrukturiranjem sistema Elan, in spremembah lastniške strukture družbe v obdobju od leta 2000 do 2003,
- pridobili smo podatke o ustanovitvi družbe Skimar in njeni vključitvi v prestrukturiranje sistema Elan ter o vseh spremembah lastniške strukture v obdobju od leta 2001 do maja 2004 ter
- opravili razgovore s predstavniki družb Skimar in Elan.

SRD je bila ustanovljena z Zakonom o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij (v nadaljevanju: ZSRDPP)⁶ oziroma se je s tem zakonom preoblikoval Sklad Republike Slovenije za razvoj v SRD. Ustanoviteljica SRD je bila RS. Z zakonom so bile določene naslednje naloge SRD:

- dejavnosti v zvezi s projektnim financiranjem,
- dejavnosti prestrukturiranja gospodarskih družb in naloge na področju programa prestrukturiranja podjetij in sodelovanja pri izvajanju projektov ohranjanja in odpiranja novih delovnih mest,
- dejavnosti na področju spodbujanja sofinanciranja tehnološkega razvoja v RS,
- upravljanje in razpolaganje z vrednostnimi papirji in drugimi sredstvi, pridobljenimi v procesu lastninskega preoblikovanja, prestrukturiranja in privatizacije podjetij, določene z Zakonom o privatizaciji pravnih oseb v lasti Sklada za razvoj in obveznostih Agencije RS za prestrukturiranje in privatizacijo (v nadaljevanju: ZPPOLS)⁷ ter naloge, določene z drugimi zakoni.

SRD izvaja projektno financiranje zlasti s kreditiranjem, izdajanjem jamstev, nakupom dolžniških oziroma lastniških vrednostnih papirjev in z uporabo drugih finančnih sredstev in instrumentov. Prestrukturiranje gospodarskih družb pa je v ZSRDPP opredeljeno kot izvajanje

⁴ Uradni list RS, št. 41/01.

⁵ V okviru svojih zakonskih nalog je SRD naložbo v Elan vodila kot projekt.

⁶ Uradni list RS, št. 39/97 in 68/97.

⁷ Uradni list RS, št. 71/94, 57/95 in 30/98.

finančnih, organizacijskih, kadrovskih, poslovnih in drugih poslovnih ukrepov in metod, ki omogočajo izvajanje prestrukturiranja gospodarskih družb. Program prestrukturiranja podjetij sprejme Vlada RS.

V 12. členu ZSRDPP je določeno, da SRD organizira in pripravlja analize ekonomskega položaja gospodarskih družb, vključenih v program prestrukturiranja podjetij, njihovega premoženja in uspešnosti poslovanja. 15. člen tega zakona določa, da lahko minister za finance predpiše podrobnejšo vsebino poslovnega poročila SRD in dodatkov k temu poročilu, vendar takšen predpis do konca leta 2003 ni bil izdan. SRD je pri poročanju sledila predvsem zahtevam Zakona o gospodarskih družbah⁸ (v nadaljevanju: ZGD), Slovenskih računovodskih standardov⁹ (v nadaljevanju: SRS) in nadzornega sveta SRD (v nadaljevanju: NS SRD).

Na podlagi sklepov Vlade RS je bila SRD konec leta 2002 v začetku postopka redne likvidacije¹⁰.

Organi SRD v revidiranem obdobju so bili:

- Skupščina: vlogo skupščine je opravljala Vlada RS.
- Uprava: od 24. 12. 1999 do 6. 1. 2002 je bil predsednik uprave SRD dr. Marjan Rekar, od 7. 1. 2002 dalje pa Franc Herman Šimnovec.
- NS SRD: od januarja 2000 do 31. 7. 2000 je bil predsednik NS SRD dr. Boris Šuštar, od 1. 8. 2000 do 13. 12. 2000 Bojan Starman. Od 14. 12. 2000 dalje je bil predsednik Izidor Rejc.

SRD je velika gospodarska družba, ki vodi poslovne knjige ter sestavlja letna poročila v skladu z ZGD in SRS. Z dnem vpisa začetka likvidacijskega postopka v sodni register, 12. 9. 2002, so bili razrešeni člani uprave SRD. S tem dnem je vodenje likvidacijskega postopka nad SRD ter strokovna opravila pri izvajanju javnih pooblastil prevzela družba D. S. U., družba za svetovanje in upravljanje, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: DSU).¹¹

Organi družbe Elan v revidiranem obdobju so bili:

- Uprava: od 18. 3. 2000 do leta 2004 je bil predsednik uprave družbe Elan Primož Finžgar. Člana uprave družbe Elan sta bila: Zvone Es in Martin Lehner. V letu 2001 (26. 6. 2001) je bil imenovan nov član uprave: Damir Popovič. V letu 2002 in 2003 so bili imenovani novi člani uprave družbe Elan: Andrew Rajapakse (25. 9. 2002, za področje financ in kontrolinga) in Matjaž Šarabon (1. 2. 2003), ki ga je nadzorni svet v letu 2004 imenoval za predsednika uprave¹².
- Nadzorni svet: od 18. 3. 2000 je predsednik nadzornega sveta družbe Elan Jože Jaklin, člani so: Anže Lapajne, Tamara Zajc, Franci Kraševac in Samo Roš.
- Skupščina: dne 29. 6. 2000 je bil imenovan predsednik skupščine družbe Elan, Žarko Tatalovič.

⁸ Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98, 37/98, 84/98, 6/99, 45/01, 59/01, 93/02.

⁹ Uradni list RS, št. 107/01, 67/03.

¹⁰ Sklep Vlade RS o prenehanju SRD z dne 14. 2. 2002 in sklep Vlade RS o začetku postopka redne likvidacije SRD z dne 31. 7. 2002.

¹¹ V skladu s sklepom Vlade RS z dne 20. 6. 2002 in Pogodbo o neodplačnem prenosu poslovnega deleža v družbi DSU, med SRD in Republiko Slovenijo (z dne 1. 7. 2002) je Republika Slovenija prevzela 100-odstotni poslovni delež v družbi DSU in postala njen edini družbenik.

¹² Sklep nadzornega sveta družbe Elan sprejet na seji 20. 4. 2004.

Organi družbe Skimar v revidiranem obdobju so bili: skupščina in direktor. Dne 1. 4. 2000 je bil za direktorja družbe imenovan mag. Uroš Korže, ki je družbo vodil do 30. 5. 2004.¹³

1.1 Pravne podlage

V letu 2000 je SRD v okviru novih naložb za prestrukturiranje na podlagi sklepa skupščine SRD (št. SV 147/00 z dne 17. 2. 2000) del sredstev vložila v nakup premoženja družbe Elan. Glavni razlogi za vključitev SRD v 'prestrukturiranje koncerna Elan'¹⁴ so bili:

- ohranitev delovnih mest (750 zaposlenih),
- preprečitev popolnega izčrpanja 'koncerna' skozi prednostna poplačila PBZ,
- ohranitev blagovne znamke in
- zaustavitev negativnih trendov.

Dne 16. 2. 2000 je bil podpisan dogovor med SRD, PBZ in Državno agencijo za zavarovanje hranilnih vlog in sanacijo bank, Zagreb (v nadaljevanju: DAB) o načinu in pogojih umika PBZ. NS SRD je bil 17. 2. 2000 seznanjen z informacijo o aktivnostih SRD v zvezi s poslovno in finančno sanacijo sistema Elan. Iz informacije je razvidno, da je zaradi neizpolnitve danih zagotovil o nadaljnji podpori pri finančni in poslovni sanaciji družbe v lasti PBZ obstajala verjetnost uvedbe stečajnega postopka v eni od družb 'koncerna Elan', kar bi sprožilo verigo stečajev. Nujnost ukrepanja je izhajala tudi iz koncipiranja in izvedbe finančne sanacije, vzpostavitve opravilne sposobnosti in nadaljevanja postopka prestrukturiranja v družbah 'koncerna'.

NS SRD je z dogovorom in predlogom o sklenitvi pogodbe o nakupu Elana soglašal ter kot vir financiranja skupščini SRD predlagal dokapitalizacijo SRD s terjatvami RS do SRD, ki so nastale na podlagi prenosa premoženja iz ASBH na SRD po pogodbi o ureditvi razmerij z dne 23. 10. 1998. Na osnovi te pogodbe izkazuje RS terjatve do SRD, ki so zapadle v plačilo po stanju na dan 31. 12. 2000. Te terjatve je ocenil pooblaščen cenilec in za znesek ocenjene vrednosti terjatve se je s sklenjenim dogovorom dokapitaliziral SRD.

Predstavniki Vlade RS so 17. 2. 2000 na skupščini SRD obravnavali 'informacijo o aktivnostih SRD v zvezi s sanacijo in prestrukturiranjem koncerna Elan'. Na podlagi izdelane ocene je skupščina SRD istega dne sprejela sklep, da podpira vključitev SRD v poslovno in finančno sanacijo Elana, da bi ohranili delovna mesta in blagovno znamko Elan. V ta namen se je dokapitalizirala SRD s konverzijo terjatve RS do SRD, iz naslova ASBH, v vrednosti 5.607.965 tisoč tolarjev, ocenjene na dan 31. 12. 2000. S sklepom skupščine SRD je bilo določeno, da SRD po prevzemu upravljalških funkcij v sistemu Elan opravi preveritev podatkov o poslovanju družbe Elan pred prestrukturiranjem in o tem poroča Komisiji Vlade RS za preprečevanje oškodovanja družbenega in državnega premoženja ter zavarovanje javnega interesa.

¹³ Dne 1. 6. 2004 je bil imenovan nov direktor družbe Tevž Tavčar.

¹⁴ Predlog uprave SRD za obravnavo gradiva za sejo nadzornega sveta SRD dne 17. 2. 2000.

1.2 Lastniška struktura družb Elan in Skimar

V letu 2000 je bil po nakupu delnic in blagovne znamke izveden postopek prestrukturiranja sistema Elan. V postopek je bila vključena družba Skimar. Po zaključku prestrukturiranja v letu 2002 je SRD prodala svoje delnice družb Elan in Skimar, ki so bile v lasti SRD, več družbenikom, kar je vplivalo na spremembe v lastniški strukturi obeh družb. Lastniško strukturo družbe Elan na dan 31. 12. 2001 in 31. 12. 2002 prikazuje tabela 1. Na dan 31. 12. 2003 je imela družba Skimar v družbi Elan 100-odstotni delež.

Skupščina družbe je 29. 6. 2000 sprejela sklep o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala, ki se izvede s pokrivanjem izgube iz preteklih let v breme osnovnega kapitala (z razveljavitvijo delnic), in sklep o povečanju osnovnega kapitala za 5.200.000 tisoč tolarjev (z izdajo delnic). Osnovni kapital družbe Elan je na dan 31. 12. 2000 znašal 7.500.000 tisoč tolarjev.

Na dan 31. 12. 2001 je znašal osnovni kapital družbe 5.200.000 tisoč tolarjev. V letu 2002 je bilo izvedeno povečanje osnovnega kapitala za 800.000 tisoč tolarjev, ki ga je v celoti vplačala družba Skimar. Osnovni kapital je na dan 31. 12. 2002 znašal 6.000.000 tisoč tolarjev.

Tabela 1: Lastniška struktura družbe Elan

Družba	Na dan 31. 12. 2001		Na dan 31. 12. 2002	
	Število delnic ¹⁵	Delež v odstotkih	Število delnic ¹⁶	Delež v odstotkih
Skimar	3.723.000	71,60	5.423.000	90,39
SRD	1.403.000	26,97	-	-
Kapitalska družba, d. d.	74.000	1,43	74.000	1,23
NFD 2, investicijski sklad, d. d.	-	-	503.000	8,38
Skupaj	5.200.000	100,00	6.000.000	100,00

Vir: poročila o reviziji računovodskih izkazov družbe Elan.

Delež SRD v družbi Elan je bil v decembru leta 2001 z javnim razpisom prodan Prvemu pokojninskemu skladu Republike Slovenije in pooblaščenim investicijskim družbam. Pogodbe o prodaji so bile podpisane dne 21. 12. 2001 in 25. 1. 2002.

Lastniško strukturo družbe Skimar na dan 31. 12. 2001, 31. 12. 2002 in 31. 12. 2003 prikazuje tabela 2. Iz podatkov bilance stanja družbe Skimar je razvidno, da je osnovni kapital na dan 31. 12. 2000 znašal 2.100 tisoč tolarjev. Z dokapitalizacijami družbenika SRD se je do konca leta 2001 osnovni kapital povečal na 292.442 tisoč tolarjev.

¹⁵ Delnice so navadne, razreda A in glasijo na ime. Nominalna vrednost delnic je 1.000 tolarjev.

¹⁶ Delnice so navadne, razreda A in glasijo na ime. Nominalna vrednost delnic je 1.000 tolarjev.

Tabela 2: Lastniška struktura družbe Skimar

Družbenik	31. 12. 2001	31. 12. 2002		31. 12. 2003	
	Delež v odstotkih	Delež v odstotkih	Osnovni kapital v tisoč tolarjih	Delež v odstotkih	Osnovni kapital v tisoč tolarjih
Kapitalska družba, d. d.	-	33,49	127.278	30,92	127.278
NFD 2, investicijski sklad, d. d.*	-	16,37	62.203	12,67	52.146
PID Kmečka družba, d. d.*	-	14,14	53.737	16,83	69.267
SRD	95,06	14,67	55.737	13,54	55.737
Sportinvest, d. d.	4,94	10,55	40.114	9,75	40.114
Triglav, finančna družba, d. d.	-	6,68	25.401	9,14	37.604
Triglav Steber II, d. d.*	-	4,08	15.531	6,17	25.401
Kapitalska družba – Prvi pokojninski sklad	-	-	-	0,99	4.063
Skupaj	100,00	100,00	380.000	100,00	411.611

Legenda: * Vse tri družbe so pooblašene investicijske družbe.

Vir: poročila o reviziji računovodskih izkazov družbe Skimar.

V letu 2002 je SRD prodala 76 odstotkov svojega deleža Prvemu pokojninskemu skladu, pooblaščenim investicijskim družbam in Kapitalski družbi, d. d., Ljubljana. Pogodbe so bile podpisane dne 11. 2. 2002 (za 34,19-odstotni delež), dne 21. 6. 2002 (za 15,14-odstotni delež) in 29. 7. 2002 (za 26,67-odstotni delež).

V letu 2004 so bile izvedene nekatere spremembe v nazivu posameznih pooblaščenih investicijskih družb¹⁷. Lastniško strukturo družbe Skimar na dan 13. 5. 2004¹⁸ prikazuje tabela 3.

Tabela 3: Lastniška struktura družbe Skimar na dan 13. 5. 2004

Družbenik	Osnovni kapital v tisoč tolarjih	Delež v odstotkih
Kapitalska družba, d. d.	77.994	18,95
KD Naložbe finančna družba, d. d.	69.268	16,83
D. S. U., d. o. o.	55.737	13,54
Kapitalska družba – Prvi pokojninski sklad	53.346	12,96
NFD Holding, d. d.	52.147	12,67
Sportinvest, d. d.	40.114	9,75
Triglav finančna družba, d. d.	37.604	9,14
Triglav Naložbe, d. d.	25.401	6,17
Skupaj	411.611	100,00

Vir: družbena pogodba z dne 13. 5. 2004.

¹⁷ PID Kmečka družba, d. d. se je preimenovala v KD Naložbe, finančna družba, d. d., Ljubljana, družba NFD 2, investicijski sklad, d. d. v družbo NFD Holding, finančna družba, d. d., Ljubljana in družba Triglav steber II, d. d. v družbo Triglav Naložbe, finančna družba, d. d., Ljubljana.

¹⁸ Spremembe družbene pogodbe družbe Skimar, sprejete na seji skupščine družbe dne 13. 5. 2004.

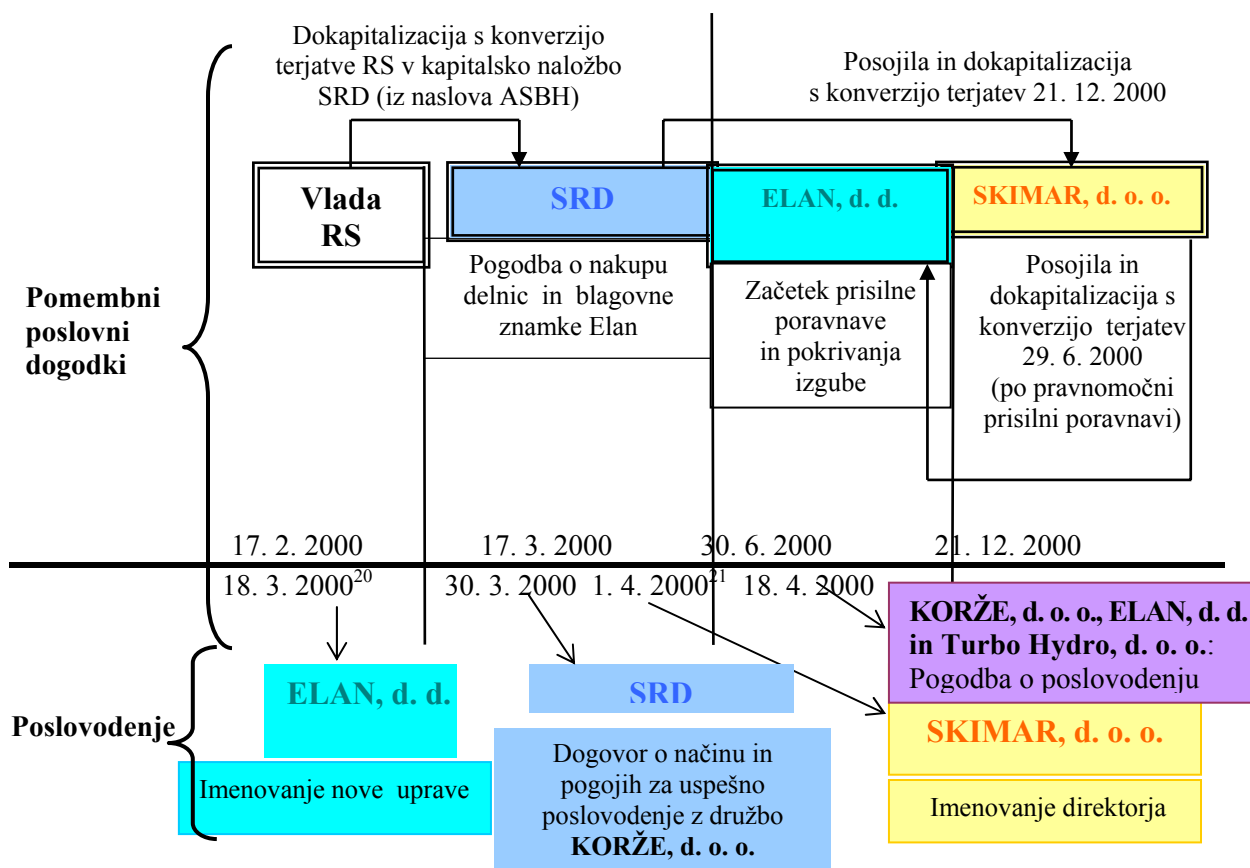
II. UGOTOVITVE

1. Uvod

Skupina Elan je bila od leta 2000 deležna intenzivnih pravno-statusnih sprememb in številnih sprememb v strukturi poslovanja, zato je smiselno slikovno predstaviti časovni potek pomembnejših poslovnih dogodkov. Sliki 1 in 2 predstavljata časovni potek pomembnejših poslovnih dogodkov od nakupa do prodaje delnic družbe Elan in spremembe v poslovanju po letih (od 2000 do 2002)¹⁹.

Podrobnejši opis celotnega poteka je predstavljen v nadaljevanju poročila in vključuje tudi pravno organizacijske spremembe v družbi Skimar, povezane s poslovanjem družbe Elan v tem obdobju. Vsebinsko povezan opis in potek poslovnih dogodkov je v nadaljevanju poročila razdeljen na dva dela: postopek prestrukturiranja sistema Elan in vlogo družbe Skimar v tem procesu in v kasnejših dogodkih.

Slika 1: Pomembni poslovni dogodki v letu 2000

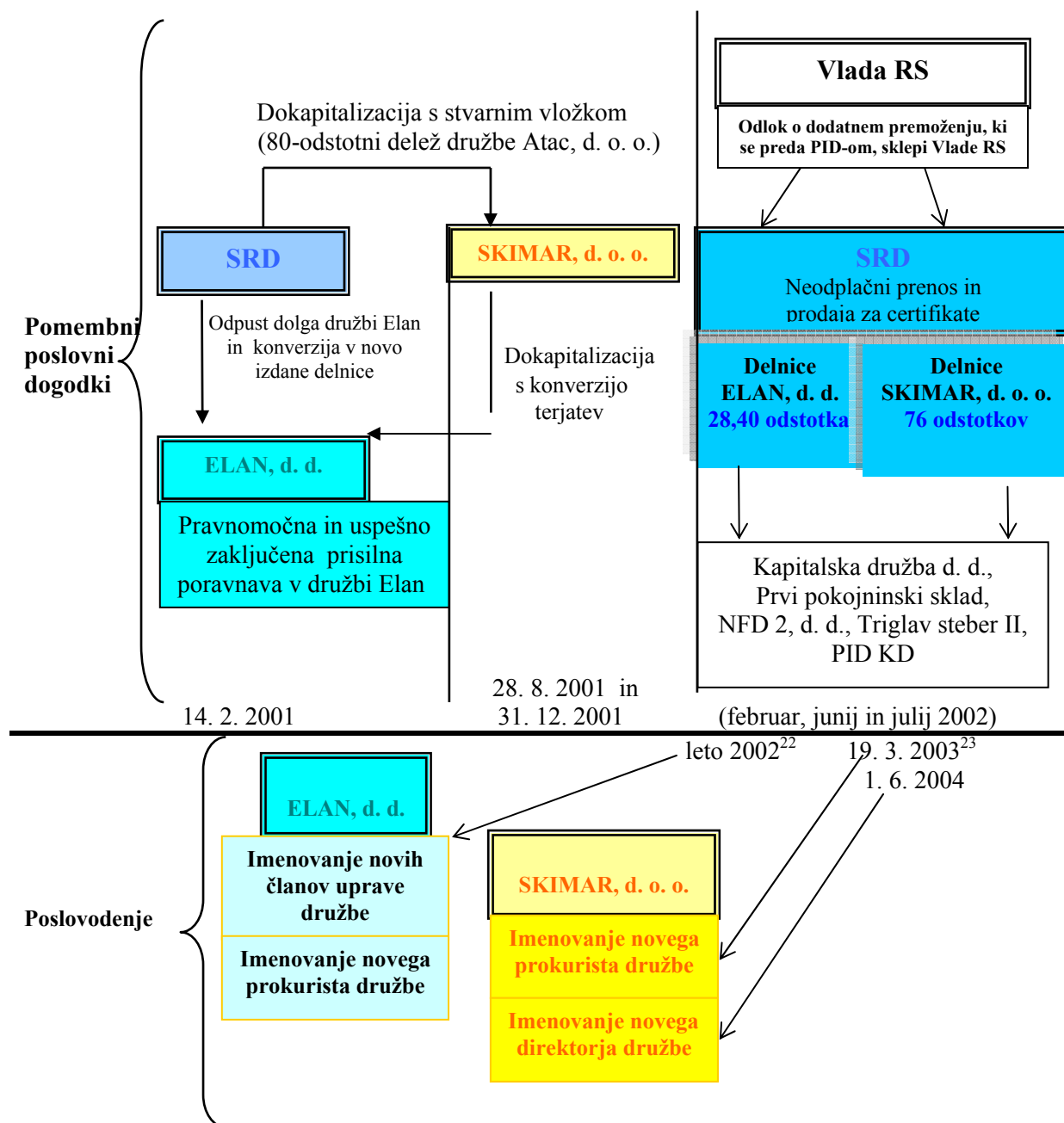

¹⁹ V prikaz je vključena tudi družba Turbo-Hydro, d. o. o., Ljubljana, ki je bila kasneje preimenovana v družbo Skimar.

²⁰ Predsednik uprave: Primož Finžgar in člani nadzornega sveta: Anže Lapajne, Tamara Zajc in Franci Kraševce, Samo Roš in Jože Jaklin. Prokurist: mag. Uroš Korže, imenovan 17. 3. 2000.

²¹ Za direktorja družbe Skimar imenovan mag. Uroš Korže.

Slika 2: Pomembni poslovni dogodki v letih 2001 in 2002

²² Imenovan novi predsednik uprave družbe Elan Primož Finžgar in novi člani uprave: Damir Popovič, Martin Lehner, Andrew Rajapakse in Matjaž Šarabon. Člani nadzornega sveta: Anže Lapajne, Tamara Zajc, Franci Kraševac, Samo Roš in Jože Jaklin. Prokurist: mag. Uroš Korže.

²³ Dne 18. 3. 2003 imenovan nov prokurist družbe Skimar: Janez Pezdirc, direktor družbe: mag. Uroš Korže in dne 1. 6. 2004 imenovan nov direktor Tevž Tavčar.

2. Prestrukturiranje sistema Elan

2.1 Predstavitev postopkov prestrukturiranja oziroma kriznega managementa

Proces prestrukturiranja oziroma zdravljenja podjetij v krizi pride v poštev takrat, ko je kriza že nastala, vendar se jo še vedno ocenjuje kot obvladljivo. Proces zdravljenja podjetij v krizi zajema tako področje poslovnega (vsebinskega) zdravljenja kot tudi finančnega zdravljenja. Za uspešno zdravljenje krize morajo biti praviloma izpolnjeni trije skupni pogoji,²⁴ in sicer morajo obstajati:

- zdravo poslovno jedro (osnovna dejavnost oziroma nosilni program), ki je sposobno na osnovi dodane vrednosti zagotavljati pozitiven denarni tok tudi z vidika razvoja oziroma prihodnosti (pozitiven izid iz poslovanja),
- sposoben managerski tim (brez katerega bodo še tako dobri projekti obsojeni na propad),
- razpoložljivi finančni viri (po možnosti dolgoročni) za zagotovitev razvojnega koraka (revitalizacija).

2.1.a Pri prestrukturiranju poslovnega sistema Elan je kljub, zaradi nameravanega izstopa PBZ, finančno izčrpanemu podjetju, obstajalo zdravo poslovno jedro, SRD pa je imenovala usposobljen managerski tim (podrobneje v točki 2.3 oziroma v točki 3) ter zagotovila potrebna finančna sredstva (podrobneje v točki 2.2.1).

Sam proces zdravljenja podjetij v krizi poteka v naslednjih korakih:

- ugotovitev prisotnosti krize, stopnje njene intenzivnosti in vzrokov za njen nastanek (okvirna analiza stanja),
- ocena možnosti razrešitve krize (predsanacijski preizkus),
- nastavitev kriznega managementa,
- podrobna analiza stanja z ugotovitvijo ključnih področij ukrepov,
- sprejem ukrepov za zaustavitev negativnih gibanj in spremljanje njihovih učinkov,
- izdelava strateškega sanacijskega načrta s simulacijami poslovnih izidov,
- sprejem razvojnih ukrepov,
- postavitev sistema tekočega spremljanja učinkov in reakcij nanje.

Posamezni koraki se izvajajo v določenem zaporedju, ponekod pa se medsebojno prepletajo in izvajajo hkrati.

Analiza pravičnih vzrokov²⁵ za nastanek določenega stanja je izjemno pomembna, saj se z njo identificirajo tista področja (procesi, pojavi, dogodki), katerih učinke je treba omejiti ali odpraviti. V literaturi zasledimo primere notranjih vzrokov kriz, med njimi tudi zanemarjanje finančne funkcije, ki vključuje:

- neuspešno upravljanje finančnih virov,
- nezadovoljiv nadzor likvidnostnega položaja,
- premajhno notranje financiranje,
- premalo vpliven opozorilni sistem,

²⁴ Dubrovski, Drago: Krizni management in prenova podjetja, Fakulteta za management, Univerza na Primorskem. Koper, 2004, str. 125 in naprej.

²⁵ Dubrovski, Drago: Krizni management in prenova podjetja, Fakulteta za management, Univerza na Primorskem. Koper, 2004, str. 37 in naprej.

- neprimeren obračunski sistem (npr. razdeljevanja splošnih stroškov),
- neupoštevanje znanih načel in pravil financiranja,
- negospodarno ravnanje z inštrumenti zavarovanja plačil in terjatev,
- odsotnost rednega (dnevnega tedenskega, mesečnega) pregleda finančnih kazalnikov poslovanja (le na polletnem ali letnem nivoju),
- nerazvita funkcija kontrolinga itd.

2.1.b Pred prestrukturiranjem sistema Elan niso bile izvedene ustrezne analize vzrokov za nastanek obstoječega stanja, saj ni bil ločeno analiziran vpliv izčrpavanja poslovnega sistema (s strani PBZ) od vplivov neuspešnega poslovanja poslovnega sistema (podrobneje v točki 2.2.1).

Poleg tega mora biti odprava vzrokov hitra, saj pomemben del ukrepov na področju financ predstavlja zagotavljanje plačilne sposobnosti. Zagotavljanje likvidnosti je ključnega pomena v začetni fazi, ko se podjetje giblje na robu preživetja in je pomembneje ohraniti zadostne prilive kot pa zasledovati cilj bilančne uspešnosti oz. poslovnega izida. Načela dobre prakse pri zagotavljanju likvidnosti²⁶ predvidevajo naslednje ukrepe:

- v prvi fazi: izdelava načrta likvidnosti v roku 3 – 5 dni,
- v drugi fazi: zagotovitev aktualnosti in kakovosti ter začetek obvladovanja likvidnosti v roku od 3 do 5 dni ter
- v tretji fazi: tekoči nadzor nad likvidnostjo in aktivno obvladovanje likvidnosti od 5 do 8 dni.

Eden izmed potrebnih pogojev za izvedbo uspešnega zdravljenja je tudi zamenjava direktorja oziroma notranjega posloводства²⁷. Vodenje podjetja, ki je neposredno soočeno z možnostjo hitrega propada, v akutni krizi zahteva drugačen pristop vodenja podjetja, kot pa ga dovoljujejo ali omogočajo normalne razmere poslovanja. Zaradi časovnega in odločevalskega pritiska, omejenih razpoložljivih sredstev in naravnosti h kratkoročnemu reševanju poslovnih problemov mora krizni manager uporabljati prilagojene metode tehnike poslovanja podjetja in vodenja sodelavcev. Zasleduje dve osnovni usmeritvi oziroma cilja²⁸:

- zaustavljanje negativnih gibanj in obvladovanje kriznega položaja (preživetje) in
- doseganje preobrata (preusmeritve) in zagotovitev temeljev za ponoven razvoj (revitalizacija – oživitve).

Proces sanacije, ki jo izvaja nova poslovodna ekipa, se izvaja v sledečih fazah:

1. faza analize poslovnega položaja (ta temelji na predhodni diagnozi poslovnega položaja, ki jo je izdelala krizna ekipa pred prevzemom pooblastil za poslovno odločanje). Krizno posloводство opredeli osrednje probleme, določi podroben načrt za izvedbo strategij sanacije in pristopi k njihovem uresničevanju.

Razčlenjena analiza poslovne dejavnosti podjetja v krizi mora vsebovati predvsem²⁹:

- analizo bilance uspeha podjetja za zadnjih nekaj let,
- analizo bilance stanja za zadnjih nekaj let,

²⁶ Primer povzet po: Faulhaber, Peter, in Norbert Landwehr. 1996. Turnaround: Management in der Praxis. Frankfurt: Campus

²⁷ Končina, Miroslav, in Mirtič, Ksenja: Kako rešiti podjetje iz krize, Gospodarski vestnik. Ljubljana, 1999, str. 74 – smiselno povzeto po Prašnikar: Sanacija podjetij- faza energičnega poslovanja, MBA, EPF, Maribor 1992.

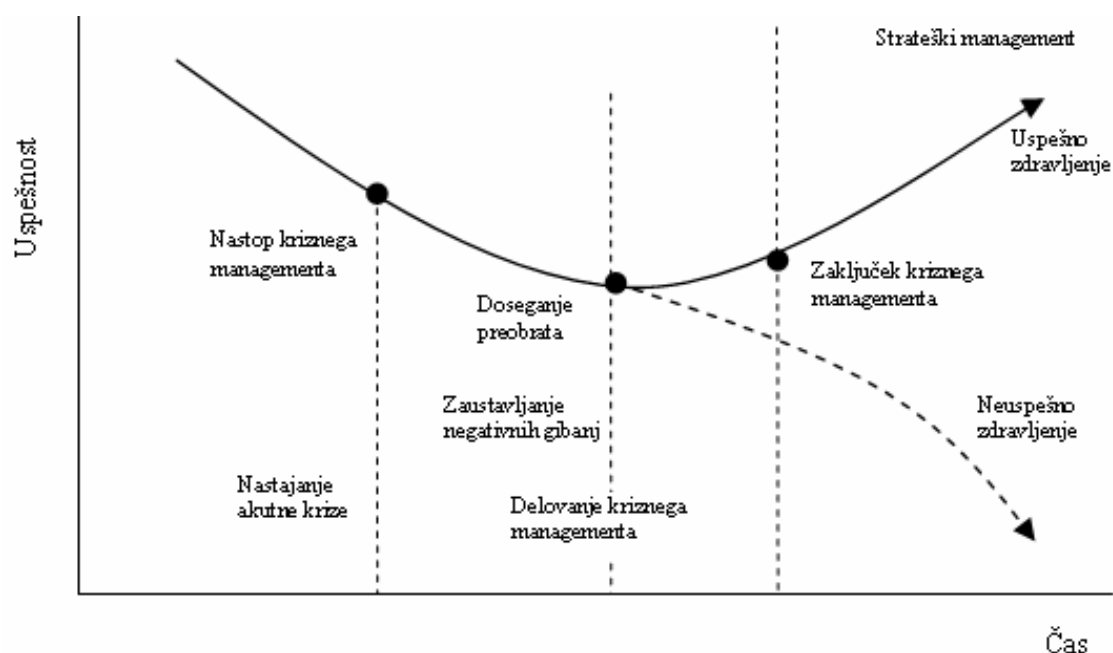
²⁸ Dubrovski, Drago: Krizni management in prenova podjetja, Fakulteta za management, Univerza na Primorskem. Koper, 2004, str. 132 in naprej.

²⁹ Končina, Miroslav, in Mirtič, Ksenja: Kako rešiti podjetje iz krize, Gospodarski vestnik. Ljubljana, 1999, str. 79.

- primerjavo finančnih podatkov podjetja s podatki iz sorodnih podjetij,
 - analizo prilivov in odlivov sredstev za čim daljše obdobje, tako da se ugotovi, kako je podjetje prišlo v krizo,
 - analizo prodaje,
 - analizo stopenj pokritij in donosnosti za posamezne proizvodne oziroma izvajalne smeri,
 - analizo kupcev in njihove donosnosti,
 - analizo naročil,
 - analizo zaposlenih;
2. faza zaostrenega ukrepanja (osrednjega pomena za umiritev razmer v podjetju in za doseganje postopnega poslovnega preobrata). Natančno se določijo ukrepi, ki naj bi omogočili preživetje podjetja, začne pa se tudi uresničevati v analizi določene sanacijske strategije, katerih cilj je čim hitreje zagotoviti večji priliv denarnih sredstev, zmanjšati stroške in povečati ceno izdelkov ali storitev ter obseg prodaje. Praviloma traja šest do dvanajst mesecev; v obdobju enega leta bi morale krizno poslovodstvo doseči umiritev razmer in izhodiščni položaj za postopno revitalizacijo podjetja;
 3. faza strateških sprememb: sprememba proizvodno oziroma storitveno-tržne usmeritve podjetja. Že v fazi zaostrenega ukrepanja se opredelijo izdelki in storitve ter trgi, kjer bo podjetje dosegalo največjo donosnost, toda v tej fazi ima podjetje zaradi pritekajočih novih denarnih sredstev (v obliki kreditov ali lastnih sredstev) na voljo materialno podlago za spreminjanje svoje proizvodno-tržne usmeritve. Zdaj je poudarek na ponovnem doseganju dobička (donosi na kapital še niso visoki, podjetje pa je že odpravilo osrednje vzroke izgub in krize v celoti) in ne toliko na doseganju denarnih prilivov. Podjetje izboljšuje svoje organizacijsko delovanje in vzpostavi organizacijo, ki je sposobna uresničevati strateške spremembe na podlagi novega strateškega cilja in pogosto tudi novega poslanstva podjetja;
 4. faza rasti: položaj v podjetju se je toliko izboljšal, da lahko podjetje računa na novo rast (zagotovljen rastoči trg za izdelke in storitve, donosnost prodaje teh izdelkov in storitev zagotavlja dobiček za daljše obdobje).

Povezavo med obdobji in cilji delovanja kriznega managementa ponazarja naslednji grafikon:

Slika 3: Obdobje in cilji delovanja kriznega managementa

Vir: Dubrovski, Drago: Krizni management in prenova podjetja, Fakulteta za management, Univerza na Primorskem. Koper, 2004, str. 133.

2.1.c Pri prestrukturiranju sistema Elan je krizni management nastopil v marcu 2000, faza zaostrenega ukrepanja se je začela v letu 2000, ko so se razmere v podjetju že umirile in se je pokazal pozitiven poslovni izid, nadaljevala pa se je še v letu 2001 s prisilnimi poravnami v družbah Elan in Elan Line, d. o. o., Begunje (v nadaljevanju: Elan Line). Poslovodstvo Elana je v letnem poročilu uprave družbe Elan za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2001 zapisalo, da je bila sanacija v letu 2001 že zaključena. Z letom 2002 se je torej začela faza strateških sprememb, ko denarni tok ni več ključno pomemben, nagrajevanje poslovodstva na podlagi denarnega toka ali njegovega približka³⁰ pa ni več skladno s cilji te faze in zato ni ustrezna podlaga za nagrajevanje³¹.

2.2 Predstavitev poslovanja skupine Elan pred nakupom in odločitev SRD

Skupina Elan³² je v osmih letih z izjemo prvega leta pod lastništvom PBZ poslovala z izgubo. V poslovnem letu od 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000 je znašala čista izguba skupine Elan 10,7 milijarde tolarjev. Skupina Elan je bila dolgoročno plačilno nesposobna oz. nesolventna, proizvodnja zaustavljena, delavci na čakanju, terjatve neizterljive in finančne naložbe fiktivne³³. Ugotovitev o nesolventnosti je bila utemeljena tako, da družba iz lastnih poslovnih prejemkov ni mogla in tudi v prihodnje ne bi mogla poravnati izdatkov nujnih za nadaljevanje poslovanja in je imela nezapadle obveznosti do upnikov, ki jih ni mogla poravnati. Matična družba Elan je poslovno leto 1999 zaključila z izgubo v znesku 6,4 milijarde tolarjev.

³⁰ Seštevek dobička in amortizacije.

³¹ Podrobneje v točki 3.2.

³² Organigram skupine Elan na dan 31. 12. 2000 je Priloga 1 tega poročila.

³³ Poročilo o sanaciji in prestrukturiranju poslovnega sistema Elan, ki ga je pripravila SRD, d. d. – v likvidaciji in s katerim se je seznanila Vlada RS na seji dne 20. 2. 2003.

2.2.1 Ocena potrebnih sredstev SRD

Dne 16. 2. 2000 je bil podpisan dogovor med SRD, PBZ in DAB, v katerem je SRD izrazila interes za nakup in PBZ interes za prodajo

- vseh terjatev PBZ do sistema Elan, po stanju 15. 2. 2000 (po podatkih PBZ 49,211 milijona nemških mark),
- delnic družbe Elan, ki so bile v lasti PBZ in/ali DAB (77,3 odstotka),
- vseh pravic blagovne znamke Elan in
- deleža PBZ v Elan Commerce, d. o. o., Zagreb (v nadaljevanju: Elan Commerce, 85,7 odstotka).

Kupnina je bila določena v znesku 18 milijonov nemških mark. NS SRD je v februarju 2000 sprejel naslednje odločitve:

- soglašal je s podpisanim dogovorom in z vključitvijo SRD v reševanje problematike poslovnega sistema Elan,
- zahteval, da se pred dokončnim soglasjem prouči predlog pogodbe o nakupu, finančne konstrukcije in načinov financiranja zagona proizvodnje in
- skupščini SRD predlagal kot vir financiranja dokapitalizacijo SRD s konverzijo terjatev RS v kapitalsko naložbo.

Uprava SRD je v marcu 2000³⁴ pripravila oceno potrebnih sredstev za celovito prestrukturiranje poslovnega sistema Elan v skupni vrednosti 77 milijonov nemških mark (brez načrtovanega zneska za plačilo storitev družbi Elan). Za pokrivanje dodatnih stroškov SRD, ki naj bi bili povezani z vzpostavitvijo učinkovitega sistema vodenja in nadzora poslovanja, je bilo predvidenih 2,5 milijona nemških mark.

Tabela 4: Ocena potrebnih sredstev SRD in realizacija

Vrsta sredstev	Načrtovani znesek		Znesek realizacije
	v milijonih nemških mark	v milijardah tolarjev	v milijardah tolarjev
Kupnina	14,0	1,4	1,5
Vložek v trajni kapital Elan	38,0	3,9	0
Vložek SRD v družbo Skimar			
• sredstva za dokapitalizacijo	0,0	0	4,1
• stvarni vložek			1,8
Poroštva za dolgoročna posojila (financiranje proizvodnje)	20,0	2,1	0
Poroštva za storitvene garancije	5,0	0,5	0
Plačilo storitev družbi Elan	1,5 ³⁵	0,1	0,1
Skupaj	78,5	8,0	7,5

Vira: gradivo za izredno sejo NS SRD z dne 16. 3. 2000 in sklepi skupščine Elan.

³⁴ Gradivo za izredno sejo NS SRD z dne 16. 3. 2000. Za preračun v tolarje uporabljen srednji tečaj Banke Slovenije na dan 16. 3. 2000.

³⁵ V gradivu za sejo nadzornega sveta SRD (z dne 16. 3. 2000) je bil načrtovan znesek 2,5 milijona nemških mark, v Dogovoru o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan je bil določen znesek v višini 1,5 milijona nemških mark.

Največji delež načrtovanih sredstev predstavlja vložek v trajni kapital skupine Elan v znesku 38 milijonov nemških mark ali 3,9 milijarde tolarjev, kar je skoraj polovica vseh ocenjenih sredstev. Namesto vložka v trajni kapital družbe Elan je SRD zagotovila sredstva v znesku 4,1 milijarde tolarjev z dokapitalizacijo družbe Skimar. Namesto poroštev za dolgoročna posojila je SRD dokapitalizirala družbo Skimar s stvarnim vložkom (80 odstotni delež družbe Atac, d. o. o., Ljubljana, v nadaljevanju: Atac) v družbo Skimar³⁶ v višini 1,8 milijarde tolarjev.

V letu 2000 je SRD odpustila dolg družbi Elan v skupnem znesku 3,4 milijarde tolarjev in dokapitalizirala družbo Elan s konverzijo terjatev v naložbo v višini 1,5 milijarde tolarjev (SRD prevzame novo izdane delnice družbe Elan), kar je predstavljeno v nadaljevanju. Družba Skimar je v letu 2001 dokapitalizirala družbo Elan s konverzijo terjatev v naložbo v skupni višini 4,5 milijard tolarjev³⁷, kar je predstavljeno v tabeli 22.

Odpust dolga družbi Elan ne predstavlja dejansko vloženih sredstev SRD, saj je odpust dolga v družbi Elan v skladu s pogodbo o ureditvi razmerij (ki je bila sklenjena med SRD in družbo Elan) izkazan kot izredni prihodek družbe Elan, namenjen kritju izgube v letih 1999 in 2000 in izrednih odhodkov iz naslova odpisa prevzetih dolgov hčerinskih družb do SRD (podrobneje v točki 2.4.2). Navedeni odpust dolga v znesku 3,4 milijarde tolarjev predstavlja razliko med nominalno vrednostjo terjatev in dejansko plačano kupnino za Elan. Zato primerjava z višino načrtovanih zneskov SRD za prestrukturiranje sistema Elan (iz tabele 4) ni mogoča. Zneske prikazuje tabela 5.

Tabela 5: Odpust dolga družbi Elan in konverzija terjatev SRD in družbe Skimar

v milijardah tolarjev	
Vrsta sredstev	Znesek
Vložek v trajni kapital družbe Elan (konverzija terjatev SRD v kapital družbe Elan)	1,5
Dokapitalizacija družbe Skimar s stvarnim vložkom (80-odstotni delež družbe Atac)	1,8
Vložek družbe Skimar v družbo Elan (s sredstvi prejetimi od SRD)	4,1
Skupaj	7,4
Odpust dolga družbi Elan	3,4

Vir: sklepi skupščine družbe Elan in pogodba o ureditvi razmerij med SRD in družbo Elan.

Pri načrtovanju oziroma ocenjevanju potrebnih zneskov za celovito prestrukturiranje poslovnega sistema Elan niso bile pripravljene dovolj kakovostne podlage in izračuni, ki bi ustrezno utemeljevali sprejeto odločitev uprave SRD o višini potrebnih sredstev za prestrukturiranje sistema Elan. Razlogi za vstop SRD v prestrukturiranje sistema Elan se med seboj pomembno razlikujejo in se nanašajo med drugim na preprečitev popolnega izčrpanja sistema skozi prednostna poplačila PBZ in na zaustavitev negativnih trendov v poslovanju. Odsotnost ustrezne analize je onemogočila takšno oceno potrebnih sredstev, ki bi zagotovila razlikovanje med potrebnimi sredstvi zaradi izčrpanja 'koncerna' skozi prednostna poplačila PBZ na eni strani in potrebnimi sredstvi za dejansko poslovanje družbe Elan. Analiza denarnega toka v družbi Elan pred nakupom s strani SRD, ki bi lahko predstavljala ustrezno podlago za načrtovanje potrebnih sredstev tako za prednostna poplačila PBZ na eni strani kot tudi za dejansko poslovanje družbe Elan, ni bila pripravljena.

³⁶ Pojasnilo predsednika uprave SRD na seji NS SRD z dne 6. 11. 2002 (točka 4.3.1.b tega predloga poročila).

³⁷ Družba Skimar je odobrila družbi Elan več namenskih posojil in na tej podlagi dokapitalizirala družbo Elan, kar je podrobneje predstavljeno v točki 4.4. tega poročila.

SRD v okvir načrtovanih potrebnih sredstev za prestrukturiranje ni vključila dokapitalizacije družbe Skimar (oziroma družbe Turbo Hydro, d. o. o., Ljubljana), kljub temu da ji je v istem mesecu leta 2000 odobrila posojilo za financiranje programa prestrukturiranja in tekočega poslovanja sistema Elan. Posojilo je SRD v decembru istega leta skoraj v celoti konvertirala v kapital družbe Skimar, kar je podrobneje predstavljeno v točki 4.2 tega poročila.

Pojasnilo DSU

Dejstvo, da je bil vložek v trajni kapital Elana zagotovljen preko družbe Skimar, je bila zgolj tehnika zagotavljanja sredstev ter ne pomeni odstopanja od načrta potrebnih sredstev. Razlogi za zagotavljanje sredstev preko družbe Skimar so bili predvsem v zmanjševanju rizika SRD za vložena sredstva zaradi poteka prisilne poravnave nad družbo Elan ter za obvladovanje rizika morebitnega stečaja družbe Elan v primeru neizglasovane prisilne poravnave nad družbo Elan. Bistvo problema ni v tem, ali je bilo financiranje Elana preko družbe Skimar vnaprej predvideno ali ne; temveč ali je bilo glede na takratno finančno stanje Elana in postopek prisilne poravnave nad isto družbo to smotrno in smiselno za zaščito interesov SRD. Prepričani smo, da je bila takrat to prava odločitev.

2.3 Kronologija pomembnih dogodkov pri nakupu družbe Elan

SRD je pogodbo o prodaji in nakupu družbe Elan (v nadaljevanju: nakupna pogodba) s PBZ in DAB sklenila 17. 3. 2000 in na njeni podlagi prevzela:

- 77,3 odstotka delnic družbe Elan (579.401 navadnih imenskih delnic z nominalno vrednostjo 10.000 tolarjev),
- 85,7 odstotka deleža družbe Elan Commerce (v nominalni vrednosti 3.514.300 hrvaških kun),
- terjatve PBZ do družbe Elan v znesku 4.834.828 tisoč tolarjev,
- terjatve PBZ do družbe Elan Commerce v znesku 189.589 tisoč tolarjev in
- vse pravice blagovne znamke Elan.

V pogodbi o odstopu in prevzemu terjatev, ki je bila priloga k pogodbi o nakupu, je bilo ugotovljeno, da so terjatve, ki so predmet prodaje, izkazane v poslovnih knjigah PBZ v znesku 49.277.681 nemških mark, od tega so bile dejanske terjatve do sistema Elan izkazane v znesku 22.131.092 nemških mark in potencialne (izvenbilančne) terjatve v znesku 27.146.589 nemških mark. K nakupni pogodbi so bile kot priloge sklenjene še naslednje tri pogodbe: pogodba o odstopu pravic do blagovnih znamk 'Elan' in drugih pravic industrijske lastnine, pogodba o odstopu terjatev in prilivov, ki jih ima PBZ do poslovnega sistema Elan po pravnih podlagah določenih s pogodbo³⁸, in pogodba o zastavi blagovnih znamk, patentov in modelov z dne 5. 11. 1998³⁹.

Celotna vrednost nakupa iz nakupne pogodbe je skupaj znašala 14 milijonov nemških mark oziroma v tolarški protivrednosti (skupaj z bančnimi provizijami) 1.501.015 tisoč tolarjev. Plačilo kupnine je bilo pogodbeno dogovorjeno na naslednji način: 5.500.000 nemških mark z

³⁸ Iz predmeta pogodbe je razvidno, da sta stranki sporazumni, da PBZ s to pogodbo odstopi SRD vse terjatve in prilive, ki jih ima PBZ do poslovnega sistema Elan po tej pogodbi.

³⁹ Pogodba o zastavi blagovnih znamk je bila sklenjena zaradi ustanovitve zavarovanja dolga, po kateri sta zastavnika (družbi Elan in Elan Line) prevzela solidarno odgovornost za vrnitev zavarovanega dolga PBZ. S pogodbo je bilo ugotovljeno, da zastavnika skupaj z družbama Elan International G.m.b.H in Elan Sportartikelzeugungs, Avstrija skupaj dolgujejo na podlagi več pogodb glavnico v skupnem znesku 42.028.000 nemških mark, povečano za v pogodbi določene obresti.

denarnim nakazilom na bančni račun PBZ po nastopu veljavnosti te pogodbe, 5.500.000 nemških mark z odloženim plačilom v 12 enakih mesečnih obrokih in 3-odstotno pogodbeno letno obrestno mero (prvi obrok je zapadel v plačilo v roku 14 dni po dnevu zasedanja skupščine družbe Elan, na kateri se je odločalo o spremembi članov nadzornega sveta, in vsak naslednji obrok v roku 30 dni od dneva zapadlosti prejšnjega obroka) ter 3.000.000 nemških mark s prenosom lastništva bremen prostega objekta na Grubarjevem nabrežju 6 v Ljubljani na Republiko Hrvaško. Po pogodbi je bila SRD dolžna izvesti prenos lastništva objekta v roku 9 mesecev od dneva nastopa veljavnosti pogodbe.

Če SRD ne izvrši prenosa lastninske pravice nad objektom Grubarjevo nabrežje 6, Ljubljana v roku 9 mesecev od dneva nastopa veljavnosti te pogodbe, je SRD dolžna plačati PBZ v naslednjih 8 dneh kot nadomestilo prenosa lastništva nad objektom, denarni znesek v protivrednosti 3.000.000 nemških mark. Za zavarovanje morebitnega plačila predmetnega nadomestila kupnine bi SRD v roku 14 dni od dneva nastopa veljavnosti te pogodbe izročila PBZ nepreklicno bančno garancijo. PBZ ima pravico unovčiti bančno garancijo, če SRD zamuja s plačilom predmetnega nadomestila za več kot 8 dni.

Obveznosti SRD po pogodbi so bile, da

- imenuje nove člane uprave družbe Elan in stori vse za koncipiranje, predlaganje in izvedbo finančne sanacije poslovnega sistema Elan,
- zagotovi potrebna finančna sredstva v približni vrednosti 9,0 milijonov nemških mark (ali 925 milijonov tolarjev)⁴⁰ za vzpostavitev opravilne sposobnosti in zagon proizvodnje (na podlagi prvovrstnih zavarovanj) v roku 60 dni in
- zagotovi odpis terjatev družbe Elan Trade, d. o. o., Begunje (v nadaljevanju: Elan Trade) do Veleposlaništva Republike Hrvaške od zaračunavanja najemnine za najem objekta⁴¹, najemnina pa se ne zaračuna za dobo 9 mesecev od dneva nastopa veljavnosti pogodbe.

2.3.a SRD je izpolnila svoje obveznosti na naslednji način:

- Nova uprava v družbi Elan je bila imenovana 18. 3. 2000 oziroma naslednji dan po podpisu nakupne pogodbe.
- SRD je potrebna finančna sredstva zagotovila s sklenitvijo pogodbe o ureditvi razmerij z družbo Elan, kar je podrobneje predstavljeno v nadaljevanju (v točki 2.4.2.). Pogodba je bila sklenjena 2. 5. 2000, kar je v skladu s 60-dnevnim rokom iz pogodbe o nakupu družbe Elan.
- V prilogi k pogodbi o ureditvi razmerij z družbo Elan je dogovorila odplačni odstop terjatev v skupni vrednosti 96.273.640 tolarjev (927.787,58 nemških mark), ki se nanašajo na terjatve družbe Elan Trade in izhajajo iz najemnine, zaračunane Veleposlaništvu Republike Hrvaške.

SRD je s pogodbo o nakupu družbe Elan od PBZ odkupila terjatve do družbe Elan Commerce. Dne 24. 10. 2000 je uprava SRD sprejela sklep, da se odkupljene terjatve v znesku 191.803 tisoč tolarjev⁴² (1.859.510 nemških mark oziroma 7.345.064 hrvaških kun) konvertirajo v rezerve družbe Elan Commerce po stanju na dan 31. 3. 2000. Dne 11. 12. 2000 je SRD skupaj z družbenikom Elan International GmbH, Avstrija (v nadaljevanju: Elan International), sprejela sklep o načinu pokrivanja izgube družbe Elan Commerce po katerem se del izgube v znesku 7.345.064 hrvaških kun pokrije v breme oblikovanih rezerv te družbe.

⁴⁰ Srednji tečaj Banke Slovenije za nemško marko na dan 17. 3. 2000 je znašal 102,776800 tolarjev.

⁴¹ Naslov: Grubarjevo nabrežje 6, Ljubljana.

⁴² Razlika v vrednosti po pogodbi (189.589 tisoč tolarjev) in vrednostjo dejanskega nakupa (191.803 tisoč tolarjev) je nastala zaradi spremembe tečaja tujih valut.

SRD je svoj 85,7-odstotni delež v družbi Elan Commerce 4. 12. 2001 prodala družbi Elan za kupnino 2.822.412 tolarjev (25.000 nemških mark) na podlagi javnega razpisa in sklepa uprave SRD o izboru najugodnejšega ponudnika, tj. družbe Elan.

2.3.b V nakupni pogodbi ali v prilogah k pogodbi znesek celotnega nakupa ni bil razdeljen na posamezne sestavne dele oziroma predmete nakupa, razen evidentiranega zneska terjatev do sistema Elan (v poslovnih knjigah PBZ), ki je bil ugotovljen v pogodbi o odstopu in prevzemu terjatev.

SRD je prevzete terjatve, nakup deležev in pravic iz blagovne znamke knjigovodsko evidentirala na podlagi sklepa uprave SRD na način, prikazan v tabeli 6.

Tabela 6: Sklep uprave SRD o načinu evidentiranja nakupa

v nemških markah	
Predmet pogodbe	Znesek
77,25-odstotni delež v družbi Elan	1
85,73-odstotni delež v družbi Elan Commerce	1
Dejanske in potencialne terjatve Elan Commerce	1
Blagovna znamka Elan	1
Dejanske in potencialne terjatve Elan Sportartikelerzeugungs, Avstrija (10 odstotkov vrednosti)	2.185.000
Terjatve do Elan International (10 odstotkov vrednosti)	1.448.000
Terjatve do Elan (razlika do celotne kupnine)	10.366.996
Skupaj	14.000.000

Vir: sklep uprave SRD z dne 11. 4. 2000.

Po pojasnilu pravne službe SRD je znašal doseženi diskont pri nakupu 35.277.680 nemških mark. Glede na določila pogodbe o odstopu in prevzemu terjatev so bile v skupen znesek 49.277.680 nemških mark vključene vse terjatve PBZ iz danih poroštev in garancij. Tako so predmet odstopa in prevzema po tej pogodbi vse terjatve, to je tiste, ki so že nastale, in tiste, ki bodo šele nastale od unovčenja oziroma plačila po navedenih poroštvih in garancijah. Zneski teh terjatev so bili izračunani pod predpostavko, da bi se na dan 15. 2. 2000 predmetna poročila in garancije unovčile in bi jih PBZ v polnem znesku plačala.

2.3.c SRD je evidentirala nakup v skladu s sprejetim sklepom uprave SRD in z upoštevanjem ustreznega preračuna v tolarsko protivrednost. Z nakupom delnic in terjatev je SRD postal najpomembnejši upnik v postopku prisilne poravnave Elana. V nadaljevanju opisani postopek prestrukturiranja sistema Elan vključuje tudi prisilno poravnavo, ki je bila predlagana v juniju 2000 in potrjena v februarju 2001 na Okrožnem sodišču v Ljubljani.

2.4 Postopek prestrukturiranja sistema Elan

Celoten postopek prestrukturiranja sistema Elan in višino financiranja s sredstvi SRD prikazuje slika 4, zneske, datume in pravne podlage v postopku prestrukturiranja prikazuje tabela 7, podroben opis je predstavljen v nadaljevanju poročila.

Slika 4: Višina zneskov v postopku prestrukturiranja sistema Elan

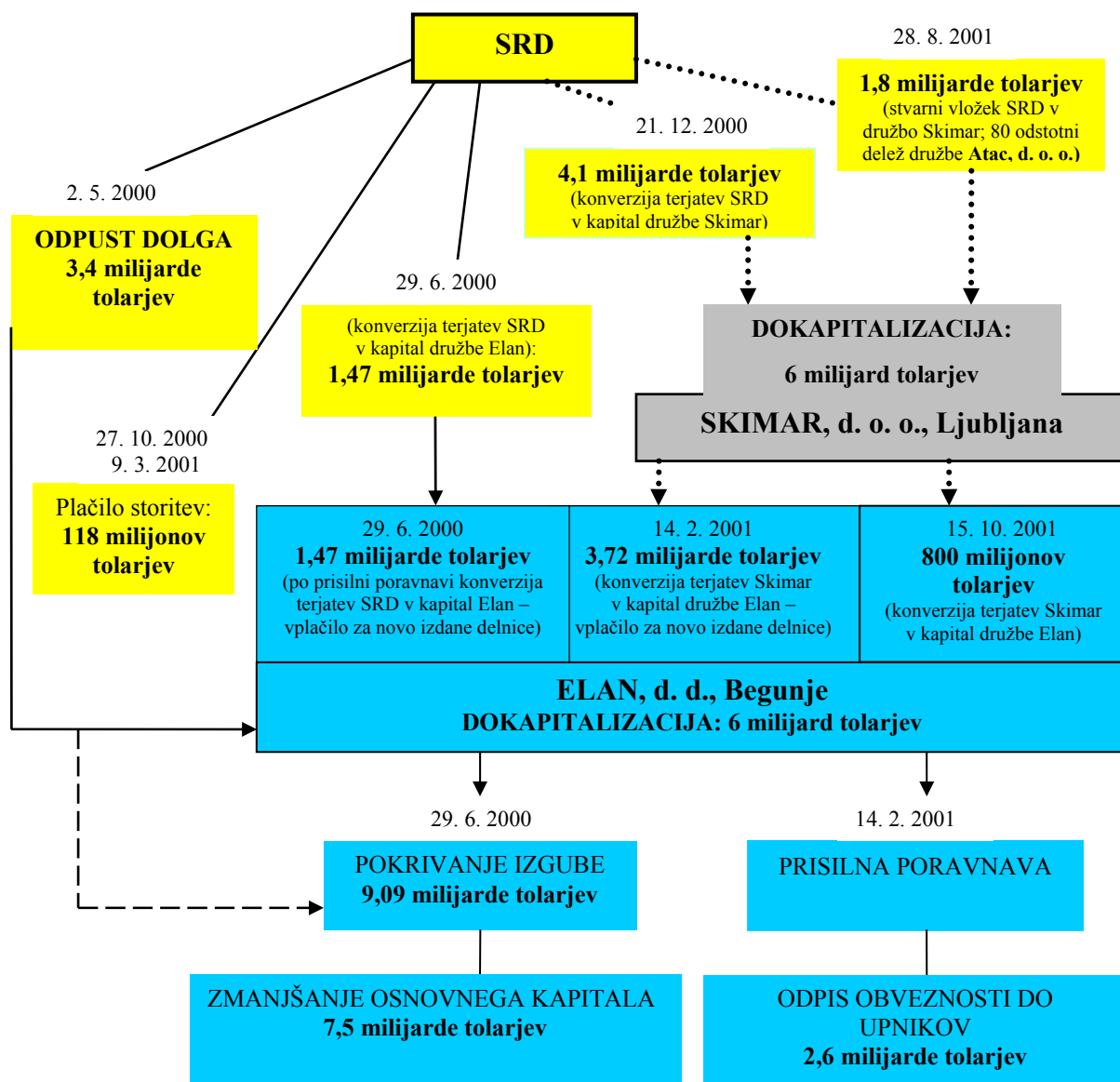

Tabela 7: Pregled postopka prestrukturiranja po datumih in pravnih podlagah

Poslovni dogodek	Datum	Podlaga	Znesek v tisoč dolarjih
SRD odpusti dolg družbi Elan	2. 5. 2000	Pogodba o ureditvi razmerij med SRD in družbo Elan	3.436.131
Povečanje osnovnega kapitala v družbi Elan skupaj			3.436.131
SRD prevzame nove delnice družbe Elan (konverzija terjatev v kapital)	29. 6. 2000	Sklep skupščine družbe Elan	1.476.700
Družba Skimar prevzame nove delnice Elan (konverzija terjatev v kapital)	29. 6. 2000	Sklep skupščine družbe Elan	3.723.300
Konverzija terjatev Skimar v kapital družbe Elan	15. 10. 2001	Sklep uprave družbe Elan	800.000
Dokapitalizacija družbe Elan skupaj			6.000.000
SRD dokapitalizira družbo Skimar	21. 12. 2000	Sklep uprave SRD	4.150.743
SRD dokapitalizira družbo Skimar s stvarnim vložkom (80 odstotkov družbe Atac)	28. 8. 2001	Sklep uprave SRD	1.831.712
Dokapitalizacija družbe Skimar skupaj			5.982.455

Vir: sklepi skupščine družbe Elan in sklepu uprave SRD.

Družbo Elan sta dokapitalizirala SRD in družba Skimar v skupnem znesku 6 milijard dolarjev. Skupen znesek SRD za dokapitalizacijo družbe Skimar je znašal 6 milijard dolarjev.

2.4.1 Dokapitalizacije družbe Elan

Družba Elan je v času od 1. 4. 2000 do 14. 12. 2001 prejela posojila od družbe Skimar.⁴³ Skupen znesek iz 35 posojilnih pogodb v tem obdobju je znašal 4.363.989 tisoč dolarjev. Ker so bila posojila delno odplačevana, je bilo stanje teh obveznosti družbe Elan na dan 29. 6. 2000 ugotovljeno v znesku 3.723.300 tisoč dolarjev.

Na podlagi sklepa skupščine družbe Elan (z dne 29. 6. 2000) se je celoten znesek obveznosti iz prejetih posojil konvertiral v kapital družbe Elan. Glavna upnika, SRD in družba Skimar, sta konvertirala svoje terjatve v kapital družbe Elan pod pogojem, da bo prisilna poravnava sklenjena.

V postopku prisilne poravnave je SRD povečala osnovni kapital družbe Elan v znesku 1.476.700 tisoč dolarjev, družba Skimar pa v znesku 3.723.300 tisoč dolarjev. Skupno povečanje osnovnega kapitala družbe Elan po pravomočni prisilni poravnavi je znašalo 5,2 milijardi dolarjev.

Druga konverzija terjatev družbe Skimar v kapital družbe Elan je bila na podlagi sklepa uprave družbe Elan (dne 15. 10. 2001) izvedena v letu 2001 v znesku 800.000 tisoč dolarjev.

⁴³ Ustanovitev in vloga družbe Skimar v finančnem prestrukturiranju skupine Elan je podrobneje predstavljena v nadaljevanju poročila.

Osnovni kapital družbe Elan se je na podlagi konverzije terjatev SRD in družbe Skimar v letih 2000 in 2001 povečal za skupno 6.000.000 tisoč tolarjev⁴⁴, od tega je večji del (75,4 odstotka) povečanja predstavljala konverzija terjatev družbe Skimar. Spremembe v gibanju kapitala družbe Elan v letu 2001 prikazuje tabela 8.

Tabela 8: Izkaz gibanja kapitala skupine Elan za leto 2001

Postavka	v tisoč tolarjih			
	Začetno stanje	Premiki v kapital	Premiki iz kapitala	Končno stanje
Vpoklicani kapital skupaj	7.500.000	5.707.086	7.500.000	5.707.086
<i>Osnovni kapital - večinski lastniki</i>	<i>7.500.000</i>	<i>5.200.000</i>	<i>7.500.000</i>	<i>5.200.000</i>
<i>Osnovni kapital - manjšinski lastniki</i>		<i>507.086</i>		<i>507.086</i>
Rezerve iz dobička	0	5.612.777	2.908.190	2.704.587
Preneseni čisti poslovni izid	(7.979.615)	8.663.075	1.248.595	(565.135)
<i>Preneseni čisti dobiček</i>	<i>683.460</i>	<i>0</i>	<i>683.460</i>	<i>0</i>
<i>Prenesena čista izguba</i>	<i>(8.663.075)</i>	<i>8.663.075</i>	<i>565.135</i>	<i>(565.135)</i>
Čisti poslovni izid poslovnega leta	0	1.303.852	0	1.303.852
Prevrednotovalni popravki kapitala	357.259	1.154.082	250.611	1.260.730
Skupaj	(122.356)	22.440.872	11.907.396	10.411.120

Vir: Izkaz gibanja kapitala skupine Elan za leto 2001.

Zmanjšanje kapitala za 7.500.000 tisoč tolarjev je bilo izvedeno, po sklepu skupščine 29. 6. 2000 zaradi pokrivanja izgube, kar je podrobneje predstavljeno v nadaljevanju.

2.4.2 Prevzem dolga, odkup terjatev in odpust dolga

Prevzem dolga

Uprava SRD je 21. 4. 2000 soglašala s prevzemom dolga in obveznosti družb v skupini Elan. Na tej podlagi so SRD, družba Elan in družbi Elan International in Elan Sportartikeler dne 2. 5. 2000 sklenile pogodbo o prevzemu dolga. Na njeni podlagi je družba Elan prevzela dolg odvisnih družb iz 'sistema Elan' v skupnem znesku 4.974.621 tisoč tolarjev⁴⁵ oziroma 47.940.345 nemških mark.

Odkup terjatev

SRD je z družbo Elan 2. 5. 2000 sklenila pogodbo o ureditvi razmerij⁴⁶, s katero je bilo ugotovljeno, da znaša obveznost družbe Elan do SRD 47.940.345 nemških mark. Priloga k pogodbi o ureditvi razmerij je bila pogodba o odplačnem odstopu terjatev med družbo Elan Trade kot odstopnikom in družbo Elan kot prevzemnikom terjatev v znesku 96.274 tisoč

⁴⁴ Sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o vpisu spremembe osnovnega kapitala družbe Elan dne 9. 4. 2001 v znesku 5.200.000 tisoč tolarjev in Okrožnega sodišča v Kranju z dne 23. 5. 2002 v znesku 800.000 tisoč tolarjev.

⁴⁵ Preračunano po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 2. 5. 2000.

⁴⁶ Uprava SRD je v skladu s svojimi obveznostmi, ki jih je sprejela z nakupno pogodbo, soglašala, da z družbo Elana sklene pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij.

tolarjev oz. 927.788 nemških mark (na dan 23. 5. 2000). Terjatve so se nanašale na najem prostorov Veleposlaništva Republike Hrvaške. Za odstopljeno terjatev je kupnina znašala 19.255 tisoč tolarjev.

Odkupljeno terjatev je družba Elan izkazovala do Ministrstva za zunanje zadeve Republike Hrvaške, v pogodbi o ureditvi razmerij pa jo je uveljavljal kot regresni zahtevek do SRD v enaki višini. Zapadle in neplačane terjatve družbe Elan do SRD v znesku 96.274 tisoč tolarjev so se pobotale s terjatvami SRD do družbe Elan iz naslova prevzetega dolga. Preostanek terjatve SRD do družbe Elan je znašal še 4.977.614 tisoč tolarjev⁴⁷ (47.012.557 nemških mark).

Pogodba o odplačnem odstopu terjatev z dne 25. 5. 2000 (med družbo Elan Trade in prevzemnikom, družbo Elan) je bila podpisana kasneje kot pogodba o ureditvi razmerij (z dne 2. 5. 2000), h kateri je bila pogodba priložena in na podlagi katere je bil izveden tudi pobot dela obveznosti družbe Elan do SRD.

Odpust dolga

V pogodbi o ureditvi razmerij je bilo urejeno:

- SRD kot upnik odpusti del dolga v znesku 33.012.557 nemških mark⁴⁸ po stanju na dan 2. 5. 2000, pri tem pa se del dolga, ki bo enak znesku še nepokrite izgube ob sprejemanju sklepa o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala v breme kapitala, uporabi za pokrivanje te izgube (v znesku 912.464 tisoč tolarjev);
- terjatev v znesku 14.000.000 nemških mark (terjatev iz naslova nakupa družbe Elan od PBZ) se obrestuje po obrestni meri DEM + 3 odstotke za obdobje od 2. 5. 2000 do uvedbe prisilne poravnave nad dolžnikom in se v postopku prisilne poravnave konvertira v kapital družbe ter se s tem vplača novo izdane delnice družbe Elan; konverzija se opravi v obsegu terjatve na dan uvedbe prisilne poravnave;
- pogoj za konverzijo te terjatve v kapital družbe je, da Elan pred opravljeno konverzijo pokrije vso izgubo preteklih let in tekočega leta v breme kapitala družbe, tako da SRD pridobi skupno nominalno vrednost delnic, ki je enaka njegovi terjatvi, ki se prijavi v postopku prisilne poravnave.

V pogodbi je bilo določeno, če prisilna poravnava nad dolžnikom (družbo Elan) ne bo izglasovana in pravnomočno potrjena, se ta pogodba v delu, ki določa reprogram v obliki konverzije in odpusta dolga, samodejno razdre in v tem delu nima nobenega pravnega učinka, torej je nična. Prevzeti dolg se bo štel kot dano posojilo dolžniku.

2.4.2.a Po sklenitvi dogovora o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan⁴⁹ (sklenjenega 30. 3. 2000 med SRD in družbo Korže, družba za poslovanje in svetovanje, d. o. o., Ljubljana, v nadaljevanju: družba Korže) je bila podpisana pogodba o ureditvi razmerij med SRD in družbo Elan. Z dogovorom so bile določene obveznosti SRD, ki so med drugim vključevale odpis ali konverzijo dela terjatev do družbe Elan, v vrednosti nepokrite izgube skupine Elan iz poslovnega leta 1999. Pri izračunu poslovnega rezultata družbe Elan za leto 1999 je nova uprava upoštevala dodatno oblikovanje dolgoročnih rezervacij in oslabitev osnovnih sredstev.

⁴⁷ Preračunano stanje na dan 25. 5. 2000.

⁴⁸ Znesek je bil delno odpisan v letu 2000 v znesku 2.523.667 tisoč tolarjev in preostanek v letu 2001 za pokrivanje izgube v znesku 912.464 tisoč tolarjev, kar je prikazano v tabeli 5.

⁴⁹ Druge podrobnosti o tem dogovoru v točki 3 tega poročila.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Nova uprava ni imela vpliva na rezultate poslovanja za poslovno leto 1999. Prilagoditve oziroma oblikovanje dodatnih dolgoročnih rezervacij in oslabitev osnovnih sredstev so bile izvedene na zahtevo revizorjev, in sicer v razmerah popolne negotovosti glede nadaljnje usode skupine Elan. V luči poslovnih dogodkov po 1. 4. 2000 so se izvedene prilagoditve izkazale za prenizke, kar pomeni, da bi morala biti akumulirana izguba družbe Elan na dan 31. 3. 2000 še višja od prikazane vsaj za dodatne rezervacije za hipoteke v višini 729.519 tisoč tolarjev in za hipoteko na stavbi Grubarjevo nabrežje 9 v znesku 234.479 tisoč tolarjev ter rezervacija za neplačane davčne obveznosti iz leta 1999 v znesku 22.130 tisoč tolarjev.

2.4.2.b Celoten odpust dolga družbe Elan je znašal 3.436.131 tisoč tolarjev (seštevek zneska 2.523.667 tisoč tolarjev v letu 2000 in zneska 912.464 tisoč tolarjev v letu 2001), ki je bil vključen v pokrivanje izgube družbe Elan, ki je bila na dan 31. 3. 2000 ugotovljena v znesku 9.094.964 tisoč tolarjev.

Odpust dolga družbi Elan v znesku 3.436.131 tisoč tolarjev je predstavljal 69 odstotkov celotnega dolga do SRD, ki ga je družba Elan prevzela od odvisnih družb po pogodbi o prevzemu dolga (z dne 2. 5. 2000). Povečanje izrednih prihodkov iz odpusta dolga je bilo skladno s pogodbo, namenjeno pokrivanju izrednih odhodkov iz naslova odpisa dolgov hčerinskih družb, ki jih je prevzel Elan. Tako v fazi prestrukturiranja skupine Elan odpisi terjatev iz naslova prevzetih dolgov hčerinskih podjetij niso bremenili poslovnega izida družbe Elan.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Kupnina, ki jo je plačal SRD za nakup sistema Elan v višini 14 milijonov nemških mark je hkrati isti znesek sredstev, ki ga je v postopku prisilne poravnave SRD konvertirala v osnovni kapital za novoizdane delnice družbe Elan (potem ko so bile vse stare zaradi pokrivanja izgube v breme kapitala umaknjene in razveljavljene). Daleč največji del izrednih odhodkov družbe Elan v letu 2000 (v višini 1.931.457 tisoč tolarjev) je bil povezan z odpisom od SRD prevzetih terjatev. V procesu sanacije obeh avstrijskih podjetij (Elan International je v juniju 2000 objavil stečaj in izvedel poravnavo z upniki v okviru stečajnega postopka, Elan Sportartikel pa se je lahko izognil enaki usodi samo s pomembnim odpisom dolga s strani matične družbe) je družba Elan obema družbama odpustila dolg, kar je zanj pomenilo izredne odhodke (nastale zaradi odpisa terjatev prevzetih od SRD). Družba Elan tako ni imela le izrednih prihodkov, ampak tudi izredne odhodke.

Zneske obveznosti iz prevzema dolga, odkupa terjatev, odpusta dolga in konverzije v kapital, kot so evidentirani v poslovnih knjigah družbe Elan v letih 2000 in 2001 prikazuje tabela 9.

Tabela 9: Prevzete obveznosti, odkup terjatev, odpust dolga in konverzija v kapital

Leto 2000	V tisoč tolarjih	V nemških markah
Prevzem obveznosti Elan po pogodbi plus obresti	5.073.887	47.940.345
Odpis odstopljene terjatve Elan Trade po pogodbi	(96.274)	(927.788)
Preostanek dolga Elan do SRD po pogodbi	4.977.614	47.012.557
Odpust dela dolga po pogodbi	(2.523.667)	(24.320.535)
Preostanek obveznosti Elana do SRD	2.453.947	22.692.022
Leto 2001		
Preostanek obveznosti Elana do SRD	2.453.947	22.692.022
Odpust dela dolga Elana do SRD	(912.464)	(8.692.022)
Prenos v kapital Elana v 2001- novo izdane delnice	(1.476.700)	(14.000.000)
Odpis glavnice in obresti (prenos v breme izrednih prihodkov)	64.783	0

Vir: konto obveznosti iz glavne knjige družbe Elan za leti 2000 in 2001.

2.4.3 Prisilna poravnava in kritje izgube

V soglasju z nadzornim svetom je konec junija 2000 nova uprava družbe Elan vložila predlog za začetek postopka prisilne poravnave, ki je zaradi močne povezanosti sistema Elanovih družb vplivala tudi na položaj ostalih Elanovih družb⁵⁰. Prisilne poravnave so bile izglasovane in realizirane.

2.4.3.1 Družba Elan

Družba Elan je svoje upnike razdelila v štiri skupine. Celotna obveznost do upnikov razreda A je znašala 2.146.868 tisoč tolarjev, družba Elan je upnikom izplačala 20 odstotkov vrednosti terjatev v skupni vrednosti 429.373 tisoč tolarjev, skupen znesek odpisa je znašal 1.717.495 tisoč tolarjev.

Upnike razreda B sta predstavljala največja upnika SRD in družba Skimar, katerih terjatve so se konvertirale v kapital. Skupen znesek terjatev obeh je znašal 9.306.615 tisoč tolarjev, od tega terjatve SRD 5.507.697 tisoč tolarjev (59 odstotkov) in družbe Skimar 3.798.918 tisoč tolarjev (41 odstotkov). Dne 24. 8. 2000 je SRD na Okrožno sodišče v Ljubljani prijavila terjatev do družbe Elan v postopek prisilne poravnave v skupni višini 5.507.697 tisoč tolarjev. V tem znesku so izkazane tudi potencialne terjatve, ki izhajajo iz subsidiarnih poroštev za najete kredite odvisnih družb v skupnem znesku 383.538 tisoč tolarjev, ki jih sodišče ni priznalo.

Izguba družbe Elan je bila na dan 31. 3. 2000 ugotovljena v znesku 9.094.964 tisoč tolarjev, od tega izguba tekočega leta 6.426.098 tisoč tolarjev, izguba preteklih let skupaj z revalorizacijskim popravkom pa je znašala 2.668.866 tisoč tolarjev. V skladu s sklepom skupščine družbe Elan (z dne 29. 6. 2000) se je izguba pokrivala, kot je prikazano v tabeli 10.

⁵⁰ Sklep o potrditvi prisilne poravnave je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo dne 5. 2. 2001 in je postal pravnomočen 14. 2. 2001.

Sklep o pokrivanju izgube je bil sprejet pod odložnim pogojem, do pravnomočne prisilne poravnave nad družbo, predlagane 28. 6. 2000.

Tabela 10: Pokrivanje izgube družbe Elan v letu 2001

v tisoč tolarjih	
Način pokrivanja izgube	Znesek
Poenostavljeno zmanjšanje osnovnega kapitala	7.500.000
Delni odpust dolga do SRD	912.464
V breme revalorizacijskega popravka osnovnega kapitala	682.500
Skupaj pokritje izgube	9.094.964

Vir: sklep skupščine družbe Elan z dne 29. 6. 2000.

Na podlagi istega sklepa skupščine (z dne 29. 6. 2000) se je osnovni kapital družbe Elan povečal za skupno 5.200.000 tisoč tolarjev z izdajo 5.200.000 delnic z enakimi lastnostmi, kot so določene v statutu družbe za že izdane delnice in po nominalni vrednosti 1.000 tolarjev. Povečanje osnovnega kapitala je prikazano v tabeli 11. Sklep je bil veljaven pod pogojem, da bo prisilna poravnava nad družbo Elan pravnomočno potrjena.

Tabela 11: Povečanje osnovnega kapitala družbe Elan

v tisoč tolarjih		
Način povečanja kapitala	Število delnic	Znesek
SRD: Prevzem delnic s konverzijo terjatev v kapital družbe Elan	1.476.700	1.476.700
Skimar: prevzem delnic s prenosom terjatve	1.405.311	1.405.311
Skimar: prevzem delnic s prenosom terjatve, nastale med financiranjem prisilne poravnave	2.317.969	2.317.969
Skimar: konverzija terjatve v kapitalsko naložbo ⁵¹	20	20
Skupaj	5.200.000	5.200.000

Vir: sklep skupščine družbe Elan z dne 29. 6. 2000.

Največja upnika, SRD in Skimar, sta konvertirala svoje terjatve v lastniški delež in sta po pravnomočnosti sklepa pridobila naslednje število delnic: SRD 1.476.700 delnic in družba Skimar 3.723.300 delnic.

2.4.3.2 Družba Elan Line

Upniki so bili razvrščeni v en razred z 20-odstotnim poplačilom vrednosti priznanih terjatev. Skupen znesek obveznosti je znašal 1.155.579 tisoč tolarjev, od tega je bil odpis v višini 80 odstotkov, kar je znašalo 924.464 tisoč tolarjev. V višini odpisanih obveznosti so bili oblikovani izredni prihodki. Hkrati so bili oblikovani izredni odhodki, da se je razknjižila izguba iz preteklega leta in oblikovale rezerve kapitala.

⁵¹ Skimar je odstopil terjatev v znesku 20.000 tolarjev iz posojilne pogodbe, sklenjene tekom prisilne poravnave in jo kot stvarni vložek izročil dolžniku, družba pa mu je izročila 20 navadnih imenskih delnic po nominalni vrednosti 1.000 tolarjev.

2.4.3.3 Družba Elan International

Sodišče je na dan 28. 12. 2000 potrdilo prisilno poravnavo in vse upnike razvrstilo v en razred z 20-odstotnim poplačilom vseh terjatev. Največje terjatve pred prisilno poravnavo je imela SRD (45-odstotni delež vseh). Poplačilo upnikov prikazuje tabela 12.

Tabela 12: Poplačilo upnikov družbe Elan International

v tisoč tolarjih			
Družba	Plačilo obveznosti (20 odstotkov)	Odpis obveznosti (80 odstotkov)	Skupaj obveznost
SRD	316.546	1.266.154	1.582.700
Skupina	124.427	497.722	622.149
Ostali	309.214	1.236.858	1.546.072
Skupaj	750.187	3.000.734	3.750.921

Vir: sklep Deželnega sodišča v Celovcu z dne 28. 12. 2000.

Družba je na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča knjižila prisilno poravnavo v letu 2000 tako, da je v višini odpisanih obveznosti oblikovala izredne prihodke.

Učinki prisilnih poravnav v vseh treh družbah so bili izločeni iz njihovih poslovnih rezultatov, učinek prisilne poravnave v družbi Elan International je bil izločen v postopku konsolidacije. Učinki so bili izločeni tudi iz konsolidiranih rezultatov med povezanimi osebami.

2.4.4 Dana poroštva družbi Elan

V obdobju od 1. 5. 2000 do 19. 11. 2001 je SRD izdala družbi Elan poroštva v skupni vrednosti 844.278 tisoč tolarjev. Na dan 15. 11. 2002 so bila odprta še tri poroštva v skupni vrednosti 203.179 tolarjev.

Po pojasnilu sedanjega posloводства⁵² družbe Elan so bila dokumentirana poroštva SRD na podlagi treh pogodb v skupni vrednosti 465.681 tisoč tolarjev. Ostala poroštva, ki so se nanašala na banko SKB, d. d., Ljubljana, so do konca leta 2003 ugasnila, ker sta podjetji Elan Sportartikelerzeugungs-und Handels GesmbH, Brnca, Avstrija (v nadaljevanju: Elan Sportartikel) in Elan International poplačali svoje obveznosti iz kreditov. Na dan 31. 12. 2003 sta odprti poroštvi do BA-CA⁵³ v znesku 138.333 tisoč tolarjev.

2.4.5 Subvencije države in druge subvencije

Skupina Elan je v obdobju od leta 2000 do 2003 prejela subvencije iz proračuna RS za razreševanje presežnih delavcev in za gradnjo kurilne naprave, iz sredstev SRD za svetovalno pomoč in od Republike Avstrije za investicije družbe Elan Sportartikel.

O pravilnosti in smotrnosti porabe javnih sredstev v družbi Elan in njenih hčerinskih družbah od subvencije za razreševanje presežnih delavcev in subvencije za kurilno napravo sta bili

⁵² Uprava družbe Elan v času izdaje predloga revizijskega poročila (št. 1206-4/2003-53 z dne 23. 5. 2005).

⁵³ BA-CA, Ljubljana: Banka Creditanstalt d. d., Ljubljana.

izdani ločeni revizijski poročili.⁵⁴ Podatke o subvencijah, ki smo jih podrobneje preverili, prikazuje tabela 13.

Tabela 13: Pregled državnih in drugih subvencij

Prejemnik	Namen	v tisoč tolarjih			Skupaj
		2000	2001	2002	
Elan	Podpora SRD za svetovalno pomoč ⁵⁵	47.215	70.975		118.190
Elan Marine	Subvencija za razreševanje presežnih delavcev		15.700		15.700
Elan	Subvencija za kurilno napravo			36.000	36.000
Skupaj po letih		47.215	86.675	36.000	169.890

Vir: Dogovor o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan (z dne 3. 3. 2000), ugotovitve strokovnih služb Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (z dne 18. 12. 2000) in sklep Ministrstva za okolje in prostor (z dne 7. 11. 2001).

Skupen znesek subvencij v obdobju od 2000 do 2003 je znašal 169.890 tisoč tolarjev. Ker pojem 'neposredne subvencije' v pogodbi o poslovanju ni bil natančno opredeljen, v postopku revizije ni bilo mogoče izračunati skupnega zneska neposrednih subvencij družbam v skupini Elan. Skupina Elan je poleg navedenih subvencij prejela tudi subvencije Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje⁵⁶ in subvencije Republike Avstrije za investicije družbe Elan Sportartikel.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Med neposredne subvencije sodijo poleg navedenih subvencij v tabeli 13 tudi subvencije Zavoda RS za zaposlovanje in subvencije Republike Avstrije za investicije v Elan Sportartikel.

3. Poslovanje sistema Elan

V letu 2000 sta bili sklenjeni pogodba o poslovanju Elana (dne 30. 3. 2000) in Dogovor o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan. Na podlagi pogodbe o poslovanju so bili vsako leto v obdobju od leta 2000 do 2004 sklenjeni sporazumi o ureditvi razmerij v zvezi s poslovanjem Elana. Osnovne podatke iz pogodb in skupne zneske, izplačane na njihovi podlagi, prikazujeta tabela 14 in priloga 2 tega poročila.

⁵⁴ Številki poročil: 1206-4/2003-54 in 1206-4/2003-56.

⁵⁵ Podrobneje je vsebina dogovora (na podlagi katerega so bila izvedena izplačila) predstavljena v okviru točke 3.2 tega poročila.

⁵⁶ Subvencije za: nadomestitev plače težje zaposljivi osebi, subvencija za presežnega delavca, sofinanciranje izvajanja delovnega preizkusa in izplačilo nadomestila stroškov invalidskemu podjetju Elan IP, d. o. o., Begunje na Gorenjskem.

Tabela 14: Pravne podlage, plačniki, prejemniki in zneski

v tisoč tolarjih			
Pravna podlaga	Plačnik	Prejemnik	Znesek z DDV
Pogodba o poslovanju z dne 31. 3. 2000	Skimar	Korže	474.425
Pogodba o poslovanju z dne 1. 2. 2003	Skimar	Damir, d. o. o.	112.776
Pogodba o poslovanju z dne 1. 5. 2002	Skimar	D & A Rajapakse, k. d.	56.216
Skupaj plačila družbe Skimar izvajalcem za storitve po pogodbi o poslovanju			643.417
Sporazumi o ureditvi razmerij v zvezi s poslovanjem Elana ⁵⁷	Elan	Skimar	810.151
Skupaj plačila družbe Elan družbi Skimar za storitve po pogodbi o poslovanju			810.151
Razlika med plačili Elan in plačili izvajalcem			166.734

Vir: pogodbe o poslovanju, dogovori o poravnavi in sporazumi o ureditvi razmerij oziroma o kritju stroškov.

Družba Skimar je izvajalcem po pogodbi o poslovanju plačala 643.417 tisoč tolarjev. Na podlagi sklenjenih sporazumov o ureditvi razmerij v zvezi s poslovanjem je družba Elan plačala družbi Skimar za opravljene storitve po pogodbi o poslovanju skupaj 810.151 tisoč tolarjev, kar je za 166.734 tisoč tolarjev več, kot so bila plačila izvajalcem storitev. Ugotovljena razlika vpliva na večje stroške družbe Elan iz poslovanja in s tem na nižji dobiček.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Razlika je v drugih stroških Skimarja (ne samo v pogodbah o poslovanju), ki jih je imel Skimar pri opravljanju svoje 'holdinške' vloge v skupini (najemnine, administrativne storitve, svetovalne storitve ...). Tečajne razlike so imele na to razliko minimalni vpliv.

SRD je v skladu z Dogovorom o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan pokrila stroške družbi Elan v skupnem znesku 118.151 tisoč tolarjev za svetovalno pomoč pri prenovi poslovnih sistemov.

⁵⁷ Vsakoletno od leta 2000 do leta 2004.

Tabela 15: Drugi sporazumi in pogodbe o kritju stroškov⁵⁸

v tisoč tolarjih			
Pravna podlaga	Plačnik	Prejemnik	Znesek z DDV
Pogodba o kritju stroškov za storitve prokurista (Ram Invest) z dne 28. 12. 2002	Elan Sportartikel	Skimar	11.947
Pogodba o kritju stroškov (Šefman, d. o. o.) z dne 1. 11. 2002	Elan Bikes, d. d.	Skimar	19.255
Pogodba o kritju stroškov (Smirr, d. o. o.) z dne 1. 11. 2002	Elan Trade	Skimar	31.869
Pogodba o kritju stroškov (K & B, d. o. o.) z dne 28. 12. 2002	Elan PBO, d. o. o.	Skimar	48.957
Skupaj plačila hčerinskih družb družbi Skimar po drugih pogodbah			112.028
Dogovor o poravnavi plačila z dne 5. 3. 2002	Skimar	Ram Invest, d. o. o.	19.418
Pogodba o poslovođenju z dne 8. 11. 2001	Skimar	Šefman, d. o. o.	61.114
Pogodba o poslovođenju in svetovanju z dne 20. 9. 2002	Skimar	Smirr, d. o. o.	27.876
Dogovor o poravnavi plačila za storitve poslovođenja z dne 24. 5. 2002	Skimar	K & B, d. o. o.	59.316
Skupaj plačila družbe Skimar izvajalcem po drugih pogodbah			167.724
Razlika med plačili hčerinskih družb in plačili izvajalcem			55.696

Družba Skimar je drugim izvajalcem pokrila stroške za opravljene storitve po drugih pravnih podlagah v skupnem znesku 167.724 tisoč tolarjev, hčerinske družbe so zagotovile plačila za te storitve v skupnem znesku 112.028 tisoč tolarjev, kar je za 55.696 tisoč tolarjev manj. Ugotovljena razlika vpliva na manjše stroške družbe Elan iz poslovođenja.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Stroški niso bili zaračunani, ker gre za storitve, ki so se opravljale za družbe izven Elana in za samo družbo Skimar (Šefman, Pogačar).

Pogodba o poslovođenju je po svoji naravi pogodba med lastniki in poslovođstvom. Za tovrstne pogodbe je značilno, da se upoštevajo temeljna načela: načelo informativnosti, načelo nagrajevanja na podlagi rezultatov, načelo nadzora in načelo enakosti nagrade (Milgrom and Roberts, 1992)⁵⁹.

- *Načelo informativnosti* temelji na predpostavki, da popolnih informacij ni in da je zato potrebno vsa merila uspešnosti, ki bodo odražala informacije o obsegu napora, ki ga bo vložilo poslovođstvo, vgraditi v pogodbo. Skozi to načelo je potrebno prepoznati in izločiti zunanje dejavnike, ki vplivajo na uspešnost poslovanja poslovođstva in tako natančno opredeliti tiste rezultate, ki jih poslovođstvo lahko dosega ter nagrajevanje povezati s posameznimi delnimi učinki, ki so rezultat delovanja poslovođstva.
- Nagrajevanje zgolj na podlagi zelo ambiciozno postavljenih ciljev ni vedno optimalno za lastnika. Zato *načelo nagrajevanja na podlagi rezultatov* izhaja iz predpostavke, da je pri

⁵⁸ Podrobnejša predstavitev je v točki 3.4 predloga revizijskega poročila.

⁵⁹ Milgrom, Paul and Roberts, John, Economics, Organization and Management 1992, London: Prentice-Hall.

določanju optimalnega obsega nagrajevanja na podlagi rezultatov potrebno upoštevati štiri dejavnike: a) obseg dodatnega dobička, ustvarjenega z dodatnim naporom, b) v naprej opredeljeno natančnost, s katero je možno meriti ciljne aktivnosti posloводства, c) stopnjo tveganja, ki jo je posloводство pripravljeno sprejeti in č) odzivnost posloводства na spodbude (nagrajevanje na podlagi rezultatov). V splošnem velja pravilo, da bolj kot se nagrada poslovodu spreminja v odvisnosti od njihovega vloženega napora, bolj je posloводство spodbujeno k doseganju boljših rezultatov.

- Tretje načelo, *načelo nadzora*, dopolnjuje drugo načelo, v tistih primerih, v katerih je obseg nagrajevanja na podlagi doseženih rezultatov visok in zato sovпада z visokim obsegom nadzora. Tako se morajo lastniki odločati o izbiri razmerja med obsegom nadzora in deležem nagrajevanja po dosežkih. Takšne odločitve so potrebne, saj nadzor običajno pomeni razmeroma drag način za zniževanje odstopanj v učinkovitosti posloводства. Obseg nadzora je zato smiselno povečevati povsod tam, kjer je prispevek spremembe učinkovitosti posloводства k dobičku podjetja visok.
- Načelo *enakega vrednotenja nagrade* pomeni, da tako lastnik kot tudi posloводство enako vrednotita dosežke, kar pomeni, da delodajalec enake aktivnosti posloводства enako vrednoti kot jih vrednoti samo posloводство. Posloводство pri izvajanju pogodbe namreč opravlja različne aktivnosti in v kolikor posamezne aktivnosti niso nadzorovane ali pa so nadzorovane manj natančno, potem jim bo posloводство posvečalo manj pozornosti kot tistim, ki so bolj nadzorovane. Posloводство se bo tako posvečalo aktivnostim, ki bodo bolj prispevale k mejnemu donosu njegove nagrade. Tako lahko pride do neke vrste medsebojne zamenjave ciljev, na katere se posloводство osredotoči, saj bo posloводство zasledovalo tiste merljive cilje z večjim donosom zanj, na račun nedoseganja drugih merljivih ciljev. Doseganje enih merljivih ciljev tako izrine doseganje drugih ciljev.

V nadaljevanju so predstavljene podrobne vsebine posameznih pogodb in pripadajoči zneski ter ugotovitve, ki pomenijo pomembno odstopanje od temeljnih načel sestavljanja optimalne pogodbe o poslovodu.

3.1 Dogovor o načinu in pogojih za uspešno poslovođenje poslovnega sistema Elan

Dne 30. 3. 2000 je bil med SRD in družbo Korže sklenjen dogovor o načinu in pogojih za uspešno poslovođenje poslovnega sistema Elan (v nadaljevanju: dogovor o poslovodu). V dogovoru o poslovodu je bilo ugotovljeno, da želi SRD revitalizirati Elan in da je ključni element za uspešen poslovni preobrat poleg finančne podpore tudi sposobna in izkušena poslovodna ekipa, družba Korže pa ima na voljo sodelavce z ustreznimi poslovodnimi znanji in izkušnjami, ki jih je pripravljena začasno odstopiti Elanu. V skladu z dogovorom o poslovodu naj bi družba Korže na podlagi naročila in mandata SRD opravljala storitve poslovodu in poslovnega svetovanja. V ta namen naj bi družba Korže sklenila z Elanom in Turbo Hydro, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: Turbo Hydro) pogodbo o poslovodu in na njeni podlagi zagotovila Elanu skupino petih svetovalcev – poslovodnih delavcev⁶⁰. Pogodba o poslovodu je bila sklenjena 18. 4. 2000 in je obravnavana v točki 3.2. tega poročila.

⁶⁰ Za področja: splošno poslovođenje (operativnega prestrukturiranja, vodenja finančne in korporativne konsolidacije), vodenja: trženja in prodaje, proizvodne in logistične funkcije in finančnega področja in logistične funkcije. V dogovoru o poslovodu so poimenovani tudi kot izpolnitveni pomočniki.

Dogovor o poslovođenju je bil sklenjen z namenom zagotoviti pogoje za izvedbo poslovnega preobrata v družbi Elan v obdobju dveh let, ki bi se izkazal v »pozitivnem konsolidiranem poslovnem izidu v drugem letu prestrukturiranja oziroma sanacije, odpravi nesolventnosti in v 'pozicioniranju družbe Elan za nadaljnjo profitabilno rast v prihodnjih dveh letih'.

Stranki sta soglašali, da bo družba Korže za skupino Elan (na podlagi naročila in mandata SRD) opravljala storitve poslovođenja in poslovnega svetovanja. Hkrati sta stranki soglašali, da lahko družba Korže opravljanje celote ali dela poslovodnih storitev po tej pogodbi ob predhodnem soglasju SRD prenese na tretje osebe, vendar ostaja solidarno zavezana SRD za izpolnitev dogovorjenih ciljev prestrukturiranja in finančne/korporativne konsolidacije. Stranki bi lahko dogovor sporazumno predčasno prekinila. Vsaka stranka bi lahko zahtevala enostransko prekinitev brez navedbe razloga, pri čemer velja šestmesečni odpovedni rok.

3.1.a Po dogovoru o poslovođenju je bila SRD za uspešno delo poslovodne ekipe dolžna izpolniti naslednje pogoje: odpisati ali konvertirati del terjatev do Elana (najmanj v obsegu nepokrite izgube), konvertirati preostale terjatve do Elana v trajni kapital, zagotoviti dodatni trajni kapital v vrednosti najmanj 38 milijonov nemških mark in najmanj 20 milijonov nemških mark poroštev za najemanje dolgoročnih kreditov. Hkrati je bila SRD dolžna zagotoviti:

- podporo v obliki svetovalne pomoči Elanu, najmanj v znesku 1,5 milijona nemških mark, za prenovo poslovnih sistemov in
- imenovanje izpolnitvenih pomočnikov družbe Korže na ustrezne poslovodne funkcije v družbi.

SRD je v celoti izpolnila svoje obveznosti iz dogovora, z izjemo zagotovitve dolgoročnih jamstev, vendar je namesto tega dokapitalizirala Skimar s stvarnim vložkom 80 odstotkov družbe Atac. Ta izpolnitev je bila bistvena sestavina pogodbe, saj je predstavljala pogoj za uspešno prestrukturiranje in izpolnitev vseh obveznosti izvajalca poslovodskih storitev.

3.1.b Stranki sta v dogovoru soglašali, da je SRD subsidiarni porok za izpolnitev vseh obveznosti družbe Elan in Turbo Hydro iz pogodbe o poslovođenju.

S sklenjenim dogovorom je bilo dano poroštvo SRD za obveznosti družbe Elan iz pogodbe o poslovođenju. Znesek obveznosti ni bil znan vnaprej, kar pomeni, da je SRD dala poroštvo tudi za obveznosti iz naslova premije za uspeh.

Po pojasnilu SRD je bila višina porošstva v trenutku podpisa pogodbe znana le v določeni višini. Ni bila pa znana višina obveznosti iz naslova premije za uspeh. Nadzor nad višino obveznosti je SRD izvajala na enak način kot v drugih primerih.

3.1.c SRD je prevzela poroštva za vse obveznosti družbe Elan do družbe Skimar po pogodbi o poslovođenju, zato bi si morala SRD z ustreznimi pogodbenimi določili omogočiti večji nadzor nad poslovođenjem družb Elan in Skimar. Poroštvo je ostalo veljavno tudi po prodaji lastniških deležev SRD v družbi Elan in Skimar.

Po pojasnilu SRD se je nadzor v družbi Elan izvajal preko nadzornega sveta družbe, v katerem je imela SRD štiri svoje člane, nadzor v družbi Skimar pa preko skupščinskih pristojnosti. Med projektom je bil v SRD imenovan vodja projekta, katerega naloga je bila med drugim tudi nenehno spremljanje poslovanja obeh družb.

3.1.d SRD je od družbe Elan prejela dva računa za obračun obveznosti na podlagi dogovora o poslovođenju. Podatki o računu so prikazani v tabeli 16.

Tabela 16: Prejeti računi SRD od družbe Elan na podlagi sklenjenega dogovora

Datum računa	Znesek v tisoč talarjih	Vsebina računa
27. 10. 2000	47.215	Oblikovanje sistema planiranja in poslovnega nadzora, projekt uvajanja programske rešitve in svetovalne storitve
9. 3. 2001	70.975	Opravljenе storitve revizijske hiše, oblikovanje sistema planiranja in poslovnega nadzora, stroški potovanja, projekt uvajanja programske opreme in svetovalne storitve
Skupaj	118.190	

Vir: prejeti računi SRD od družbe Elan.

Na podlagi vsebine obeh računov smo ugotovili, da so storitve izvedli naslednji zunanji izvajalci:⁶¹

- revizijska družba Langerkvist & Partners, AB, Stockholm, storitve v znesku 10.716 tisoč talarjev,
- svetovalna družba Hotspur Consultants limited, Central, Hong Kong, v znesku 9.903 tisoč talarjev za storitve oblikovanje sistema planiranja in poslovnega nadzora,
- ITS Intertrade, d. d., Ljubljana, stroški nakupa programske opreme v skupnem znesku 74.714 tisoč talarjev,
- Baan IV – Orgos, d. o. o., Ljubljana, implementacija programske opreme v znesku 546 tisoč talarjev,
- ITEO svetovanje, d. o. o., Ljubljana za svetovanje v znesku 274 tisoč talarjev in
- M2M Jože Novinšek, s. p., Slovenj Gradec, svetovanje v skupnem znesku 3.166 tisoč talarjev.

Poleg zgoraj navedenih računov je SRD plačala družbi Elan tudi stroške za opravljeno revizijo (za poslovno leto 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000) v znesku 18.322 tisoč talarjev, stroške javnomnenskih raziskav v znesku 4.772 tisoč talarjev in provizijo za izdane bančne garancije v skupnem znesku 7.017 tisoč talarjev. Ugotavljamo, da dogovor o poslovođenju ni jasno določal načina in pogojev poravnavanja svetovalnih storitev ali storitev v obliki svetovalne pomoči, ki se nanašajo na družbo Elan.

Po pojasnilu SRD je v peti alineji 4. člena Dogovora o načinu in pogojih za uspešno poslovođenje poslovnega sistema Elan določena obveznost SRD, da zagotovi podporo v obliki svetovalne pomoči v višini najmanj 1,5 milijonov nemških mark. Natančna vsebina podpore v obliki svetovalne pomoči in način in pogoji poravnavanja svetovalnih storitev v času dogovora niso bili vnaprej znani ter so bili odvisni od potreb sanacije.

3.2 Pogodba o poslovođenju družbe Elan

Pogodbo o poslovođenju družbe Elan (v nadaljevanju: pogodba o poslovođenju) so sklenili družbi Elan in Turbo Hydro kot naročnici in izvajalec družba Korže, ki jo je zastopal direktor družbe Uroš Korže. Cilj pogodbe o poslovođenju, sklenjene 18. 4. 2000, je bil "izvršiti poslovni preobrat v družbi Elan v obdobju dveh let, tako da bo konsolidiran poslovni izid v drugem letu prestrukturiranja družbe Elan pozitiven, nesolventnost odpravljena, Elan pa pozicioniran za nadaljnjo profitabilno rast v prihodnjih dveh letih".

⁶¹ Upoštevani zneski zaračunanih storitev brez obračunanega 19-odstotnega DDV.

3.2.a Pogodba o poslovanju določa naslednje možne načine prekinitve pogodbe:

- po izteku dveh let, če katerakoli stranka pogodbo odpove vsaj šest mesecev pred njenim iztekom,
- sporazumna prekinitev,
- enostranska prekinitev kadarkoli brez navedbe razloga in s šestmesečnim odpovednim rokom ter plačilom dogovorjene odškodnine in
- enostranska prekinitev pogodbe kadarkoli, če druga stranka krši pogodbo oziroma iz krivdnih razlogov.

Pogodba o poslovanju se je začela uporabljati 1. 4. 2000 in je bila sklenjena za dobo dveh let z možnostjo podaljšanja. V pogodbi je bilo na naslednji način določeno trajanje in prenehanje pogodbe: "Pogodba je sklenjena, ko jo podpišeta en naročnik in izvajalec, uporabljati pa se začne s 1. 4. 2000 in je sklenjena za obdobje dveh let. Pogodba se avtomatično podaljša še za dve leti, če vsaj ena izmed pogodbenih strank ne odpove pogodbe vsaj šest mesecev pred njenim iztekom." Za razliko od dogovora o poslovanju s SRD, ki opredeljuje upravljanje v obdobju dveh let, je pogodba o poslovanju, ki je bila sklenjena le en dan kasneje, določala obdobje upravljanja za štiri leta. Glavni cilji pogodbe o poslovanju so bili vezani na uspešno poslovanje skupine Elan v drugem letu, na podlagi česar bi morali po našem mnenju način nagrajevanja po tem obdobju drugače opredeliti. Uprava družbe Elan je v letnem poročilu družbe Elan za leto 2001 zapisala, da je bila sanacija zaključena. Takšna trditev je skladna s teoretičnimi izhodišči, opisanimi v točki 2.1, saj naj bi faza sanacije oziroma zaostrenega ukrepanja, v kateri je pomemben dejavnik denarni tok trajala med šest in dvanajst meseci, potem pa se mora družba usmeriti predvsem v doseganje dobička in ne več v normalizacijo denarnega toka. Z zaključkom procesa sanacije v letu 2001 ni več ustrezno nagrajevanje posloводства z uporabo kriterijev, ki temeljijo na približku denarnega toka podjetja (amortizacija in dobiček).

Po pojasnilu SRD so v pogodbi o poslovanju jasno definirani cilji pogodbe ter obveza izvajalca in njegovih izpolnitvenih pomočnikov, da izvajajo storitve s skrbnostjo dobrega gospodarja, dajali naročnikom zadostno osnovo za nenehno presojo o tem ali izvajalca s svojim ravnanjem in doseženimi rezultati krši določila pogodbe ali ne, oziroma ali so nastopili razlogi za predčasno prekinitev pogodbe iz krivdnih razlogov.

3.2.b Dne 1. 4. 2000 je bil v družbi Skimar (prej Turbo Hydro) imenovan nov direktor družbe Uroš Korže, ki je bil hkrati podpisnik pogodbe o poslovanju za družbo Korže.⁶² S spremembo direktorja v družbi Skimar (ki sovpada z dnem začetka uporabe pogodbe o poslovanju) je po pogodbi o poslovanju ista fizična oseba, to je Uroš Korže odgovorna oseba plačnika (družba Skimar) in prejemnika (družba Korže). Menimo, da je takšen način organizacije poslovanja skupine Elan in pomankljivosti v postavljenih kontrolah nad poslovanjem skupine Elan in skupine Skimar omogočilo poslovodni ekipi možnost obvladovanja 'koncerna Skimar' in tudi odločanje o morebitni prekinitvi pogodbe o poslovanju ali spremembi določil glede nagrajevanja posloводства.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Noben element pogodbe niti nobeno dogovorjeno plačilo se ni v celotnem obdobju trajanja pogodbe enostransko spremenilo.

⁶² Pogodbo o poslovanju je podpisal Janez Dolničar, pooblaščen s strani SRD.

Iz pogodbe o poslovođenju je razvidno, da je imela družba Korže na voljo sodelavce z ustreznimi poslovodnimi znanji in izkušnjami in jih je bil pripravljen začasno odstopiti naročnikom. Predmet pogodbe so bile storitve poslovođenja in poslovnega svetovanja za skupino Elan. Izvajalec naj bi zagotavljal skupino petih poslovodnih delavcev, ki bi pokrivali naslednja področja: splošno poslovođenje (zasnova in vodenje operativnega prestrukturiranja družbe – direktor/predsednik uprave), splošno poslovođenje (zasnova in vodenje finančne in korporativne konsolidacije poslovnega sistema – prokurist), vodenje trženja in prodaje, vodenje proizvodnje in logistične funkcije in vodenje finančnega področja in kontrolinga. Izvajalec je lahko samostojno, po lastni presoji, izbiral ostale strokovnjake za poslovodno skupino, vendar najkasneje v šestih mesecih od podpisa pogodbe.

3.2.c Pogodba o poslovođenju določa tri sestavine nadomestila za storitve in stroške poslovođenja:

- začetno nadomestilo; enkratno in namenjeno pokritju stroškov priprave poslovodne ekipe za prevzem nalog, ki znaša 35.000 nemških mark;
- fiksno mesečno nadomestilo za direktorja po 17.500 nemških mark, za ostale člane poslovodne ekipe pa po 14.000 nemških mark;
- premija za uspeh, ki se obračuna na podlagi letnega revidiranega konsolidiranega izkaza uspeha za skupino Elan, in sicer na naslednji način: v vrednosti 25 odstotkov od osnove, ki jo predstavlja celotni dobiček po obračunu davkov, povečan za amortizacijo, pri čemer se od osnove odštejejo morebitne neposredne subvencije, prejete v obračunskem letu.

Če bi družba Korže neposredno uveljavljala do družbe Elan ali katerekoli njene odvisne družbe, kakršnekoli terjatve, jih je bila družba Elan upravičena zaračunati družbi Skimar.

3.2.d Pogodba o poslovođenju je časovno presegla sklenjen dogovor o načinu in pogojih za uspešno poslovođenje poslovnega sistema Elan, ker se je lahko avtomatično podaljšala še za dve leti, če vsaj ena od strank ne odpove pogodbe vsaj šest mesecev pred njenim iztekom. Po mnenju računskega sodišča je bil rok za odpoved pogodbe določen nedosledno v primerjavi z dogovorom o načinu in pogojih za uspešno poslovođenje poslovnega sistema Elan, saj v obdobju, ko bi morali odpovedati pogodbo (po enem letu in pol), še ni bilo mogoče oceniti rezultatov poslovanja v prvih dveh letih.

3.2.e Računsko sodišče je v postopku revizije presojalo predvsem izvajanje določil pogodbe o poslovođenju in ugotovilo, da nejasnosti pogodbe v nekaterih primerih vplivajo na izračun premije za uspeh. Tako je v izračunu premije za uspeh upoštevano zmanjšanje osnove za 'morebitne neposredne subvencije'. Ker pogodba o poslovođenju ni natančno določila, kaj so 'neposredne subvencije', je bilo pri izračunu premije za uspeh upoštevano ožje pojmovanje.⁶³ Hkrati z drugimi postopki ni bil zagotovljen ustrezen nadzor nad višino upoštevanega zneska, vključenega v ta okvir. Pogodba tudi ne opredeljuje načina izračuna nagrade v primeru spremembe poslovnega leta (podrobneje v točki 5.1.1). Ker je pri izvajanju prestrukturiranja sistema Elan prišlo do spremembe poslovnega leta, bi moral biti sklenjen aneks k pogodbi o poslovođenju, saj je sprememba vplivala na višino osnove za izračun premije za uspeh. V skladu s teoretičnimi izhodišči, navedenimi v točki 2.1 poročila je obračun nagrade po denarnem toku možen v prvi oziroma drugi fazi, v tretji fazi pa bi moral biti povezan z doseganjem dobička.

⁶³ Upoštevane subvencije iz državnega proračuna in države Avstrije, ne pa dokapitalizacije in konverzije terjatev v kapital družbe.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Pogodbe pisane v anglosaških pravnih okoljih res vsebujejo nekaj uvodnih strani definicij, večinoma popolnoma odveč. Tistega, ki ima jasen pomen, pač ni potrebno definirati. Tudi pojem subvencija je do take mere jasen, da njegovo definiranje ni potrebno – neposredne subvencije so tista enostranska plačila, kjer prejemnik ne da nobene nasprotne dajatve in zato neposredno vplivajo na poslovni izid družbe.

3.2.1 Izračuni premije za uspeh po pogodbi o poslovanju

Na podlagi pogodbe o poslovanju so bili izračunani⁶⁴ zneski premije za uspeh, ki so prikazani v tabeli 17.

Tabela 17: Izračuni premije za uspeh

Obdobje	Obveznost družbe Skimar		v tisoč tolarjih
	delež v odstotkih	osnova v tisoč tolarjih	Znesek premije ⁶⁵ v tisoč tolarjih
1. 4. do 31. 12. 2000	25	1.687.640	421.910
1. 1. do 31. 12. 2001	25	3.068.596	767.149
1. 1. do 31. 12. 2002	25	1.668.692	417.173
1. 1. do 31. 12. 2003	25	1.683.679	420.920 ⁶⁶
1. 4. 2000 do 31. 12. 2003	25	8.108.607	2.027.152

Vir: izračuni družbe Constantia MT & D, d. o. o., Ljubljana.

Družba Korže terja od naročnikov 2.045.320 tisoč tolarjev oziroma povečano za znesek DDV 2.454.384 tisoč tolarjev premije za uspeh za obdobje od 2000 do 2003. Lastniki družbe Skimar, in s tem posredno družba Elan, te terjatve niso priznali, pri čemer se opirajo na številna pravna mnenja.

3.2.2 Evidentiranje premije za uspeh

NS SRD je v novembru 2002 obravnaval problematiko pogodbe o poslovanju in sprejel sklep, da likvidacijski upravitelj SRD (oziroma družba DSU) začne z vsemi aktivnostmi dobrega gospodarja in varovanja interesov SRD, d. d., v likvidaciji ter prouči možnosti prekinitev te pogodbe in možnosti uveljavljanja odškodninske odgovornosti za nazaj. Pravna služba likvidacijskega upravitelja naj bi pridobila tudi neodvisno pisno mnenje s celovito pravno oceno pogodbe.

V januarju 2003 se je NS SRD seznanil s predlogom DSU, da se na podlagi neodvisnega pravnega mnenja o veljavnosti pogodbe o poslovanju predlaga sklic skupščine družbe Skimar, na kateri bi se imenoval prokurist te družbe. Na skupščini družbe Skimar dne 19. 3. 2003 so družbeniki sprejeli sklepe o:

- imenovanju novega prokurista družbe,
- novem načinu zastopanja družbe; družbo zastopata skupaj direktor in prokurist,
- omejitvah pooblastil direktorja družbe Skimar.

⁶⁴ Izračun premije opravila družba Constantia MT & D, d. o. o., Ljubljana za družbo Skimar.

⁶⁵ Zneski ne vključujejo DDV.

⁶⁶ V izračunu upoštevan manjši znesek amortizacije od zneska v bilanci družbe. Razlogi niso bili pojasnjeni.

SRD je kot manjšinski družbenik družbe Skimar predlagala, da skupščina na svoji seji z dne 9. 7. 2003 sprejme sklep o imenovanju izvedencev pravne in ekonomske stroke, ki bi podali mnenje o obstoju in višini obveznosti družb Elan in Skimar do družbe Korže, upoštevajoč količino in kvaliteto opravljenega dela ter zakonodajo in običaje, ki veljajo v Sloveniji za svetovalne storitve. Za ta sklep je glasovala le SRD, ostali družbeniki so glasovali proti sprejemu takega sklepa.

Dne 22. 9. 2003 je bila sklicana izredna seja skupščine družbe Skimar, na kateri je bil sprejet sklep o odpovedi pogodbe o poslovođenju Elana. Hkrati s tem je skupščina iz previdnosti v skladu s 3. členom pogodbe o poslovođenju pooblastila odvetnika za odpoved pogodbe, kar je pomenilo, da se pogodba o poslovođenju ne podaljša po 31. 3. 2004. V skladu s tem so družbeniki zahtevali, da odvetnik pogodbo odpove do 26. 9. 2003 in o odpovedi pisno obvesti družbenike.

Poročilo o opravljeni reviziji konsolidiranih računovodskih izkazov skupine Elan za leto 2003 navaja, da je bila uprava družbe Elan najeta prek pogodbe o poslovođenju z družbo Skimar, ki je potekla 31. 3. 2004, podaljšanje pogodbe pa je negotovo.

Iz poročila o opravljeni reviziji konsolidiranih računovodskih izkazov skupine Skimar za leto 2003 je razvidno, da je skupščina družbe Skimar dne 22. 9. 2003 sprejela sklep, po katerem se stornirajo obveznosti (na pasivnih časovnih razmejitvah), ki so izkazane na podlagi pogodbe o poslovođenju in se na novo oblikujejo potencialne obveznosti za odškodninske zahtevke prejšnje poslovodne ekipe. Potencialna obveznost je bila ocenjena v višini 50 odstotkov terjatev družbe Korže za premijo za uspeh za obdobja od leta 2000 do leta 2003 in je znašal 1.022.660 tisoč tolarjev. Znesek je bil evidentiran na podlagi ocene odvetnika glede možnosti uspeha zahtevka družbe Korže v sodnem postopku. K mnenju je bil podan predlog, naj družba Skimar v tej višini oblikuje rezervacije za potencialno obveznost.

3.3 Sporazumi o ureditvi razmerij v zvezi s poslovođenjem družbe Elan

3.3.a Na podlagi pogodbe o poslovođenju so bili vsako leto med družbo Elan in Skimar sklenjeni sporazumi o ureditvi razmerij in aneksi k tem sporazumom. S sporazumom o ureditvi razmerij v zvezi s poslovođenjem Elana⁶⁷ (v nadaljevanju: sporazumi o ureditvi razmerij) so se obveznosti izplačil družbi Korže, ki so izhajale iz pogodbe o poslovođenju prenesle na družbo Skimar. V sporazumih o ureditvi razmerij je bila vsakoletno določena višina nadomestila za opravljene poslovodne storitve, do katerih je bila upravičena družba Skimar, in sicer iz naslova prevzema obveznosti po pogodbi o poslovođenju. Skladno s sporazumom je storitve poslovođenja družba Skimar zaračunavala družbi Elan z rednimi mesečnimi računi, ki so plačljivi 8 dni po datumu izdaje, kar je predstavljeno v prilogi 2 tega poročila.

Na podlagi aneksov k sporazumom sta se stranki sporazumeli, da se dodatno nadomestilo (premija za poslovodske storitve) ne uveljavlja za obdobje od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2001 in družba Skimar nima nobenega zahtevka do družbe Elan iz tega naslova. V sporazumih za leti 2001 in 2002 je bilo določeno, da se družbi Elan posebej zaračunajo potni in drugi poslovno potrebni stroški članov poslovodne ekipe v dejanski višini. Zneske nadomestil in datume sklenitve sporazumov oziroma aneksov prikazuje tabela 19.

⁶⁷ V Sporazumih o ureditvi razmerij za leta 2000, 2001 in 2002 so organi obeh strank imenovali izpolnitvene pomočnike družbe Korže na naslednje poslovodne funkcije v družbi Elan in Skimar.

Tabela 19: Sporazumi o ureditvi razmerij in aneksi⁶⁸

Sporazum o ureditvi razmerij			Aneksi k sporazumu o ureditvi razmerij		
Datum sklenitve sporazuma	Obdobje/poslovno leto	Znesek mesečnega nadomestila ⁶⁹ v tisoč tolarjih	Številka aneksa	Datum aneksa	Obdobje / poslovno leto
28. 6. 2000	Leto 2000 (od 1. 4. do 31. 12. 2000)	85.000	2	13. 6. 2001	Od 1. 4. do 31. 12. 2000
28. 2. 2001	Leto 2001	143.220	1	12. 12. 2001	Leto 2001
18. 2. 2002	Leto 2002	157.296	1	1. 9. 2002	Leto 2002
15. 1. 2003	Leto 2003	156.000	-	15. 2. 2003	Leto 2003
5. 1. 2004	Leto 2004 (od 1. 1. do 31. 3. 2004)	75.000	1	19. 4. 2004	(Od 1. 1. do 31. 3. 2004 za podaljšanje sporazuma od 1. 4. do 31. 5. 2004)

Vir: sporazumi o ureditvi razmerij in aneksi.

Sporazumi o ureditvi razmerij so urejali tudi premijo za uspeh, ki je bila v prvem in drugem sporazumu (za leti 2000 in 2001) drugače opredeljena kot v pogodbi o poslovanju. V izračunu po sporazumih za prvi dve leti ni bilo upoštevano zmanjšanje osnove za izračun premije za znesek prejetih neposrednih subvencij. V naslednjih sporazumih je bila ta napaka odpravljena.

Na podlagi 2. člena pogodbe o poslovanju lahko družba Korže opravljanje celote ali dela poslovnih storitev po pogodbi prenese na tretjo/tretje osebe, vendar ostaja solidarno zavezana k izpolnitvi dogovorjenih ciljev prestrukturiranja in finančne/korporativne konsolidacije. V sporazumu za leto 2002 so bile predmet pogodbe tudi storitve mag. Damirja Popoviča, opravljene za družbo Elan, ki sicer niso bile vključene v okvir pogodbe o poslovanju. V sporazumu za leto 2003 so bile dogovorjene tudi storitve mag. Damirja Popoviča in Andrewa Rajapakse, ki tudi niso vključene v okvir pogodbe o poslovanju Elana. Po pojasnilih predstavnikov družbe Skimar so bili zneski iz obeh sporazumov, poleg prejetih računov družbe Korže, upoštevani vsak mesec pri izračunu zneska nadomestila v izdanih računih družbi Elan.

Družba Skimar je za določene storitve, ki sicer niso bile vključene v okvir pogodbe o poslovanju, sklenila še naslednje sporazume:

- dne 5. 3. 2002 z družbo D & A Rajapakse, k. d., Domžale (v nadaljevanju: D & A), za opravljanje storitev finančnega direktorja v družbi Elan; njegove naloge so bile vodenje in koordiniranje finančne, računovodske službe, službe za kontroling in IT službe. V sporazumu je določeno letno nadomestilo v znesku 72.000 evrov, ki bi se izplačevalo v mesečnih zneskih razen v aprilu 2002, ko se obračuna začetno fiksno mesečno nadomestilo v znesku 12.000 evrov. Sporazum tudi določa letno premijo oziroma bonus v znesku 18.000 evrov, ki se obračuna na podlagi meril za dosežke, ki jih stranke določajo posebej vsakoletno v 10 dneh po sprejemu revidiranih računovodskih izkazov.

⁶⁸ Sporazume sta podpisala predsednik uprave družbe Elan Primož Finžgar in direktor družbe Skimar Uroš Korže.

⁶⁹ Za poslovno leto 2001 je bil določen znesek 55.000 tisoč evrov mesečno, kar je 660.000 tisoč evrov letno (v tabeli uporabljen preračun v tolarje) in za poslovno leto 2002 znesek 58.000 tisoč evrov mesečno, kar je 696.000 tisoč evrov letno (v tabeli uporabljen preračun v tolarje).

- dne 3. 3. 2003 z družbo Damir, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: Damir) za opravljanje storitev direktorja družbe Elan Marine, d. o. o., Begunje (v nadaljevanju: Elan Marine) in storitve podpredsednika skupine. V skladu s sporazumom je bil Damir Popovič zadolžen za vodenje in koordinacijo dejavnosti divizije Elan Marine na evropskih in drugih trgih v skladu z direktivami predsednika uprave Skimar, Uroša Koržeta. Sporazum določa letno nadomestilo v znesku 96.000 evrov in letno premijo (bonus) v vrednosti 48.000 evrov, ki se obračuna na podlagi meril za dosežke, ki jih stranke posebej določijo vsakoletno po tem, ko uprava sprejme revidirane računovodske izkaze.

3.3.b Primerjavo zneskov po prejetih in izdanih računih iz vseh sporazumov (po letih) prikazuje tabela 20.

Tabela 20: Zneski obračunanih nadomestil družbe Skimar in obračunov stroškov izvajalcev storitev po posameznih obdobjih

Leto / obdobje	Prejeti računi v družbi Skimar		Izdani računi od družbe Skimar družbi Elan			Razlika
	Od D & A in Damir skupaj	Od Korže znesek (z DDV)	Znesek nadomestila	Potni in drugi stroški	Skupaj (z DDV)	Znesek (z DDV)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) : (4) + (5)	(7) : (6) – (2) – (3)
April-december 2000	-	91.447	85.000	-	101.150	9.703
Leto 2001	17.435 ⁷⁰	128.449	147.075	4.663	177.712	31.829
Leto 2002	48.485	124.796	157.961	13.092	205.263	31.982
Leto 2003	56.845	103.020	153.413	-	187.200	27.335
Januar-junij 2004	25.433	26.714	101.000	-	121.200	69.053
Bonus 2002 ⁷¹	4.011				8.509	4.497
Bonus 2003 ⁷²	8.503				9.118	615
Bonus 2004 ⁷³	8.281				-	(8.281)
Skupaj	168.993	474.426	644.449	17.755	810.152	166.733

Vir: prejeti računi v družbi Skimar in v družbi Elan.

Družba Skimar je družbi Elan zaračunala za stroške poslovođenja za 166.733 tisoč tolarjev večji znesek, kot je skupni znesek vseh prejetih in plačanih računov za opravljene storitve poslovođenja od treh družb: Korže, D & A in Damir, ki so opravljale storitve poslovođenja. Med revizijo nismo pridobili zadostnih in ustreznih dokazov, ki bi pojasnile vzroke nastalih razlik po letih.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Razlika je v drugih stroških Skimarja (ne samo v pogodbah o poslovođenju), ki jih je imel Skimar pri opravljanju svoje holdinške vloge v skupini (najemnine, administrativne storitve, svetovalne storitve...). Tečajne razlike zaradi uporabe različnih valut na računih so imele na to razliko minimalni vpliv.

⁷⁰ Znesek vključuje samo obdobje od junija do decembra 2001.

⁷¹ Bonus, ki ga je družba Skimar izplačala v letu 2002 družbi Damir za leto 2001.

⁷² Bonus, ki ga je družba Skimar izplačala v letu 2003 družbama Damir in D & A za leto 2002.

⁷³ Bonus, ki ga je družba Skimar izplačala v letu 2004 družbama Damir in D & A Rajapakse za leto 2003.

3.3.c Družba Damir je izstavila račune družbi Skimar in prejela plačila za opravljene storitve že v letu 2001, kljub temu da je bilo šele v sporazumu iz februarja 2002 (med družbo Elan in Skimar) določeno, da so vključene storitve Damirja Popoviča. Sporazum med družbo Damir in družbo Skimar pa je bil sklenjen dne 3. 3. 2003. Ugotavljamo, da so obveznosti družbe Skimar presegale določila sporazuma o ureditvi razmerij (med družbo Elan in Skimar), ki je bil sklenjen na podlagi pogodbe o poslovanju.

3.4 Drugi sporazumi in pogodbe o kritju stroškov

Družba Skimar je za opravljanje različnih storitev (poslovnih, svetovalnih storitev, administrativnih ...) sklenila več sporazumov:

- Z družbo K & B svetovanje, d. o. o., Slovenj Gradec (v nadaljevanju: K & B) je bil 24. 5. 2002 sklenjen sporazum za opravljanje poslovnih in svetovalnih storitev za hčerinsko družbo Elan Yachting Marine, d. o. o., Obrovac, Hrvaška (v nadaljevanju: Elan PBO). Letno nadomestilo je bilo dogovorjeno v znesku 54.000 evrov, družba pa je upravičena tudi do letnega bonusa v vrednosti 9.000 evrov. Na podlagi sporazuma je bila 28. 12. 2002 sklenjena pogodba o kritju stroškov, s katero je določeno, da Elan PBO povrne plačane stroške storitev družbi Skimar. Mesečno nadomestilo za opravljanje poslovnih in administrativnih storitev, dogovorjeno v pogodbi, je znašalo 5.000 evrov. Na podlagi pogodbe je družba Skimar izstavila račun družbi Elan PBO za povračilo že plačanih stroškov družbi K & B.
- Z družbo Smirr, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: Smirr) in Miranom Gombačem je bila 20. 9. 2002 sklenjena pogodba za poslovanje in opravljanje svetovalnih storitev za družbo Elan Trade⁷⁴. Letno nadomestilo za opravljene storitve je bilo dogovorjeno v vrednosti 60.000 evrov, družba pa je upravičena tudi do letnega bonusa, ki se ugotovi po kriterijih uspešnosti. Na tej podlagi je bila 1. 11. 2002 sklenjena pogodba o kritju stroškov, po kateri je družba Elan Trade povrnila vse stroške družbi Skimar, ki bodo izplačani družbi Smirr. Nadomestilo za opravljanje poslovnih storitev in administrativnih storitev družbe Skimar za družbo Elan Trade znaša 6.000 evrov mesečno.
- Z družbo Šefman, d. o. o., Ljubljana⁷⁵ (v nadaljevanju: Šefman) je 8. 11. 2001 sklenila pogodbo za poslovanje v družbi Rog, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: Rog). Nadomestilo za opravljene storitve je bilo dogovorjeno v znesku 5.100 evrov mesečno, družba pa je bila upravičena tudi do letnega bonusa v višini 25 odstotkov od skupnega nadomestila za opravljene storitve. Na tej podlagi je bila 1. 11. 2002 sklenjena pogodba o kritju stroškov, po kateri Rog povrne stroške, ki jih je družbi Šefman plačala družba Skimar.
- Z družbo Ram Invest, d. o. o., podjetje za investicijski inženiring, Ljubljana (v nadaljevanju: Ram Invest) je 5. 3. 2002 sklenila sporazum za opravljanje storitev prokurista za družbo Elan Sportartikel.

⁷⁴ Iz letnega družbe Elan Trade za leto 2002 je razvidno, da je bil zastopnik družbe Miran Gombač.

⁷⁵ Predmet pogodbe so storitve Tomija Šefmana, izpolnitvenega pomočnika v družbi Skimar.

4. Vloga družbe Skimar

4.1 Ustanovitev družbe

Družba Skimar je pravna naslednica v letu 1998 ustanovljene družbe Turbo Hydro. V letu 2000 je SRD od družbe Adera, d. o. o., Ljubljana odkupila njen poslovni delež v družbi in tako postala edina družbenica z osnovnim vložkom kapitala 2.100 tisoč tolarjev in spremenila naziv družbe v Skimar⁷⁶. SRD navaja naslednje razloge za vključitev družbe Skimar v prestrukturiranje sistema Elan:⁷⁷

- družba Skimar se bo lažje operativno pogajala o odkupih terjatev ter poravnava s posameznimi kritičnimi upniki, ker Elan kot dolжник zaradi svoje omejene opravilne sposobnosti sam tega ne bi zmozel, SRD pa ni dovolj usposobljena in fleksibilna, da bi take posle izvajala s potrebno operativnostjo;
- lastnik, največji upnik ter financer prisilne poravnave tako niso bili združeni v eni pravni osebi, kar zmanjšuje tveganja morebitnih subordinacij terjatev;
- v primeru neugodnega izida prisilnih poravnav bi lahko relativno neboleče in brez zastojev prevzel del ali celotno poslovanje Elana;
- v istih prostorih kot Skimar je bil tudi sedež družb Elan in Elan Line (za čas trajanja prisilnih poravnav), družba Skimar naj bi za družbo Elan opravljala tudi del administrativnih storitev, zato iz tega naslova ne bi nastajali dodatni administrativni stroški.

Na podlagi odločitve NS SRD⁷⁸ je uprava SRD na seji 18. 10. 2000 predstavila vlogo, pomen in nadaljnjo vizijo družbe Skimar v procesu finančne konsolidacije skupine Elan, iz katere je razvidno, da bo družba Skimar delovala kot samostojna družba do konca Elanovega poslovnega leta 31. 3. 2001. Po uspešno izvedeni finančni konsolidaciji Skimar ne bo več potreben in ga bo SRD priključila k družbi Elan.

Ugotovili smo, da bi imela SRD po marcu 2001, v primeru realizirane vloge in vizije družbe Skimar, neposredno kapitalsko naložbo v družbi Elan, kar bi po oceni revizije omogočilo večji in bolj neposreden nadzor SRD nad poslovanjem družbe Elan in zmanjšalo možnosti uporabe transfernih cen med skupino Elan in skupino Skimar.

4.2 Posojilna pogodba SRD z družbo Turbo Hydro

SRD je z družbo Turbo Hydro (posojilojemalec) dne 24. 3. 2000 podpisala posojilno pogodbo v znesku 38.000 tisoč nemških mark, v kateri je določeno, da mora posojilojemalec:

- sredstva uporabiti izključno za financiranje programa prestrukturiranja in tekočega poslovanja poslovnega sistema Elan in zagotoviti nadzor nad izvajanjem načrta prestrukturiranja in
- v rednih mesečnih poročilih poročati SRD o sredstvih plasiranih v Elan. Iz poročil mora biti razvidno, komu in kdaj so bila sredstva namenjena, pod kakšnimi pogoji, obseg sredstev in namen njihove uporabe.

⁷⁶ Izpisek sodnega registra iz Okrožnega sodišča v Ljubljani: Srg 200003636 z datumom vpisa 5. 4. 2000.

⁷⁷ Dodatno gradivo uprave SRD k poročilu o projektu Elan, posredovano na redno sejo NS SRD dne 18. 10. 2000.

⁷⁸ Po sklepu iz seje NS SRD 18. 9. 2000 je bila uprava SRD zadolžena, da do naslednje seje NS SRD pripravi predstavitev pomena, vloge in nadaljnje vizije družbe Skimar.

Pogodbeni strani sta se dogovorili, da se lahko posojilo poplača z odstopom terjatev do družb sistema Elan, predvsem pa z odstopom deležev, ki bi jih posojilojemalec dobil s konverzijo terjatev v poslovne deleže v družbah ali delnice poslovnega sistema Elan ali pa se vrne v roku 12 mesecev od prejema. Obrestna mera za posojilo je bila določena v višini $T + 3$ odstotke letno, obresti se plačajo ob zapadlosti posojila. Dogovorjeno je obročno izplačevanje posojila, in sicer od marca do avgusta 2000.

Na podlagi mesečnih poročil družbe Skimar je ugotovljeno, da je bil prvi obrok posojila družbi Turbo Hydro nakazan 27. 3. 2000, zadnji pa 10. 8. 2000. Stanje posojila na dan 30. 11. 2000 je bilo 4.150.743 tisoč tolarjev. Mesečna poročila, ki jih je družba Skimar posredovala SRD, so vsebovala zneske prilivov in odlivov sredstev za tekoči mesec, brez podatkov o namenu in pogojih nakazil družbi Elan s strani družbe Skimar, kar ni v skladu s pogodbo. Takšno ravnanje dokazuje, da SRD ni razpolagala z dokumenti (dokazi) o namenski rabi sredstev in tudi ni mogla nadzirati izpolnjevanje pogodbenih obveznosti posojilojemalca.

Pojasnilo DSU

V SRD je bil imenovan vodja projekta Elan, zato je bil velik del nadzora opravljen v medsebojnih osebnih kontaktih odgovornih oseb Skimar in Elana na eni strani ter projektne vodje SRD na drugi strani, kar pa je težko dokazovati z listinskimi dokazi.

4.3 Dokapitalizacije družbe Skimar

Družba Skimar je bila v obdobju od leta 2000 do leta 2003 dokapitalizirana petkrat, in sicer v skupnem znesku 8.814 milijarde tolarjev:

- SRD je družbo Skimar dokapitalizirala dvakrat v skupnem znesku 5,9 milijarde tolarjev; prvič s konverzijo danega posojila v kapital družbe Skimar (predvideno ob sklenitvi posojilne pogodbe) in drugič z izročitvijo 80 odstotkov stvarnega vložka družbe Atac,
- s konverzijo terjatev do družbe Elan Trade v znesku 300 milijonov tolarjev v kapital družbe Skimar,
- z dokapitalizacijo od družb Sportinvest, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: Sportinvest) in Pooblašcene investicijske družbe KD v skupnem znesku 1,9 milijarde tolarjev in
- z dokapitalizacijo od družb Triglav, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: Triglav) in Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: KAD) v znesku 714 milijonov tolarjev.

4.3.1 Dokapitalizacija družbe Skimar s strani SRD

Uprava SRD je 21. 12. 2000 sprejela sklep (št. 10.1.) o dokapitalizaciji družbe Skimar s celotnimi terjatvami SRD v vrednosti 4,1 milijarde tolarjev (po posojilni pogodbi) in 28. 8. 2001 sklep (št. 23/3) za dokapitalizacijo z 80-odstotnim stvarnim vložkom družbe Atac⁷⁹ v znesku 1,8 milijarde tolarjev.

⁷⁹ V skladu z Zakonom o lastninskem preoblikovanju podjetij je bil na podlagi tožbe družbenega pravobranilca samoupravljanja celoten družbeni kapital Atac – poslovno tehnične storitve, p. o., Ljubljana v letu 1994 prenesen v last in upravljanje Sklada za razvoj. Ob prenosu se je družba preoblikovala v Atac, d. o. o., Ljubljana.

4.3.1.a SRD v svojih dokumentih navaja dvojni namen dokapitalizacije družbe Skimar z 80-odstotnim stvarnim vložkom družbe Atac:⁸⁰

- družba Atac bi prek Skimarja v okviru skupine Elan v športnih programih prevzela razvoj in trženje nekaterih novih poslovnih priložnosti v storitvenem sektorju in
- povečanje kapitalske moči bi družbi Skimar omogočilo, da zagotovi dolgoročne vire za investicije v razširitev kapacitet na programu plovil, tehnološko in ekološko posodobitev proizvodnje programa SKI in naložbe v obnovo blagovne znamke.

Avgusta 2002 je nadzorni svet SRD sprejel sklep, da uprava SRD pripravi pojasnilo o dokapitalizaciji družbe Skimar s stvarnim vložkom družbe Atac, ki je bila izvedena v avgustu 2001. Nadzorni svet SRD je bil o dokapitalizaciji družbe Skimar s stvarnim vložkom družbe Atac seznanjen v novembru 2002, oz. leto dni po odločitvi uprave SRD. Menimo, da je dokapitalizacija s stvarnim vložkom družbe Atac poslovni dogodek, ki ga je treba obravnavati skupaj z ostalimi poslovnimi dogodki, povezanimi s prestrukturiranjem poslovnega sistema Elan. Dokapitalizacija s stvarnim vložkom pomeni spremembo načrta prestrukturiranja; namesto poroštev se Skimar dokapitalizira s stvarnim vložkom, in sicer 80-odstotnim deležem družbe Atac. Sredstva iz dokapitalizacije niso bila prenesena na družbo Elan, zato je obstajala možnost porabe denarnih sredstev družbe Atac v vrednosti 2 milijardi tolarjev tudi za druge namene.⁸¹ Del dokapitalizacije družbe Skimar s stvarnim vložkom Atac je bil uporabljen za nove naložbe v trgovsko dejavnost in proizvodnjo koles. Družbe, ki so prejele posojila iz tega naslova, so v obdobju revizije večinoma dosegale negativne poslovne izide.

Ker namen dokapitalizacije družbe Skimar z 80-odstotnim deležem družbe Atac ni bil natančno določen, menimo, da so bile poslovodstvu omogočene širše možnosti porabe sredstev in posledično lahko tudi nenamenska uporaba sredstev.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

V devetdesetih letih je svetovni trg smuči doživel padec in tudi rast trga snežnih desk ni mogla nadomestiti krize v industriji, zato je večina vodilnih družb razširila paleto izdelkov za različne športe z globalno distribucijo in promocijo ter z realizacijo, ki za 3-20 krat presega doseženo v družbi Elan. Na tej podlagi so bile v strateški načrt za obdobje 2002-2005 dane usmeritve: povečati višino, tempo in učinkovitost vlaganj v razvoj novih izdelkov na podlagi najsodobnejše tehnologije, povečati vlaganja v blagovno znamko in njeno prepoznavnost in privlačnost in širiti blagovno znamko na nove izdelčne skupine. Sprejeta je bila odločitev, da se mora skupina Elan odreči preveliki odvisnosti od smuči. Kot ključni cilj je bila opredeljena hitra rast proizvodnje plovil, postopna širitev na nove programe: kolesa, športna oblačila, maloprodaja in storitve. Vstop na novo področje maloprodaje je bil predviden na dva načina: kot finančni partner podpremo projekt o vzpostavitvi verige trgovin po franšizi Sport 2000 in združimo obstoječo Elanovo in Merkurjevo prodajno mrežo pod blagovno znamko Elanove športne trgovine.

Predsednik uprave SRD je na seji nadzornega sveta SRD (dne 6. 11. 2002) pojasnil, da je bila dokapitalizacija opravljena zato, ker družbi Elan ni bilo mogoče odobriti poroštev. Poslovne

⁸⁰ Gradivo za sejo uprave SRD v zvezi z dokapitalizacijo družbe Skimar, ki ga je pripravil vodja projekta dne 17. 8. 2001 na podlagi sklepa uprave SRD z dne 13. 8. 2001. Namen je razviden tudi iz pisne informacije vodje projekta, posredovane NS SRD dne 24. 10. 2002.

⁸¹ Družbi Skimar je družba Atac dodelila za 1.005.000 tisoč tolarjev posojil, skupaj z nekaterimi drugimi posojili (od družbe Elan in Banke Celje) je bilo najetih za 1.255.000 tisoč tolarjev posojil, ki jih je družba Skimar porabila v letu 2004 za posojila družbi Elan Bike za skupaj 730.000 tisoč tolarjev in družbi Sport 2000 za 100.000 tisoč tolarjev (podatki po stanju na dan 29. 7. 2004).

banke zaradi predvidene likvidacije SRD niso bile pripravljene sprejeti poroštev SRD, zato je bil z dokapitalizacijo zagotovljen dolgoročni vir financiranja družbe Elan. Sklep nadzornega sveta SRD za dokapitalizacijo ni bil potreben, ker je statut SRD določal, da je sklepanje nadzornega sveta potrebno, ko naložba SRD presega tri odstotke vrednosti kapitala SRD. Na dan 30. 6. 2001 je znašala vrednost triodstotnega kapitala SRD 2.028.000 tisoč tolarjev.

4.3.1.b Način dokapitalizacije družbe Skimar je prikazan v tabeli 21.

Tabela 21: Dokapitalizacija s terjatvami in stvarnim vložkom SRD

Način dokapitalizacije	Znesek v tisoč tolarjih	Delež po načinu dokapitalizacije v odstotkih
Denarni vložek - osnovni kapital	197.900	4,8
Vplačani presežek kapitala	3.952.843	95,2
<i>Celotna konverzija terjatev</i>	<i>4.150.743</i>	<i>100,0</i>
Stvarni vložek – osnovni kapital	77.994	4,3
Vplačani presežek kapitala	1.753.718	95,7
<i>Celotni stvarni vložek družbe Atac</i>	<i>1.831.712</i>	<i>100,0</i>
Skupaj dokapitalizacija od SRD	5.982.455	

Vir: sklepi uprave SRD.

Največji delež predstavlja vplačani presežek kapitala, ki znaša skupaj 95 odstotkov vseh vloženih sredstev SRD v družbo Skimar.

Sredstva za dokapitalizacijo družbe Skimar so povečevala vplačani presežek kapitala in ne osnovnega kapitala družbe zaradi preprostejšega razpolaganja lastnikov družbe s temi sredstvi.⁸²

Po pojasnilih predstavnikov SRD je bil način dokapitalizacije pravno ustrezen, ker po ZGD o razdelitvi vložka odloča ustanovitelj in delež vplačanega presežka kapitala v celotnem kapitalu pravno ni pomemben.

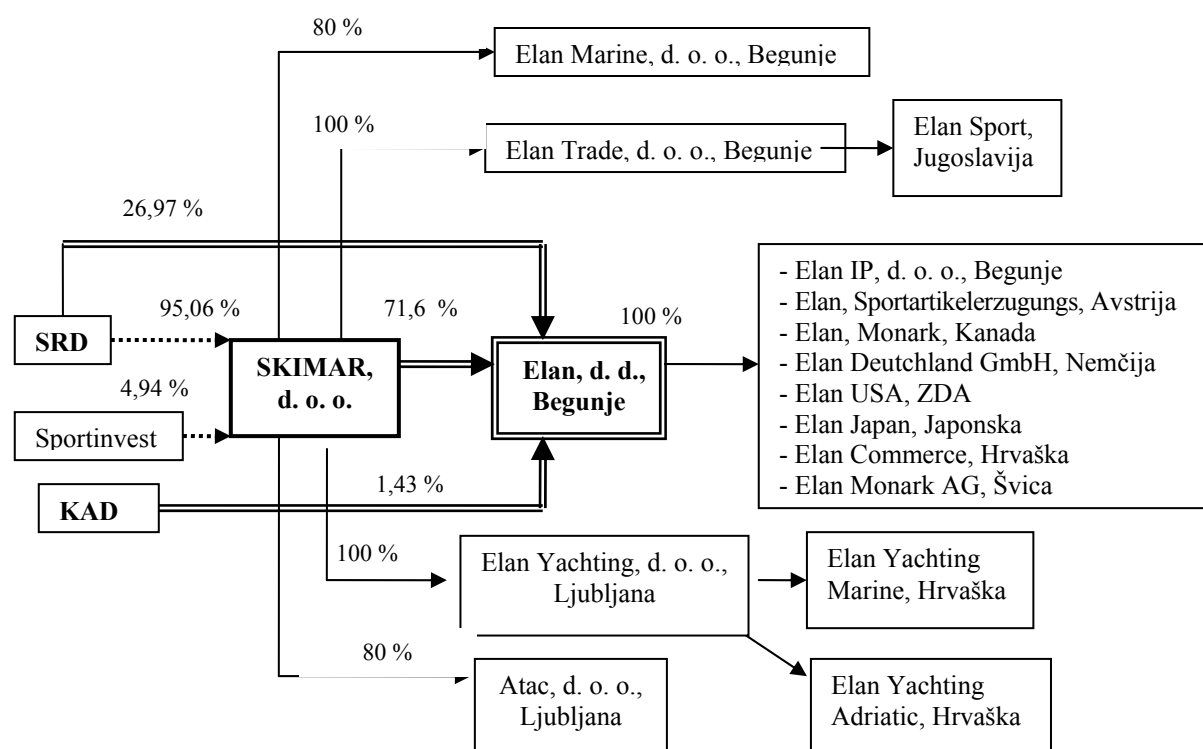
Uprava SRD je 6. 2. 2001 sprejela sklep o povečanju osnovnega kapitala družbe Skimar z denarnim vložkom 14.448 tisoč tolarjev, ki ga prevzame novi družbenik Elan Trade in ga vplača s svojo terjatvijo⁸³ do družbe Skimar v znesku 300.000 tisoč tolarjev po stanju na dan 1. 1. 2001. Pogodba o konverziji terjatev je bila podpisana 11. 7. 2001. V decembru leta 2001 je družba Elan Trade prodala svoj delež (4,94 odstotka) v družbi Skimar kupcu družbi Sportinvest.⁸⁴ Spremenjeno lastniško strukturo in sestavo skupine Skimar na dan 31. 12. 2001 prikazuje slika 5.

⁸² V primeru povečanja osnovnega kapitala s celotnim zneskom dokapitalizacije bi se v skladu z določili ZGD njegovo morebitno zmanjšanje moralo izvesti preko sodnega registra, kar bi pomenilo otežitev izvajanja vloge družbe Skimar v projektu prestrukturiranja sistema Elan.

⁸³ Posojilna pogodba št. 1 z dne 15. 12. 2000 v znesku 120.000 tisoč tolarjev in posojilna pogodba številka 2 z dne 15. 12. 2000 v znesku 180.000 tisoč tolarjev. Konverzija je bila izvedena po stanju glavnice na dan 1. 1. 2001.

⁸⁴ Ustanoviteljica je bila v decembru 2001 družba Triglav steber II, d. d., Ljubljana.

Slika 5: Lastniška struktura in sestava skupine Skimar na dan 31. 12. 2001

4.4 Posojila in konverzija terjatev družbe Skimar v kapital družbe Elan

Iz namenskih sredstev za financiranje programa prestrukturiranja in tekočega poslovanja poslovnega sistema Elan, ki jih je družba Skimar v marcu 2000 pridobila od SRD na podlagi posojilne pogodbe v skupnem znesku 4,1 milijarde tolarjev, je bilo v obdobju od aprila do decembra 2000 sklenjenih med družbo Skimar in Elan 35 posojilnih pogodb in tri posojilne pogodbe s hčerinskimi družbami Elan v skupnem znesku 3.782.969 tisoč tolarjev.

Posojila so bila dana za plačilo obveznosti do dobaviteljev in izpeljavo programa prestrukturiranja poslovnega sistema Elan tako, da bi se terjatev spremenila v lastniške deleže. Družba Elan se je obvezala, da bo do odplačila posojila v celoti posredovala posojilodajalcu mesečna poročila o namenski porabi sredstev, poročila o poslovanju družbe, druga poročila in drugo dokumentacijo ter vpogled v poslovanje družbe Elan in v rokih, kot bo to določil posojilodajalec, tj. družba Skimar.

V letu 2001 je bilo sklenjenih še sedem posojilnih pogodb z družbo Elan v skupnem znesku 581.020 tisoč tolarjev.

Na podlagi sklepa skupščine družbe Elan z dne 29. 6. 2000 so bile sklenjene tri pogodbe o konverziji terjatev v delnice družbe Elan v skupnem znesku 3.723.301 tisoč tolarjev. Del konverzije v skupnem znesku 2.317.989 tisoč tolarjev je bil izveden pod odložnim pogojem uspešno izvedene prisilne poravnave družbe Elan.⁸⁵ Družbi Skimar in Elan sta 31. 12. 2001 sklenili še pogodbo o konverziji denarnih terjatev v delnice v znesku 800.000 tisoč tolarjev. Vsa posojila družbi Elan in konverzijo terjatve v delnice prikazuje tabela 22.

⁸⁵ Sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o potrditvi prisilne poravnave je bil izdan dne 14. 2. 2001.

4.4.a Družba Skimar je v letu 2000 del terjatev do družbe Elan iz 35 posojilnih pogodb, in sicer v znesku 3.723.301 tisoč tolarjev, konvertirala v delnice družbe Elan. Preostali znesek terjatev iz posojilnih pogodb v višini 59.668 tisoč tolarjev je bil vključen v skupen znesek konverzije v letu 2001, ki je znašal 800.000 tisoč tolarjev. S konverzijo se je povečal osnovni kapital družbe Elan s 5,2 milijarde na 6 milijard tolarjev. Na tej podlagi se je povečal delež lastništva družbe Skimar v družbi Elan.

Tabela 22: Posojila družbe Skimar, dana družbi Elan in hčerinskim družbam

Datumi pogodb	Posojilojemalec	Pogodbeni zneski (seštevek pogodb) v tisoč tolarjih	Konverzije terjatev v delnice družbe Elan Datum sklepa	Znesek v tisoč tolarjih
Leto 2000				
11. 4. 2000 do 18. 12. 2000	Elan	3.782.969	29. 6. 2000	3.723.281
16. 6. 2000 in 17. 8. 2000	Elan Sportartikel	30.134	29. 6. 2000	20
11. 10. 2000	Elan International	314		
Leto 2001				
5. 1. 2001 in 29. 10. 2001 do 14. 12. 2001	Elan	581.020	31. 12. 2001	800.000
Skupaj		4.394.437		4.523.301 ⁸⁶

Vir: posojilne pogodbe in sklepi skupščine družbe Elan.

Iz primerjave datuma odločitve o konverziji terjatve z datumi danih posojil je razvidno, da je bil sklep skupščine o obsegu novo izdanih delnic za konverzije terjatev v zneskih 3.723.281 tisoč tolarjev in 20 tisoč tolarjev (za ista posojila) sprejet že 29. 6. 2000, to je pred sklenitvijo vseh posojilnih pogodb. Hkrati je bil sklep skupščine družbe Elan pogojen tudi z uspešno izvedbo prisilne poravnave, kar je predstavljalo določeno tveganje za posojilodajalca, družbo Skimar.

4.4.b Skupna višina vloženih sredstev SRD v družbo Skimar (skupaj s stvarnim vložkom v obliki deleža v družbi Atac) je znašala 5.982.455 tisoč tolarjev. Družba Skimar pa je v kapital družbe Elan konvertirala terjatve v višini 4.523.301 tisoč tolarjev, kar pomeni, da je SRD v družbo Skimar vložila za 1.459.154 tisoč tolarjev več, kot je nato družba Skimar vložila v družbo Elan. Razlika je ugotovljena pri porabi sredstev družbe Atac, ki so le delno porabljena za dokapitalizacijo družbe Elan, preostanek pa za druge namene, predstavljene v točki 4.3.1 tega poročila (za nove naložbe in proizvodnjo).

⁸⁶ Razlika med skupnim zneskom konverzije terjatev v kapital in skupnim zneskom danih posojil je izhajala iz naslova obračunanih obresti od danih posojil.

4.5 Prodaja deležev družbe Skimar

4.5.1 Prodaja deleža SRD v letu 2002

Na dan 31. 12. 2001 je imela SRD v lasti 95,06 odstotka deleža družbe Skimar v vrednosti 278 milijonov tolarjev, preostali 4,94-odstotni delež je bil v lasti družbe Sportinvest (podatki so v tabeli 2).

4.5.1.a V letu 2002 je SRD na podlagi Odloka o dodatnem premoženju, ki se preda pooblaščenim investicijskim družbam,⁸⁷ in na podlagi sklepov Vlade RS⁸⁸ prodala 76-odstotni del svojega deleža (od 95,06 odstotkov celotnega lastništva) družbe Skimar za lastniške certifikate ali neodplačno odsvojila na podlagi naslednjih pogodb:

- Dne 11. 2. 2002 je podpisala pogodbe o prodaji skupno 34,19-odstotnega deleža s štirimi kupci: KAD, NFD 2 Investicijski sklad, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: NFD 2), Triglav steber II., pooblaščen investicijska družba, d. d., Ljubljana in PID KD, pooblaščen investicijska družba, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: PID KD). Celotno knjigovodsko vrednost delnic v znesku 100 milijonov tolarjev je SRD prodala za certifikate v skupni vrednosti 2.800 milijonov tolarjev.
- Kot zastopnica RS je v juniju 2002 sklenila pogodbo o prenosu 15,14-odstotnega deleža družbe Skimar na Prvi pokojninski sklad (v nadaljevanju: KAD-PPS) v nominalni vrednosti 44.263 tisoč tolarjev v zameno za lastniške certifikate v vrednosti 391.700 tisoč tolarjev.
- Dne 29. 7. 2002 so Republika Slovenija, SRD in KAD sklenile pogodbo o neodplačni odsvojitvi, na podlagi katere je SRD prenesla na KAD 26,67-odstotni delež RS v družbi Skimar.

Po prodaji svojega večinskega deleža SRD ni mogla opravljati nadzora nad poslovanjem ali nad porabo sredstev vloženih v družbo Elan preko družbe Skimar. Lastniški deleži družbe Skimar so za nove lastnike predstavljali le 'portfeljske naložbe', ki niso bile namenjene vključevanju v kakršnekoli projekte.

4.5.1.b Zoper SRD sta kupca deležev (PID KD in NFD 2) vložila tri tožbe.⁸⁹ SRD je v izvenbilančni evidenci oblikovala potencialne obveznosti, ki so izhajale iz zneskov pogodb s tožečimi strankami. Konec leta 2003 so odprte potencialne obveznosti SRD do obeh kupcev deleža družbe Skimar brez obresti znašale skupaj 2.853.561 tisoč tolarjev.

Okrožno sodišče v Ljubljani je dne 16. 6. 2004 izdalo sodbo v gospodarskem sporu tožeče stranke KD Naložbe, d. d., Ljubljana (prej PID KD, pooblaščen investicijska družba, d. d.) zoper SRD, iz katere je razvidno, da je sodišče v celoti zavrnilo vse tožbene zahtevke tožeče stranke na razveljavitev pogodbe o prodaji deleža družbe Skimar ali plačila odškodnine. Sodišče v obrazložitvi sodbe med drugim navaja, da je tožeča stranka kot kupec opustila potrebno skrbnost pri sklepanju pogodb, ki je običajna v tovrstnem pravnem prometu, in ni izkoristila vseh zakonskih pravic pri pridobivanju razpoložljive dokumentacije.

⁸⁷ Uradni list RS, št. 56/98, 69/98, 41/99, 102/99, 110/99 in 5/00, 34/01, 76/01 in 99/01 in Odlok o dopolnilnem premoženju, ki se preda PPS (Uradni list RS, št. 13/02 in 38/02).

⁸⁸ Sklep Vlade RS, številka 400-22/2000-6 z dne 21. 2. 2001, 408-12/2001-8 z dne 14. 2. 2001, 408-12/2001-10 z dne 14. 3. 2002, 191-07/2002-2 z dne 19. 4. 2002 in 25. 4. 2002 in 408-13/2001-3 z dne 19. 7. 2002.

⁸⁹ PID KD je vložila tožbo za znesek 392.906 tisoč tolarjev zaradi izključitve družbenika, plačila odškodnine in ugotovitve ničnosti pogodbe in tožbo zaradi razveljavitve pogodbe o prodaji v znesku 1.309.649 tisoč tolarjev. NFD 2 je vložila tožbo zoper SRD zaradi izpodbijanja prodajne pogodbe.

4.5.2 Dokapitalizacije in prodaja deležev drugih družbenikov v družbi Skimar

V maju 2002 sta družbenika Sportinvest in PID KD povečala kapital družbe Skimar za skupaj 1,9 milijarde tolarjev. Družbenika Triglav in KAD sta v marcu 2003 povečala kapital družbe Skimar za skupaj 714 milijonov tolarjev. Dokapitalizacije drugih družbenikov prikazuje tabela 23.

Tabela 23: Dokapitalizacije drugih družbenikov

Družbenik	Celotna dokapitalizacija	Osnovni kapital	Vplačani presežek kapitala	
	znesek v tisoč tolarjih	znesek v tisoč tolarjih	znesek v tisoč tolarjih	Delež v celotni dokapitalizaciji v odstotkih
Sportinvest	1.414.000	65.780	1.348.220	95,3
PID KD	492.000	21.778	470.222	95,6
Triglav	622.368	27.548	594.820	95,6
KAD	91.792	4.063	87.729	95,6
Skupaj	2.620.160	119.169	2.500.991	95,5

Vir: notarski zapisnik skupščine Skimar z dne 19. 3. 2003.

V celotni dokapitalizaciji družbe Skimar je 95,5 odstotka predstavljal vplačani presežek kapitala.

- KAD je v letu 2003 izvedla naslednje transakcije:
 - v marcu leta 2003 je dokapitalizirala družbo Skimar v znesku 91.792 tisoč tolarjev, ki je bil skoraj v celoti porabljen za kapitalske rezerve te družbe (95 odstotkov) in
 - v maju 2003 je družbi Skimar prodala delnice družbe Elan (74.130 delnic) za kupnino v istem znesku, to je 91.792 tisoč tolarjev.

Na dan transakcij je delež lastništva KAD–PPS znašal 1,24 odstotka osnovnega kapitala družbe Elan. Na dan 31. 12. 2003 je bil delež lastništva KAD v družbi Skimar 18,95 odstotka in delež lastništva KAD–PPS 12,96 odstotka, skupaj 31,91 odstotka.

Po pojasnilu družbe KAD je bil Prvi pokojninski sklad v družbi Elan manjšinski lastnik, ki s svojim deležem ni imel vpliva na poslovanje družbe, njegov delež pa je bilo težko prodati. Zato je sledil predhodnim dejanjem ostalih delničarjev družbe Elan in s konverzijo lastništva povečal lastniški delež na obvladujoči družbi ter s tem spremljanje naložbe centraliziral in osredotočil na najvišji odločitveni nivo skupine Skimar. Zaradi potreb po preoblikovanju portfelja naložb v Prvem pokojninskem skladu je mogoče delež v družbi Skimar lažje in učinkoviteje prodati, zato je bila konverzija v lastniški delež družbe Skimar predpriprava na prodajo deleža Prvega pokojninskega sklada v družbi Skimar, takoj ko bo mogoča.

- Družba Sportinvest je pridobila lastništvo v decembru 2001 z nakupom 4,94 odstotka delnic družbe Skimar od družbe Elan Trade. V letu 2002 je družba Sportinvest izvedla naslednje transakcije:
 - dokapitalizacijo družbe Skimar v znesku 1,3 milijarde tolarjev in povečanje lastniškega deleža na 21 odstotkov in
 - prodajo 10,12 odstotnega lastniškega deleža družbe Skimar kupcu NFD 2 in 0,5 odstotka kupcu Triglav steber II.

- Pooblaščen investicijska družba PID KD je v maju 2002 dokapitalizirala družbo Skimar za 492 milijonov tolarjev in s tem pridobila še 6-odstotni delež lastništva. V decembru 2002 je 4,08-odstotni delež prodala družbi Triglav steber II. Na dan 31. 12. 2003 je imela družba PID KD 16,83-odstotni delež v družbi.
- V letu 2003 so bile izvedene tudi menjave delnic družbe Skimar med pooblaščenimi investicijskimi družbami.

Opisane transakcije nimajo vpliva na oceno smotrnosti porabe sredstev, ker smo pri reviziji ocenjevali smotrnost porabe sredstev, ki sta jih prejeli družbi Skimar in Elan v dveh obdobjih: do izstopa SRD iz obeh družb in po izstopu (do konca leta 2003).

4.6 Poslovanje znotraj skupine Skimar

V nadaljevanju predstavljamo poslovanje skupine Skimar v delu, ki se nanaša na učinke porabe sredstev po prodaji lastninskega deleža SRD ter na uspešnost njenega poslovanja. Veliko vlogo v tem obdobju je imela družba Atac, katere večinski delež je SRD kot stvarni vložek prenesla v skupino Skimar. Zato odločitve lastnika (družbe Skimar), poslovanje družbe Atac in poslovanje drugih hčerinskih družb družbe Skimar pomembno vplivajo na oceno smotrnosti porabe javnih sredstev.

V letu 2003 je bila izvedena reorganizacija skupine Skimar v štiri divizije: smuči, plovila, kolesa in storitve. Diviziji smuči in plovil sta bili organizirani v okviru skupine Elan, kolesa v okviru Elan Bikes, d. d., Ljubljana (v nadaljevanju: Elan Bikes) ter maloprodaja in storitve znotraj skupine Atac.

Uprava družbe Skimar se je odločila za investicije v družbe, ki opravljajo dejavnosti izven osnovne dejavnosti skupine Elan (nepovezana diverzifikacija), in sicer trgovina, najem plovil in proizvodnja dvokoles. Sprejeta strategija rasti, ki je temeljila na vlaganjih v nove dejavnosti, je predstavljala pomembno tveganje za poslovno uspešnost. V novih dejavnostih so bile družbe v slabšem konkurenčnem položaju in niso mogle izkoriščati ugodnosti med seboj povezanih ekonomij, ki so se v osnovni dejavnosti razvijale več desetletij. Naložbe v nove dejavnosti so v revidiranih letih izkazovale večinoma negativne poslovne izide.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Zaradi visokih razvojnih stroškov, ki so po svoji naravi fiksni oziroma neodvisni od obsega prodaje, ter potrebnih vlaganj v promocijo in reklamo je bilo uspešno poslovanje mogoče pričakovati, ko bosta obe mreži polno razviti na vseh ključnih lokacijah. V dejavnosti je splošno znano, da doseže novo odprta trgovina svoje normalne rezultate šele po treh letih.

Ne glede na to, da so za visoka odstopanja od načrtovanih rezultatov v 2003 obstajali objektivni razlogi (nezmožnost pravočasno zagotoviti predvidene vire financiranja), je bil pripravljen načrt združitve družb Sport 2000, A-Sport in Elan Commerce v novo družbo, s čimer bi prišlo do racionalizacije maloprodajne mreže v skupini, kar bi tudi ob nespremenjenih tržnih pogojih z zmerno rastjo prodaje, zmanjšanjem stroškov in racionalizacijo prodajnih mest v letu 2004 zagotovilo pozitivno poslovanje. Ta projekt, ki je vključeval tudi racionalizacijo vodenja, je bil s strani lastnikov Skimarja in novega vodstva najprej ustavljen in nato dokončno odpovedan.

4.6.1 Prodaja deležev družb iz skupine Elan družbi Atac, d. o. o., Ljubljana

Družba Atac deluje kot holding, ki je imel na dan 31. 12. 2003 naslednje odvisne družbe:

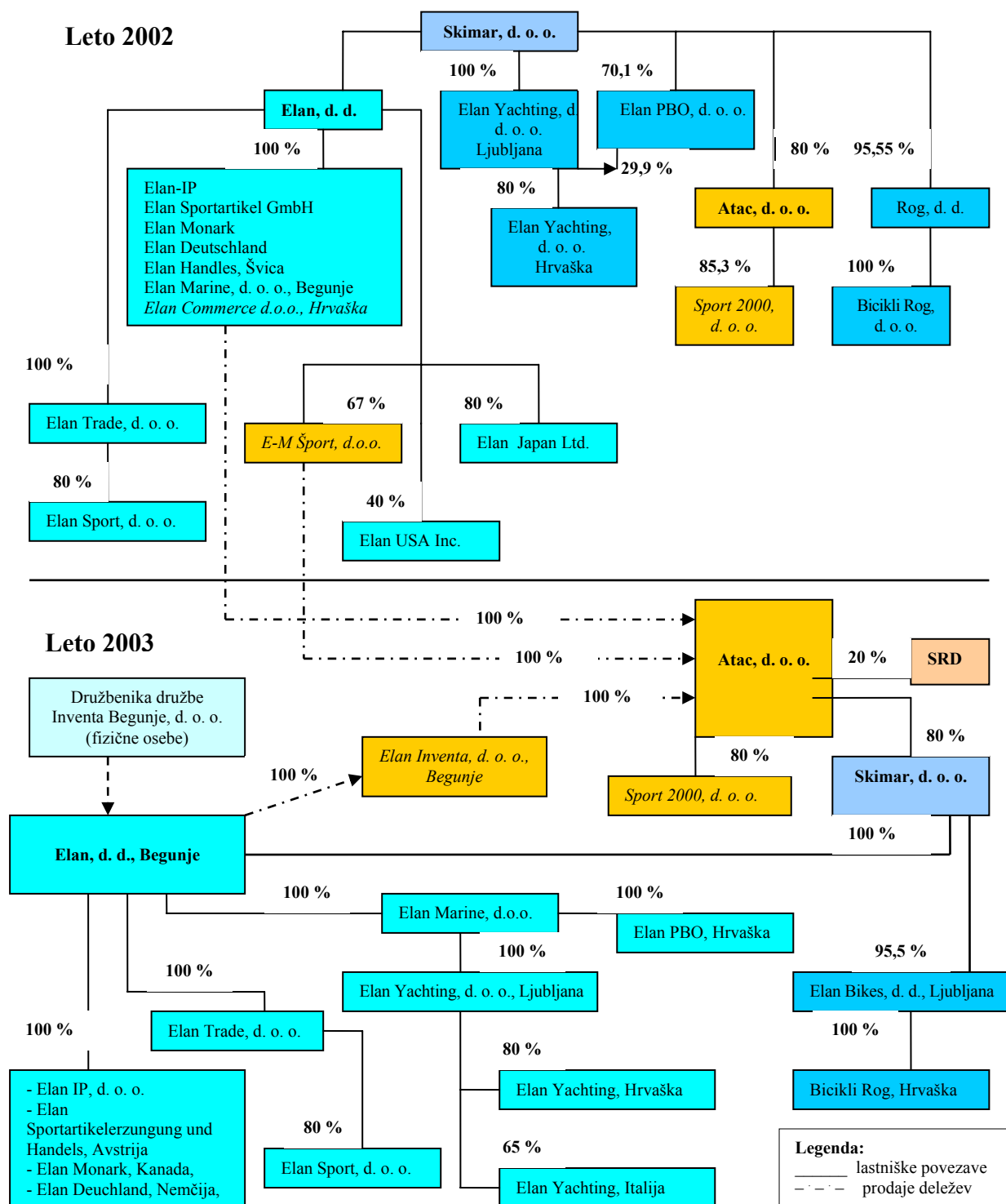
- E-M šport, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: E-M šport), 100-odstotni delež,
- Elan Commerce, 100-odstotni delež,
- Elan Inventa, d. o. o., Begunje (v nadaljevanju: Elan Inventa), 100-odstotni delež in
- Sport 2000, d. o. o., Trzin (v nadaljevanju: Sport 2000), 80-odstotni delež.

Deleže v prvih treh navedenih družbah je na podlagi pogodb⁹⁰ družba Elan prodala družbi Atac.

Organigram skupine Skimar, lastniške deleže v posameznih družbah na dan 31. 12. 2002 in na dan 31. 12. 2003 ter prodajo deležev družbi Atac v letu 2003 prikazuje slika 6.

⁹⁰ Pogodbo o odsvojitvi poslovnega deleža v družbi E-M šport v nominalni vrednosti 360.000 tisoč tolarjev za kupnino 371.000 tisoč tolarjev, dogovor o prodaji in prenosu poslovnega deleža v družbi Elan Commerce za kupnino 130.000 tisoč tolarjev in pogodba o odsvojitvi poslovnega deleža v družbi Elan Inventa za kupnino 11.000 tisoč tolarjev.

Slika 6: Organigram skupine Skimar na dan 31. 12. 2002 in na dan 31. 12. 2003

4.6.1.a Primerjali smo podatke o kapitalu in poslovnem izidu v letih 2002 in 2003 za družbo Atac in družb, ki so bile v letu 2003 prodane družbi Atac. Primerjavo prikazuje tabela 24.

Tabela 24: Primerjava podatkov med leti 2002 in 2003 za tri družbe in družbo Atac

Družba	Na dan 31. 12. 2003		Leto 2003	Na dan 31. 12. 2002		Leto 2002
	Osnovni kapital	Celotni kapital	Dobiček (izguba)	Osnovni kapital	Celotni kapital	Dobiček (izguba)
Atac	1.737.530	1.970.479	(434.011)	1.737.530	2.404.490	56.234
E-M šport	360.000	212.298	(111.055)	360.000	323.353	(36.646)
Elan Commerce	185.834	68.933	(51.860)	185.028	120.270	90.038
Elan Inventa ⁹¹	5.012	(24.018)	(41.253)			

Vir: letna poročila skupine Elan za leto 2003.

4.6.1.a V letu 2002 sta pozitivno poslovali družbi Atac in Elan Commerce, ki sta v letu 2003 izkazali negativni rezultat iz poslovanja. V letu 2003 so izkazale izgube vse družbe v okviru holdinga Atac, pri čemer je družba Atac realizirala izgubo v višini 434 milijonov tolarjev. Največji delež, kar 78 odstotkov celotne izgube družbe Atac, predstavlja popravek vrednosti dolgoročnih finančnih in poslovnih naložb do hčerinskih podjetij v znesku 341 milijonov tolarjev. Skupina Elan je s prodajo naložb v družbah, ki so v preteklosti in tudi po prodaji ustvarjale izgubo, odpravila vpliv slabih poslovnih rezultatov teh podjetij na poslovni rezultat skupine Elan.

4.6.1.b Družba Elan je pri prodaji vseh treh naložb družbi Atac izkazala dobiček v skupnem znesku 58.500 tisoč tolarjev. Tabela 25 prikazuje pregled dobičkov pri prodaji vseh treh naložb.

Tabela 25: Dobički pri prodaji naložb družbi Atac, izkazani v poslovnih knjigah družbe Elan

Naložba	v tisoč tolarjih			
	Knjigovodska vrednost naložbe na dan 31. 12. 2002	Izguba poslovnega leta 2003	Prodajna cena	Izkazan Dobiček
E-M Šport	346.447	(231.355) ⁹²	371.000	24.553
Elan Inventa	6.289	(41.253)	11.000	4.711
Elan Commerce	78.140	(51.860)	130.000	29.236
Skupaj	430.876	(324.468)	512.000	58.500

Vir: prodajne pogodbe in letno poročilo Elan.

Če do prenosa naložb v letu 2003 na družbo Atac ne bi prišlo, bi Elan v svojih skupinskih izkazih prikazal negativne učinke v višini izgub podjetij v znesku 324.468 tisoč tolarjev in hkrati ne bi izkazal dobička iz prodaje družb v znesku 58.500 tisoč tolarjev, kar pomeni skupni negativni učinek v znesku 382.968 tisoč tolarjev.

⁹¹ V letu 2003 potekal postopek povečanja osnovnega kapitala zaradi kapitalske neustreznosti. Družba Elan je pridobila 100 odstotni delež družbe Elan Inventa v februarju leta 2003 (od fizičnih oseb) in ga v septembru istega leta odprodala družbi Atac. Podatki za leto 2002 zato niso vključeni v letno poročilo skupine Elan.

⁹² Izguba je povečana za odpust terjatve družbe Atac do družbe E-M Šport v znesku 120.300 tisoč tolarjev.

Menimo, da družba Elan pri prodaji družb E-M šport, Elan-Inventa in Elan Commerce ni dogovorila poštene tržne vrednosti. Ugotovitev utemeljujemo s tem, da je družba Atac izkazala vrednost pridobljenih naložb v višini 512.000 tisoč tolarjev in še v istem letu zmanjšala vrednost teh naložb za 324.000 tisoč tolarjev in tudi s knjigovodsko vrednostjo naložbe, ki je za 16 odstotkov nižja ter z izgubo tekočega leta v prodanih družbah, ki je ugotovljena v znesku 324.468 tisoč tolarjev. Ob upoštevanju teh podatkov ocenjujemo, da v primeru prodaje na trgu družba Elan ne bi mogla doseči prodajnih cen, kot so bile realizirane pri prodajah v okviru skupine Skimar. Pri prodajah družb niso bile izdelane vmesne bilance, cenitve naložb in ni bil opravljen skrbni pregled poslovanja družb, zato ni mogoče ugotoviti dejanske poštene vrednosti. Menimo tudi, da bi se v konsolidiranem izkazu poslovnega izida skupine Elan moral dobiček ustvarjen pri prodaji teh naložb v vrednosti 58.500 tisoč tolarjev izločiti.

Po pojasnilu sedanjega posloводства družbe Elan je družba Skimar za družbo Elan v januarju leta 2003 naročila izvedbo skrbnega pregleda družbe Inventa. Skrbni finančni pregled družbe je bil opravljen s strani zaposlenih v družbi Skimar.

Drugi poslovni dogodki in revizijske ugotovitve, povezane z omenjenimi tremi družbami, so podane v nadaljevanju.

4.6.1.1 Družba Elan Inventa

V februarju leta 2000 sta družbi Elan in Elan Line na podlagi licenčne pogodbe prodali poslovno in proizvodno dejavnost (vključno z blagovno znamko, tehnologijo, zalogami, terjatvami in obveznostmi) družbi Inventa Begunje, d. o. o., Begunje (v nadaljevanju: Inventa). Družba Elan je v letu 2003 sprejela odločitev o odkupu družbe, kljub temu da je bila v trenutku nakupa družba Inventa v velikih težavah.⁹³ V februarju leta 2003 (17. 2. 2003) je družba Elan na podlagi pogodbe o prodaji poslovnih deležev postala 100-odstotni lastnik družbe za kupnino 5.012 tisoč tolarjev.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Temeljni razlog zaradi katerega se je to zgodilo, je bil prostorski. Za Elan je bilo pomembno, da ponovno pridobi proizvodne prostore (zaradi načrtovanih investicij v program plovil), ki jih je zasedala družba Inventa, za katero je obstajala nevarnost stečaja, ker ni mogla izpolnjevati svojih obveznosti do banke in dobaviteljev. Po oceni uprave je bilo to najcenejše, ker bi odškodnina za razvezo najemne pogodbe in zagotovitev nadomestnih prostorov stala več.

Na dan 14. 2. 2003 je imela Probanka za 117.405 tisoč tolarjev odprtih zapadlih terjatev do družbe Inventa ter za 123.615 tisoč tolarjev terjatev iz naslova unovčene garancije. Istočasno je bila sklenjena Pogodba o ureditvi medsebojnih razmerij med Probanko in družbo Elan.

Dne 19. 9. 2003 je bila med družbo Elan in Atac, d. o. o. sklenjena Pogodba o odsvojitvi poslovnega deleža, s katero je družba Atac postala edini družbenik Invente za kupnino 11 milijonov tolarjev (opisano v točki 4.6.1.), in dne 30. 9. 2003 spremeni firmo v Elan Inventa.

⁹³ Inventa je v letu 2000 pri Probanci, d. o. o., Maribor (v nadaljevanju: Probanka) najela posojilo v višini 120 milijonov tolarjev in sklenila garancijsko pogodbo v višini 830 tisoč nemških mark, obveznosti iz zadolžitve (niti iz naslova obresti) ni zmogla plačevati.

Vodstvo družbe Atac se je z glavnim konkurenčnim podjetjem, družbo Boza, d. o. o., Nova Gorica (v nadaljevanju: Boza), pričelo dogovarjati o združitvi z družbo Inventa.⁹⁴ Lastniki družbe Boza so svoje deleže v družbi prodali družbi Atac (za kupnino 1,5 milijonov tolarjev), ki s tem postane 100-odstotni lastnik družbe Boza, z osnovnim kapitalom 5 milijonov tolarjev. Družba Atac je na podlagi pogodbe o prenosu poslovnih deležev, sklenjene dne 3. 12. 2003⁹⁵, odstopila družbi Boza 30-odstotni delež v skupni vrednosti 1,5 milijona tolarjev.

S pogodbo je bilo tudi določeno, da bo Atac pokrival tisti del izgube družbe Elan Inventa, ki bo presegel znesek 3,5 milijona tolarjev tako, da bo najkasneje do 30. 6. 2004 odpisal posojilo, ki ga mora Elan Inventa vrniti družbi Atac. Na podlagi aneksa k posojilni pogodbi je bil opravljen odpis posojila v znesku 37.753 tisoč tolarjev zaradi ugotovljene izgube družbe Elan Inventa na dan 31. 12. 2003 (v znesku 41.253 tisoč tolarjev)

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Odpis je bil izvršen, ker je bilo zaradi zagotovitve enake vrednosti zamenjanih deležev dogovorjeno, da je lahko izguba v Elan Inventa največ 3,5 milijonov tolarjev. Ne glede na ugotovljeno izgubo v letu 2003 menim, da je bil celoten posel dobro pripravljen in izveden ter koristen za skupino Atac in skupino Skimar. Prostori so bili pridobljeni na najcenejši način, skupina pa je pridobila nov perspektiven proizvodni program.

Družba Atac je na podlagi pogodbe o prevzemu dolga, dne 14. 10. 2003 prevzela dolg v višini 639 tisoč evrov, ki ga je imela družba Inventa do družbe Elan. Istočasno je družba Atac odobrila družbi Inventa Begunje posojilo v isti višini in pod enakimi pogoji, ki zapade v plačilo v 29 mesecih, tj. dne 14. 3. 2006. To posojilo ni bilo zavarovano⁹⁶. V zvezi s posojilnim razmerjem med družbo Atac in Elan Inventa, družba Atac kljub izkazani izgubi družbe Elan Inventa v letu 2003 ni oblikovala popravka vrednosti posojila v skladu s pogodbo oziroma SRS 6.27.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Družba Atac ni zavarovala posojila danega Elan Inventa, saj je šlo za posojilo, dano hčerinski družbi, ki jo je upravljalno nadzoroval in tako zavarovanje ne bi bilo smotno.

4.6.1.2 Družba E-M Šport

V aprilu 2002 je bila ustanovljena družba E-M Šport z osnovnim kapitalom 360 milijonov tolarjev. Ustanovitelja, Elan s 67-odstotnim deležem in Merkur, d. d., Kranj (v nadaljevanju: Merkur) s 33-odstotnim deležem, sta osnovni kapital vplačala v denarju. Naložba Merkurja v družbi je na dan 31. 12. 2002 znašala 107.784 tisoč tolarjev. Dne 8. 7. 2003 je Elan na podlagi Pogodbe o odsvojitvi poslovnega deleža kupil od družbe Merkur 33-odstotni delež, in sicer v nominalni vrednosti 120 milijonov tolarjev, po ceni 131 milijonov tolarjev in tako postal 100-odstotni lastnik družbe E-M Šport. Družba E-M Šport je v letu 2002 poslovala z izgubo.

⁹⁴ Dne 30. 9. 2003 je bila vpisana sprememba firme v sodni register, in sicer se je družba preimenovala v družbo Elan Inventa.

⁹⁵ Prenos poslovnih deležev je stopil v veljavo dne 1. 1. 2004.

⁹⁶ I z naslova posojilne pogodbe je imela družba Inventa (skupaj z obrestmi) na dan 30. 9. 2003 dolg v višini 150.267 tisoč tolarjev. S pogodbo o prevzemu dolga je družba Atac prevzela celoten dolg na naslednji način: del dolga v višini 109.964 tisoč tolarjev je prenesla na družbo Skimar, za preostali del dolga v višini 40.303 tisoč tolarjev pa je pobotala z obveznostmi, ugotovljenimi na dan 17. 10. 2003.

Na podlagi pogodbe o odsvojitvi poslovnega deleža je 19. 9. 2003 družba Elan prodala celotno naložbo v E-M Šport družbi Atac za 371.000 tisoč tolarjev. V letu 2003 je družba Atac odpisala terjatve do družbe E-M Šport v skupnem znesku 120.300 tisoč tolarjev (53.481 tisoč tolarjev, prevzetih od Elana na dan odpisa, in terjatve iz kratkoročnega kredita v znesku 66.819 tisoč tolarjev, ki ga je v letu 2003 prevzela od družbe Elan). Pri obeh pogodbah je bila družba Atac dolžna plačati družbi Elan kupnino za prevzete terjatve, medtem ko je bil dolg družbe E-M Šport do družbe Atac odpuščen z odpisom terjatev.

Družba E-M Šport je v letu 2003 izkazala izgubo poslovnega leta v višini 231.355 tisoč tolarjev, ki je bila zmanjšana za odpis terjatev v znesku 120.300 tisoč tolarjev. Po odpisu terjatev ugotovljeni znesek izgube v višini 111.055 tisoč tolarjev ni presegal polovice osnovnega kapitala.⁹⁷

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Odpust dolga je bil ukrep, ki ga je poslovodstvo Atac sprejelo, da bi preprečilo nastop kapitalske neustreznosti E-M Šport, ker je presodilo, da bi bili morebitni alternativni ukrepi (dokapitalizacija ali prisilna poravnava) slabša rešitev z vidika hitrosti reševanja, stroškov (dokapitalizacija s konverzijo bi povzročila nastanek notarskih stroškov in stroške za revizijo stvarnega vločka) in vpliva na ugled družbe v javnosti.

4.6.1.3 Elan Commerce

V letu 2002 je družba izkazala dobiček v znesku 90.038 tisoč tolarjev. V letu 2003 jo je kupila družba Atac za 130.000 tisoč tolarjev. Elan Commerce je poslovno leto 2003 zaključil z 51.860 tisoč tolarjev izgube.

4.6.1.4 Sport 2000

Družba je pravna naslednica družbe AB-Supernova, d. o. o., posredništvo in trgovina z osnovnim kapitalom v znesku 2.100 tisoč tolarjev. V letu 2001 se je družba preimenovala v Sport 2000, športne trgovine, d. o. o., Trzin. Dne 14. 2. 2002 je bil povečan osnovni kapital družbe iz naslova prenesenih dobičkov preteklih let v višini 31.050 tisoč tolarjev.

V letu 2002 je v družbo vstopil družbenik Atac, ki je vplačal delež v znesku 192.350 tisoč tolarjev. Skupaj je ob vstopu novega družbenika znašal osnovni kapital 225.500 tisoč tolarjev in je bil razdeljen:

- 33.150 tisoč tolarjev ali 14,7 odstotka na fizično osebo,
- 192.350 tisoč tolarjev ali 85,3 odstotka na Atac.

Poleg vplačila kapitala ob vstopu je Atac vplačal še presežek kapitala v višini 172.650 tisoč tolarjev. Skupen znesek vplačila novega družbenika Atac je znašal 365.000 tisoč tolarjev.

⁹⁷ Po določilih 6. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99, 110/99, v nadaljevanju: ZFPPod) mora kapitalska družba zagotoviti, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste poslov, ki jih opravlja pri opravljanju svoje dejavnosti ter tveganja, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh poslov. Po drugem odstavku 10. člena ZFPPod se domneva, da je nastopila kapitalska neustreznost kapitalske družbe, če je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala družbe.

V letu 2003 je bila sklenjena pogodba, s katero je prvi družbenik (fizična oseba) prenesel poslovni delež v nominalnem znesku 33.150 tisoč tolarjev na drugo fizično osebo. Istega dne (13. 5. 2003) sta družbenika (družba Atac in novi družbenik – fizična oseba) sprejela spremembe družbene pogodbe in odločila:

- za pokrivanje izgube za leto 2002 v znesku 140.063 tisoč tolarjev se uporabi čisti dobiček prejšnjih let in kapitalske rezerve,
- osnovni kapital družbe se poveča za 246.190 tisoč tolarjev. Povečanje se izvede tako, da družba Atac zagotovi nov poslovni vložek v znesku 210.000 tisoč tolarjev (oz. 85 odstotkov celotnega povečanja kapitala) s konverzijo svojih terjatev, novi družbenik (fizična oseba) pa zagotovi nov osnovni vložek v nominalnem znesku 36.190 tisoč tolarjev (oz. 15 odstotkov vrednosti povečanja kapitala) s konverzijo terjatev iz naslova dobavljenega blaga družbi Sport 2000.

Po spremembi družbene pogodbe je bila povečana vrednost osnovnega kapitala družbe Sport 2000 na 471.670 tisoč tolarjev. Povečanje osnovnega kapitala je bilo opravljeno v enakih deležih, kot sta jih izkazovala družbenika pred povečanjem.

V skladu z novo družbeno pogodbo sta družbenika v letu 2003 sklenila, da se opravi prenos poslovnega deleža Atac na fizično osebo v vrednosti 24.999 tisoč tolarjev, kar je predstavljalo 5,3-odstotni delež. Nova lastniška struktura je bila: Atac 80-odstotni delež družbe v vrednosti 377.350 tisoč tolarjev in fizična oseba 20-odstotni delež v vrednosti 94.339 tisoč tolarjev.

Poleg že navedenih zneskov, ki jih družba Atac vložila v družbo Sport 2000, pa je v letu 2003 odpisala terjatve do družbe Sport 2000 v znesku 120.323 tisoč tolarjev

Družba Atac je v obdobju 2002 do 2003 v družbo Sport 2000 vložila za 695.323 tisoč tolarjev sredstev, in sicer v obliki:

- dokapitalizacije v znesku 365.000 tisoč tolarjev (192.350 tisoč tolarjev osnovni kapital in 172.650 tisoč tolarjev vplačani kapital),
- konverzije terjatev v osnovni kapital v znesku 210.000 tisoč tolarjev in
- odpisa terjatev v znesku 120.323 tisoč tolarjev.

V decembru 2003 je bila podpisana družbena pogodba, s katero je bilo določeno, da se bilančni dobiček v letih 2002 do vključno 2006, zmanjšan za obvezne rezerve, razdeli družbenikom v naslednjem razmerju:

- družbenik Atac prejme za vsakega od teh poslovnih let iz bilančnega dobička znesek, ki je enak 10 odstotkom od vsote teh sredstev, ki jih je ta družbenik do vsakokratne razdelitve dobička vložil v družbo,
- preostali bilančni dobiček se razdeli v višini 80 odstotkov fizični osebi in 20 odstotkov družbi Atac.

Določila pogodbe o delitvi dobička se niso uporabila, saj je družba v letu 2002 izkazala izgubo v znesku 140.063 tisoč tolarjev in v letu 2003 izgubo v znesku 128.827 tisoč tolarjev.

Družbena pogodba je določala, da družbenika uresničujeta glasovalno pravico v višini: Atac 45 odstotkov glasovalnih pravic in fizična oseba 55 odstotkov glasovalnih pravic, v določenih primerih, kadar v dveh zaporednih letih nastane izguba družbe, družbenika uresničujeta glasovalno pravico skladno z višino njunih poslovnih deležev.

Družbena pogodba je zagotovila drugemu družbeniku, tj. fizični osebi, večino koristi v primeru uspešnega poslovanja družbe Sport 2000, medtem ko je večino obveznosti iz financiranja pri dokapitalizaciji in tveganj za pokrivanje izgube nosila družba Atac.

Po pojasnilu sedanjega poslovodstva družbe Elan družba Sport 2000 že na začetku ni imela dobrega poslovnega načrta, družbenik pa ni imel izkušenj v zvezi z vodenjem verige trgovin. Zaradi nepoznavanja trgovske dejavnosti je bil poslovni načrt nerealen, ker ni upošteval prednosti konkurenčnih podjetij v Sloveniji. Vrednost družbe Sport 2000 je bila sredi leta 2004 ocenjena v višini minus 33 milijonov tolarjev, kar pomeni, da je družba Atac in posredno družba Skimar kot njegov lastnik izgubila vsa vložena sredstva. Vstop družbe Atac kot lastnika je povzročil, da je skupina Skimar-Elan kot proizvajalec postala tudi trgovec s športnimi izdelki in hkrati konkurent svojim poslovnim partnerjem.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Družbena pogodba ni bila v škodo Atac. Tak pogodbeni odnos je bil dogovorjen zato, ker predpostavlja, da bo manjšinski lastnik, ki je hkrati poslovodja, v interesu povečevanja lastnega deleža v podjetju skrbel za maksimalno smotrno in dobičkonosno poslovanje. Prav tako je bila glede glasovalnih pravic vnesena določba, ki pravi, da se uresničujejo skladno z višino svojih poslovnih (kapitalskih) deležev, če v dveh zaporednih letih nastane izguba ali izguba preseže polovico osnovnega kapitala. Ker je izguba nastopila, je Atac lahko glasoval z 80 odstotki glasov. Manjšinski družbenik je imel po informacijah, ki smo jih pridobili, dovolj izkušenj v trgovski dejavnosti; nenazadnje mu je uspelo, da je od uveljavljene mednarodne verige Sport 2000 pridobil izključno pravico uporabe že prepoznavne blagovne znamke Sport 2000 za Slovenijo.

4.6.2 Poslovanje v skupini družb Elan Yachting

V letu 2001 se je družba Skimar odločila za razširitev svoje ponudbe na področju storitev kratkoročnega najema plovil zaradi ocene, da gre za tržno nišo, v kateri obstaja poslovna priložnost ter možnost večje prepoznavnosti blagovne znamke in večjo prodajo plovil. Storitve so bile organizirane prek družb Elan Yachting, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: Elan Yachting) Elan Yachting Adriatic, d. o. o., Zadar (v nadaljevanju: Elan Yachting Adriatic), Elan Yachting Italy Srl, Grčija (v nadaljevanju: Elan Yachting Italy) in Elan PBO

Družba Elan je v letih 2002 in 2003 investirala v povečanje kapacitet za izgradnjo jadrnic na lokaciji Begunje. Izdelan je bil tudi poslovni načrt za podjetje, ki bi oddajalo jadrnice. Naloga novega poslovodstva je bila promocija blagovne znamke Elan na novih trgih. Z novimi prostori in povečano kapaciteto je prišlo v letih 2002 in 2003 do večjega obsega proizvodnje, vendar se je nadaljevala proizvodnja enakih modelov kot prej. Del povečane proizvodnje jadrnic je bil prenesen na novoustanovljene družbe,⁹⁸ ki se ukvarjajo z oddajanjem jadrnic v najem. Njihovo financiranje naj bi se izvedlo s pomočjo leasinga ali najema posojil.

Poslovne izide družb po letih prikazuje tabela 26.

⁹⁸ Družbo Elan Yachting je ustanovila družba Skimar v letu 2001 (dne 14. 3. 2003 je bila družba prodana družbi Elan Marine, d. o. o., Begunje, v nadaljevanju: Elan Marine). V istem letu je družba (skupaj z družbenikom - fizično osebo) ustanovila družbo Elan Yachting Adriatic, družbo Elan Yachting Italy in družbo Elan PBO (dne 19. 3. 2003 preide lastništvo v celoti na družbo Elan Marine).

Tabela 26: Rezultati poslovanja družb v skupini Elan Yachting

Družba	Leto 2002	Valuta	Leto 2003	Valuta
Elan Yachting	(10.642)	tisoč tolarjev	(13.455)	tisoč tolarjev
Elan Yachting Adriatic	47.000	kun	61.000	kun
Elan Yachting Italy	-	-	(21.022)	tisoč tolarjev
Elan PBO	-	-	(87.598)	tisoč tolarjev

Vir: letno poročilo skupine Elan Yachting.

Ugotavljamo, da so bili poslovni rezultati novih družb v revidiranem obdobju slabi, saj so vse razen Elan Yachting Adriatic izkazovale izgubo.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Elan Yachting in njegove odvisne družbe so nastale na osnovi premišljene strateške odločitve in razvojnega plana 2002-2005, ki je vključeval prodor na mediteranski prostor na področju storitev. Zaradi konstrukcijske specifikke Elanovih jadrnic, prilagojenih za zahtevnejše jadrnalce, Elan ni mogel prodreti v segment čarterskih operaterjev, kar je vplivalo na manjšo prodajo in s tem na manjšo prepoznavnost Elanovih plovil. Z lastnim čarterjem bi dosegli dva cilja: vključiti se v poslovno zanimiv storitveni posel in dolgoročno povečati prepoznavnost in prodajo. Do leta 2005 je bila načrtovana vzpostavitev čarterskih operacij na Hrvaškem, Grčiji, Italiji in Franciji. Osnovna ideja razvoja te dejavnosti je bila, da se začne z lastnimi plovili, postopoma pa vse bolj prehaja na upravljanje in oddajanje plovil kupcev. Ocene o poslovanju so dane po izredno kratkem obdobju uvajanja. V vsaki čarterski operaciji je potreben čas vsaj enega do dveh let, da se ta uveljavi na trgu. Zato sem prepričan, da so bili osnovni cilji tega projekta v kratkem obdobju delovanja doseženi.

4.6.2.1 Elan PBO

Osnovni kapital in lastništvo družbe

Družbo je v oktobru 2001 ustanovila družba Elan Yachting. Glavna dejavnost družbe je izgradnja motornih čolnov. V letu 2002 (dne 19. 6. 2002) se poveča osnovni kapital z 20 tisoč hrvaških kun na 24.999 tisoč hrvaških kun oz. 770.989 tisoč tolarjev⁹⁹ na naslednji način:

- družbenik Elan Yachting poveča svoj delež za 7.468 tisoč hrvaških kun s konverzijo terjatev v kapital družbe in postane 29,95-odstotni lastnik in
- vstopi nov družbenik, družba Skimar, ki vplača delež s konverzijo terjatev v znesku 11.045 tisoč hrvaških kun in denarnim vložkom 6.466 tisoč hrvaških kun in s tem postane 70,05-odstotni lastnik družbe.

V letu 2003 je bila družba prodana družbi Elan Marine za kupnino 700.000 tisoč tolarjev. Ker je bila kupnina nižja od vrednosti kapitala družbe, je družba Elan Marine oblikovala prevrednotovalni popravek kapitala v znesku 60.603 tisoč tolarjev. Konec leta ga je črpala za pokrivanje izgube družbe Elan PBO, ki je znašala 87.598 tisoč tolarjev.

⁹⁹ Preračun opravljen po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 19. 6. 2002.

Izgradnja proizvodnih prostorov

4.6.2.1.a V letu 2003 je družba Elan investirala v gradbene objekte v družbi Elan PBO v skupni vrednosti 16.858.268 hrvaških kun ali 510.857 tisoč dolarjev. Pri tem družba zaradi spora med družbo Trio, od katere je bila kupljena nepremičnina, in bivšim lastnikom zemljišča, na katerem ta stoji, do konca leta ni pridobila veljavnega gradbenega dovoljenja. Ne glede na to je bil v nujnem delu obrat do konca leta usposobljen za redno proizvodnjo velikih motornih čolnov.¹⁰⁰

Ministrstvo za okolje in prostor Republike Hrvaške je v oktobru 2003 izdalo odločbo za rušenje objekta oziroma za vrnitev v prvotno stanje. Ker so predstavniki družbe Elan menili, da gradbeno dovoljenje ni potrebno,¹⁰¹ so se na odločbo pritožili. Dne 3. 6. 2004 je bila od pristojnega hrvaškega ministrstva izdana drugostopenjska odločba,¹⁰² s katero se je pritožba zavrnila. Z odločbo je bila naložena odstranitev ene od novih proizvodnih hal in rušenje dela stare proizvodne hale, ker gradbeno dovoljenje ni bilo izdano za gradnjo novega objekta. Skupna nabavna vrednost objektov, ki so bili predmet odločbe, je znašala 6.553.719 hrvaških kun ali 216.273 tisoč dolarjev.

Postopki pridobivanja lokacijskega oz. gradbenega dovoljenja so se nadaljevali tudi v letu 2004 in 2005 in še niso zaključeni.

Po mnenju sedanjega posloводства družbe Elan do rušenja zgradbe verjetno ne bo prišlo. Pridobitev gradbenega dovoljenja je vprašanje časa, ki pa za državno upravo na Hrvaškem ni pomembno, saj so postopki dolgotrajni. V novembru 2005 bo potekel zakonsko določen rok za odločitev pristojnega hrvaškega ministrstva glede pravnomočnosti lokacijskega dovoljenja, kar bo podlaga za takojšnjo vložitev prošnje za pridobitev gradbenega dovoljenja. Lastništvo zemljišča (družba Elan PBO) je vpisano v zemljiško knjigo in ni dvomljivo.

Nakup jadrnic in kasnejša oddaja v najem

4.6.2.1.b Družba Elan PBO je kupovala jadrnice na dva načina:

- Z operativnim najemom tako, da so bile jadrnice po nakupu od družbe Elan Marine prodane BKS leasing CRO oziroma Hypo leasing CRO, s katerima je sklenjena pogodba o operativnem najemu. V skladu z določili pogodbe lahko jadrnice po petih letih najema s plačilom preostale vrednosti v višini 10 odstotkov odkupi družba Elan Yachting Adriatic.
- Z najemom, tako da je družba Elan Marine je v prvi fazi prodala jadrnice družbi BKS leasing CRO oziroma Hypo leasing CRO, s katerima je Elan PBO sklenila pogodbo o najemu.¹⁰³ Pogodbe so vsebovale določbo, po kateri lahko jadrnice po petih letih najema s plačilom preostale vrednosti v višini 10 odstotkov odkupi družba Elan Yachting Adriatic.

Zaradi napačnega obravnavanja operativnega najema z odkupno opcijo, ki po svoji vsebini predstavlja finančni najem, je bilo oteženo spremljanje prihodkov po posameznih jadrnicah in posledično donosnost storitev opravljanja kratkoročnega najema plovil in s tem prikaza prihodkov prodaje celotne 'divizije Marine'.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Poslovno poročilo uprave družbe Elan d. d. za leto 2003.

¹⁰¹ Gabariti so bili isti kot na predhodni stavbi.

¹⁰² Odločba Ministrstva za varstvo okolja, urejanje prostora in gradbeništvo (št: 531-07/6-2-04-2), z dne 3. 6. 2004.

¹⁰³ Vrsta najema iz sklenjenih dogovorov ni razvidna.

¹⁰⁴ Divizija plovil v poslovnem poročilu družbe Elan za leto 2003 vključuje družbe iz skupine Elan Marine (organigram skupine Elan in skupine Skimar za leto 2003 v sliki 6).

4.6.3 Poslovanje v skupini družb Elan Bikes

4.6.3.1 Ustanovitev

Osnovni kapital družbe Rog je na dan 31. 12. 2002 znašal 960.628 tisoč tolarjev in je bil razdeljen na 960.628 navadnih delnic z nominalno vrednostjo 1.000 tolarjev. Najpomembnejši družbenik je bila družba Skimar, ki je imela v lasti 95,5 odstotkov delnic, ostalo so imeli v lasti zaposleni in bivši zaposleni.¹⁰⁵ Družba je bila 100-odstotni lastnik družbe Bicikli Rog, d. o. o., Zagreb, katere osnovni kapital je znašal 20.000 hrvaških kun. V aprilu 2003 se je družba Rog preimenovala v družbo Elan Bikes.

4.6.3.2 Dejavnost in poslovanje družbe

Dejavnost družbe je proizvodnja dvokoles in delov za dvokolesa, opravljanje servisnih storitev, prodaja kolesarske opreme na debelo in drobno.

Družba Rog je v letu 2002 poslovala z izgubo v znesku 195.416 tisoč tolarjev in v letu 2003 z izgubo v znesku 344.061 tisoč tolarjev, kljub temu da je v letu 2003 družba izkazala izredne prihodke v znesku 670.407 tisoč tolarjev.

5. Izkazi poslovnega izida družbe Elan

Letna poročila družbe Elan za leta 2000 do 2003 je revidirala revizijska družba KPMG, podjetje za revidiranje in poslovno svetovanje, d. o. o., Ljubljana, ki je revidirala tudi konsolidirane računovodske izkaze skupine Elan za obdobje od 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000 na podlagi temeljnih računovodskih načel. Letna poročila družbe Skimar za leta 2000 do 2003 je revidirala revizijska družba Constantia UHY, d. o. o., Ljubljana. Po mnenju revizorjev so bili računovodski izkazi resnična in poštena slika finančnega stanja skupine, poslovnega izida in finančnega izida poslovanja skupine ter gibanja kapitala skupine v tedaj končanem letu v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi, ki jih je izdal Slovenski inštitut za revizijo.

Menimo, da je izvajanje revizije letnih poročil dveh revizijskih družb, ene v družbi Elan in druge v družbi Skimar, lahko pomembno vplivalo na manjšo preglednost in slabše obvladovanje celotne skupine Skimar s strani lastnikov te družbe.

Ugotavljamo tudi, da bilanca stanja skupine Elan na dan 31. 3. 2000 ni bila izdelana po SRS, ampak po avstrijskih računovodskih standardih. V reviziji nismo pridobili ustreznih zagotovil, da izkazane postavke uskupinjenih računovodskih izkazov skupine Elan za to obdobje kažejo resnično in pošteno sliko v skladu s SRS.

¹⁰⁵ S pravnoomočnostjo prisilne poravnave dne 27. 6. 2002 se je na podlagi sklepov skupščine družbe (z dne 6. 11. 2001 in 17. 9. 2002) osnovni kapital družbe zmanjšal za 547.445 tisoč tolarjev za pokrivanje izgube iz prejšnjih let in hkrati povečal z vplačilom novih vložkov v višini 900.000 tisoč tolarjev na podlagi izdaje 900.000 novih delnic, ki jih je prevzela družba Skimar (na podlagi stvarnega vložka v obliki terjatev iz naslova financiranja proizvodnje družbe med potekom prisilne poravnave).

5.1 Konsolidirani izkazi skupine Elan po letih

V nadaljevanju podajamo povzetek revizijskih ugotovitev za poslovne dogodke po posameznih letih, ki so po oceni revizije vplivali na izkaze skupine Elan in s tem na poslovni izid v letih od 2000 do 2003. Na podlagi ugotovljenih vplivov je bila izdelana rekonstrukcija izkazov poslovnega izida v letih od 2000 do 2003. Pri nekaterih postavkah računovodskih izkazov ni mogoče natančno določiti ustreznih vrednosti sredstev ali obveznosti, saj na višino izkazanih sredstev ali obveznosti vplivajo tako odločitve sedanje uprave o načinu uporabe sredstev oziroma poplačilu obveznosti, kot tudi negotovosti zaradi časovne oddaljenosti poslovnih dogodkov povezanih z unovčevitvijo hipotek. Ker v teh primerih ni mogoče natančno ovrednotiti postavk v računovodskih izkazih, smo zgolj opozorili na problematiko ustreznosti predpostavk, ki so bile uporabljene pri vrednotenju posameznih računovodskih kategorij. Poslovni izid, v katerem smo izločili po našem mnenju neupravičene vplive na poslovne izide, smo poimenovali prilagojeni poslovni izid.

Predstavitev predpostavk pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij za poplačilo obveznosti iz hipotek v družbi Elan

Zneska terjatev hipotekarnih upnikov, ki bo ostal po zaključku stečaja nad Elanom (po poplačilu iz stečajne mase) oziroma poplačilom iz stečajne mase, ni mogoče natančno oceniti, kljub temu pa obstaja verjetnost, da bodo obveznosti družbe Elan iz tega naslova precej presegale tržno vrednost osnovnih sredstev, ki so uporabljena kot zavarovanje plačila dolga. Zavarovanje dolga do hipotekarnih upnikov z osnovnimi sredstvi na vrednost osnovnih sredstev ne vpliva neposredno, vpliva pa na poslovanje družbe, saj je potrebno oblikovati dolgoročne rezervacije za obveznosti, ki se bodo na podlagi obvezujočih preteklih dogodkov pojavile v prihodnjih časovnih obdobjih.

SRS 10.1 (2002) določa, da se dolgoročne rezervacije oblikujejo za obveznosti, ki se bodo po predvidevanjih na podlagi preteklih dogodkov pojavile v obdobju, daljšem od leta dni in katerih velikost je zanesljivo ocenjena. Po določitvi SRS je potreben pogoj za oblikovanje dolgoročnih rezervacij zmožnost zanesljivega merjenja prihodnjih obveznosti, kar pa je pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij za hipoteke na nepremičninah skupine Elan odvisno od uporabljenih predpostavk. V nadaljevanju predstavljamo vplive dveh predpostavk: način in čas unovčenja hipotek.

Način unovčenja hipotek je odvisen tudi od tega, ali hipotekarni upniki sklenejo dogovor o poplačilu terjatev z Elanom pred unovčevitvijo hipotek, saj znesek obveznosti iz tega naslova ni vnaprej znan. Kljub temu je mogoče predpostaviti, da bi v tem primeru obveznosti predstavljale tržno vrednost nepremičnin. Če do takšnega dogovora ne bi prišlo, se lahko nepremičnine prodajo na dražbi, ki se je družba Elan v skladu z določbami 187. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju¹⁰⁶ ne sme udeležiti. Nepremičnine se lahko prodajo bodisi kateri izmed družb povezanih z Elanom, finančni instituciji, ki bo nepremičnine oddajala v najem ali jih prodala naprej, ali pa drugemu zainteresiranemu kupcu za te nepremičnine. Neodvisno od dosežene kupnine na dražbi in kupca, bo moral Elan iz svojih poslovnih knjig izločiti knjigovodske vrednosti nepremičnin, kar bi ob predpostavki prodaje predstavljalo podlago za oblikovanje dolgoročnih rezervacij. Najslabša možnost za Elan pa nastane ob uporabi predpostavke, da bi bil Elan po unovčenju hipotek oziroma prodaji nepremičnin prisiljen v preselitev svoje proizvodnje ali celo v ukinitve te proizvodnje. V tem primeru bi podlago za

¹⁰⁶ Uradni list RS, št. 40/04.

oblikovanje dolgoročnih rezervacij predstavljala ne le knjigovodska vrednost nepremičnin temveč tudi stroški preselitve proizvodnje.

Največja negotovost pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij je povezana s časom unovčenja hipotek, saj stečaj Elana-stečajna masa¹⁰⁷ še vedno ni zaključen, pred njegovim zaključkom pa hipotekarni upniki ne morejo unovčiti hipotek. Kdaj bo do unovčitve hipotek prišlo, ni mogoče napovedati.

Uprava družbe Elan je v letih 2000 do 2003 pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij uporabila predpostavko, da bo prišlo do odkupa nepremičnin na dražbi, vendar je zaradi časovne oddaljenosti unovčitve hipotek oblikovala dolgoročne rezervacije v višini 80 odstotkov knjigovodske vrednosti nepremičnin, ki je na dan 1. 1. 2002 predstavljala tudi ocenjeno pošteno tržno vrednost¹⁰⁸ zaradi uskladitve knjigovodskih vrednosti nepremičnin z izvedeno cenitvijo nepremičnin. Uprava družbe Elan ni oblikovala dolgoročnih rezervacij za nove investicije v gradbene objekte, izvedene na hipotekarno obremenjenih zemljiščih v letih od 2001 do 2003.

Računsko sodišče je zaradi nejasnosti glede načina, po katerem se bodo unovčile hipoteke oziroma v odvisnosti od sklenitve dogovora med hipotekarnimi upniki in Elanom, pri ocenjevanju ustreznosti višine dolgoročnih rezervacij upoštevalo vse možne višine obveznosti¹⁰⁹ in določilo kot najprimernejšo predpostavko za oceno višine obveznosti tržno vrednost nepremičnin, ki so obremenjene s hipoteko. Časovna oddaljenost unovčitve hipotek kljub določbi SRS 10.16 (2002), da mora biti pri oceni vrednosti hipotek upoštevana sedanja vrednost izdatkov pri ocenjevanju ni bila upoštevana, saj ni jasno, kdaj bo do unovčenja prišlo in ni mogoče natančno izračunati znižanja predvidenih izdatkov pri unovčenju hipotek. Na podlagi navedenih predpostavk smo ocenili, da je ustrezno oblikovanje dolgoročnih rezervacij v ocenjeni tržni vrednosti nepremičnin na dan 1. 1. 2002.¹¹⁰

Odstopanja med oblikovanjem dolgoročnih rezervacij v 80-odstotni knjigovodski vrednosti nepremičnin, ki ga je izkazala družba Elan pred revizijo v izkazih na dan 31. 12. 2000 in pošteno tržno vrednostjo nepremičnin, so prikazana v tabeli 27 tega poročila. Hipoteke na nepremičninah so obstajale že ob nakupu skupine Elan od PBZ, zato bi lahko uprava že na dan 31. 3. 2000 oblikovala dolgoročne rezervacije v celotni vrednosti nepremičnin. Zato oblikovanja dolgoročnih rezervacij za nepremičnine, ki jih je imel Elan na dan 31. 3. 2000, nismo upoštevali kot prilagoditev računovodskih izkazov.

¹⁰⁷ Ker je bila družba Elan v stečaju prodana kot celota, se stečajni postopek nadaljuje le za stečajno maso Elana.

¹⁰⁸ Na ta dan je opravljena uskladitev knjigovodskih vrednosti nepremičnin s cenitvijo nepremičnin.

¹⁰⁹ Ocenjujemo, da je tudi možnost nakupa nepremičnin s strani tretje osebe in izselitev proizvodnje Elana sicer manj verjetna, vendar ne nemogoča.

¹¹⁰ Cenitev je opravila družba Dodoma d. o. o., Maribor dne 28. 2. 2002, po stanju na dan 1. 1. 2002, kar je bilo podlaga za dodatno izkazovanje oslabilve vrednosti osnovnih sredstev v računovodskih izkazih na dan 31. 12. 2001. Uprava družbe Elan je dne 31. 12. 2001 sprejela sklep (št.4), da se odpravijo dolgoročne rezervacije iz naslova kritja stroškov poplačila hipotek na nepremičninah zaradi zmanjšanja sedanje vrednosti nepremičnin družbe Elan kot posledica izvedene cenitve, v višini 1.218.630 tisoč tolarjev. Iz obrazložitve sklepa je razvidno, da *"po knjiženi cenitvi znaša vrednost nepremičnin 3.089.678 tisoč tolarjev, od tega vrednost nepremičnin pod hipoteko 3.009.550 tisoč tolarjev. Znesek dolgoročnih rezervacij iz naslova kritja stroškov poplačila hipotek na nepremičnine konec leta 2001 znaša 3.626.270 tisoč tolarjev in presega sedanjo vrednost nepremičnin pod hipoteko. Ker lahko predpostavljamo, da bo cena odkupa teh hipotek nižja od ocenjene čiste prodajne vrednosti in bo znašala 80 odstotkov, je potreben znesek rezervacij za stroške odkupa hipotek v višini 2.407.640 tisoč tolarjev. To pomeni, da je potrebno odpraviti dolgoročne rezervacije v višini 1.218.630 tisoč tolarjev in za odpravo povečati druge poslovne prihodke."*

Ugotovljena razlika v poslovnem izidu zaradi različnih predpostavk pri vrednotenju obveznosti, ki izhajajo iz hipotek, kot je prikazana v tabeli 27 zgolj nakazuje možnosti, ki jih je imela uprava pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij za hipoteke, saj pri uporabi predpostavk ni bila omejena.¹¹¹

Ne glede na možnosti uporabe predpostavk, ki jih je imela uprava pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij, smo menja, da bi morala uprava dosledno upoštevati sprejet način oblikovanja dolgoročnih rezervacij in na enak način oblikovati dolgoročne rezervacije tudi za vsa vlaganja v nepremičnine, ki so obremenjene s hipoteko. Vrednosti dolgoročnih rezervacij v višini 80 odstotkov vlaganj v te nepremičnine smo upoštevali pri prilagoditvah poslovnih izidov v posameznih letih v točkah 5.1.1 do 5.1.4 tega poročila in vplivajo na poslovni izid, kot je prikazan v prilagojenih poslovnih izidih po posameznih letih poslovanja.

Investicije v nepremičnine družbe Elan, ki so pod hipoteko, so bile ob predpostavki, da bi preselitev proizvodnje povzročila večje stroške kot ponovni odkup teh vlaganj v času unovčenja hipotek, so bile smotrne, saj so omogočale nadaljnji razvoj poslovanja v skupini Elan, vendar se je ob tem potrebno zavedati obveznosti, ki izhajajo iz teh vlaganj. Oblikovanje dolgoročnih rezervacij za vlaganja v nova osnovna sredstva je potrebno za pravičen izračun poslovnega izida, vendar to ne pomeni vedno, da gre v teh primerih tudi za negospodarno ravnanje.

Pogodba o poslovanju pa, kljub temu da so bile pogodbene stranke seznanjene s problematiko hipotek, ne določa, kako se oblikovanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke upošteva pri izračunu nagrade poslovodstvu.

Po pojasnilu SRD v primeru Elan ni bila možna sanacija brez investicij. Rešitev bi bila možna le s preselitvijo tovarne na novo lokacijo, kar bi pomenilo nakup zemljišč, projekte, gradbeno dovoljenje, izgradnjo objektov in dodatna finančna sredstva, kar bi lahko trajalo več let. Kakšna je obremenitev s hipotekami še ni jasno, ker postopek stečaja še ni zaključen.

V nadaljevanju podajamo opis poslovnih dogodkov po posameznih letih, ki bi po oceni revizije lahko vplivali na izkaze skupine Elan in s tem na poslovni izid v letih od 2000 do 2003, vendar jih pri sestavljanju prilagojenega poslovnega izida nismo upoštevali.

5.1.a Na dan 31. 3. 2000 je družba Elan v izvenbilančni evidenci izkazala hipoteke na vseh nepremičninah, ki so bile vpisane v korist Komercialne in hipotekarne banke, d. d. – v stečaju, Ljubljana in Gorenjske banke, d. d., Kranj, v skupnem znesku 20.491.238 tisoč tolarjev.¹¹² Hkrati je družba Elan izkazala rezervacije za hipoteke iz naslova zavarovanja za kredite družbe Elan p. o. v znesku 1.220.833 tisoč tolarjev. Neodpisana vrednost zemljišč in zgradb je bila na dan 31. 12. 2000 izkazana v skupnem znesku 3.905.794 tisoč tolarjev. Konec leta 2000 je bila dodatno oblikovana dolgoročna rezervacija za hipoteke v skupnem znesku 1.879.696 tisoč tolarjev. Na dan 31. 12. 2000 je izkazana revalorizirana vrednost dolgoročnih rezervacij v

¹¹¹ V zvezi z načinom oblikovanja dolgoročnih rezervacij za hipoteke je na seji nadzornega sveta družbe Elan, 7. 3. 2001, predsednik nadzornega sveta predlagal, da se "pripravi strategija glede višine oblikovanja rezervacij za hipoteke nad nepremičninami v Begunjah". Z revizijo je bilo ugotovljeno, da nadzorni svet družbe Elan glede predloga o pripravi strategije za oblikovanje rezervacij ni zavzel stališča in ni sprejel nobenega sklepa.

¹¹² Vrhovno sodišče je 13. 7. 2000 zavrnilo zahtevek družbe Elan za revizijo postopka v gospodarskem sporu, ki ga je družba Elan vodila v zvezi z izpodbijanjem hipotek Komercialne in hipotekarne banke d. d. – v stečaju, Ljubljana in Gorenjske banke d. d., Kranj na nepremičninah družbe Elan.

znesku 3.176.276 tisoč tolarjev. Izkazovanje celotne vrednosti hipotek (izvenbilančnih obveznosti) je bilo odpravljeno v znesku 19.761.719 tisoč tolarjev, ker je uprava družbe Elan menila, da oblikovane dolgoročne rezervacije zadostujejo za pokrivanje bodočih ocenjenih stroškov v zvezi z odkupom hipotek. Na dan 31. 12. 2000 je družba izvenbilančno izkazala razliko med oblikovanimi dolgoročnimi rezervacijami in knjigovodsko vrednostjo nepremičnin v znesku 729.519 tisoč tolarjev.

Da bi dosegla 100-odstotno vrednost nepremičnin, bi morala družba Elan oblikovati za 729.519 tisoč tolarjev več dolgoročnih rezervacij. Glede na to, da do leta 2004 stečaj še ni bil zaključen, ni znan znesek, ki ga bodo upniki izterjali iz stečajne mase. Predpostavljamo, da terjatev hipotekarnih upnikov tudi po delnem poplačilu iz stečajne mase presega vrednost nepremičnin, ki so bile zastavljene.

5.1.b Družba Elan je na dan 31. 3. 2000 oblikovala tudi rezervacije za poročstva za podjetja v skupini Elan, v znesku 1.300.000 tisoč tolarjev za terjatve iz kreditov in poroštev podjetjem v skupini Elan, za katere je bila družba Elan sodolžnik oz. porok, tj. za podjetja Elan International, Elan Sportartikel in Monark Sporting Goods Inc. Na podlagi sklepov uprave Elan, sprejetih 30. 12. 2000, so bile celotne rezervacije v revalorizirani vrednosti 1.380.600 tisoč tolarjev odpravljene iz naslednjih razlogov:

- družba Skimar je namesto družbe Elan plačala obveznost po poročstvu do LBS Bank New York za družbo Monark Sporting Goods Inc. v znesku 126.355 tisoč tolarjev; za isti znesek je bila povečana obveznost družbe Elan do družbe Skimar in zmanjšana dolgoročna rezervacija;
- posojilo družbe Elan International je poplačala družba Elan Sportartikel in na osnovi regresa za to obremenila družbo Elan kot poroka; na tej podlagi se je izkazala dodatna obveznost družbe Elan v znesku 272.936 tisoč tolarjev do družbe Elan Sportartikel, ki se je pokrila s porabo že oblikovanih rezervacij za poročstva v isti višini;
- ker je uprava družbe Elan ocenila, da bo do izvršbe nad nepremičninami družbe Elan prišlo po pravnomočnem dokončanju stečajnega postopka nad stečajno maso družbe Elan p. o., obstoječe rezervacije za pokrivanje stroškov v zvezi s hipotekami niso bile več zadostne; zato je na dan 31. 12. 2000 dodatno oblikovala rezervacije v znesku 899.290 tisoč tolarjev in spremenila namembnost dolgoročnih rezervacij za poročstva v znesku 900.710 tisoč tolarjev, povečanih za obračunano revalorizacijo v obdobju od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000, in sicer v skupnem znesku 80.600 tisoč tolarjev. Skupna vrednost dolgoročnih rezervacij pri katerih je bila spremenjena namembnost, znaša 981.310 tisoč tolarjev.

Skupni znesek dolgoročnih rezervacij za hipoteke v revalorizirani vrednosti je na dan 31. 12. 2000 znašal 3.176.274 tisoč tolarjev.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Oblikovane rezervacije za poročstva za hčerinska podjetja niso bile v celoti uporabljene v tem obdobju predvsem zato, ker je Elan v razmerju do upnika (SRD) prevzel dolgove svojih hčerinskih družb in je bil znaten del rezervacij za poročstva preusmerjen v rezervacije za hipoteke.

5.1.c Iz cenitvenega poročila za vrednotenje nepremičnin družbe Elan z dne 22. 2. 2002 je razvidno, da je bila enako kot v letu 2000 uporabljena predpostavka bremen prostih nepremičnin. Na podlagi cenitve nepremičnin in opreme po stanju na dan 31. 12. 2001 se je po sklepu uprave Elan (z dne 31. 12. 2001) zmanjšala sedanja vrednost nepremičnin za

1.177.916 tisoč tolarjev in opreme za 70.561 tisoč tolarjev in se je za znesek 1.204.525 tisoč tolarjev obračunala dodatna amortizacija.¹¹³

Uprava družbe Elan je ocenila, da je tveganje bodoče izvršbe nad nepremičninami ustrezno pokrito z oblikovanjem dolgoročnih rezervacij v višini 80 odstotkov neodpisane vrednosti nepremičnin, obremenjenih s hipoteko. Družba je na podlagi cenitvenega poročila zmanjšala znesek dolgoročnih rezervacij iz tega naslova za 990.973 tisoč tolarjev, tako da so na dan 31. 12. 2001 znašale 2.407.640 tisoč tolarjev.¹¹⁴

Zaradi obstoječih hipotek na nepremičninah ocenjujemo, da je bila družba Elan upravičena do oblikovanja dolgoročnih rezervacij iz tega naslova. Vendar bi lahko družba Elan ob predpostavkah, ki jih je upoštevalo računsko sodišče, višino oblikovanih dolgoročnih rezervacij uskladila s tržno vrednostjo osnovnih sredstev. Obračunana dodatna amortizacija v letu 2001 je znašala 1.204.525 tisoč tolarjev in obseg odpravljenih dolgoročnih rezervacij za hipoteke 990.973 tisoč tolarjev. Z namenom uskladitve vrednosti dolgoročnih rezervacij s tržno vrednostjo osnovnih sredstev bi se morale v letu 2001 dolgoročne rezervacije zmanjšati za 213.552 tisoč tolarjev. Znesek ugotovljene razlike bi tako povečal izredne prihodke v letu 2001.

5.1.d Na zemljišču, obremenjenem s hipoteko v znesku, ki presega neodpisano vrednost zgradbe, je bila v letu 2001 zgrajena proizvodna hala. Skupno povečanje nabavne vrednosti iz naslova te pridobitve je znašalo 626.289 tisoč tolarjev in je vključevalo prejete račune za gradbena dela na proizvodni hali Elan Marine 5. Če bi se oblikovale dolgoročne rezervacije za hipoteke v celotni vrednosti zgradbe, bi se v družbi Elan izkazali odhodki višji za 20 odstotkov, in sicer v znesku 125.258 tisoč tolarjev.

5.1.e V letu 2002 je družba Elan Marine investirala 77.111 tisoč tolarjev v prenovu mizarske delavnice. Glede na to, da je bila prenova izvršena na zgradbi, ki je obremenjena s hipotekami, bi družba za ta znesek lahko oblikovala dolgoročne rezervacije še v znesku 15.422 tisoč tolarjev.

5.1.f V letu 2003 je družba Elan povečala investirani znesek v prenovu mizarske delavnice v družbi Elan Marine za 4.317 tisoč tolarjev. Glede na to, da so bila dela izvedena na zgradbi obremenjeni s hipoteko, bi lahko družba Elan povečala stroške leta 2003 še za 863 tisoč tolarjev.

5.1.g Družba Elan Marine je v letu 2003 izvedla investicijo rekonstrukcije in povečanje proizvodne linije v okviru projekta 'Novi layout'. V okviru osnovnih sredstev v pridobivanju je skupna vrednost projekta znašala 950.196 tisoč tolarjev. Od tega je vrednost gradbenih del znašala 682.907 tisoč tolarjev. Družba Elan Marine bi lahko oblikovala dolgoročne rezervacije v letu 2003 še za 20 odstotkov, in sicer v znesku 136.581 tisoč tolarjev.

5.1.h Zaradi negotovosti glede načina reševanja problema hipotek in časa, ko bo do unovčenja hipotek prišlo, ni mogoče natančno določiti ustreznega zneska dolgoročnih rezervacij. Kot pa kažejo rezultati tabele 27, lahko ocene posloводства zaradi različne uporabe predpostavk pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij močno vplivajo na izkazani poslovni izid skupine Elan.

¹¹³ Za znesek 43.952 tisoč tolarjev so se na osnovi istega sklepa uprave Elan zaradi zmanjšanja vrednosti zemljišča povečali izredni prihodki.

¹¹⁴ Po sklepu uprave Elan z dne 31. 12. 2001 so se dolgoročne rezervacije odpravile v višini 990.973 tisoč tolarjev. Iz revizijskega poročila računovodskih izkazov za poslovno leto, ki se je končalo 31. 12. 2001 je razvidno stanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke na dan 1. 1. 2001 v znesku 3.176.274 tisoč tolarjev, obračunana revalorizacija (v letu 2001) v skupni višini 227.657 tisoč tolarjev, zmanjšanje v višini 990.973 tisoč tolarjev. Stanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke na dan 31. 12. 2001 znaša 2.407.640 tisoč tolarjev.

Tabela 27: Izračun vpliva dolgoročnih rezervacij za hipoteke na računovodske izkaze skupine Elan po letih

			v tisoč tolarjih
Oznaka	Točka ugotovitve	Postavka	Znesek
Leto 2000			
a		Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila 2000	1.073.126
b	5.1.a	Dodatno oblikovanje dolgoročnih rezervacij	(729.519)
c	5.1.b	Odprava dolgoročnih rezervacij iz naslova poroštev	981.310
d	5.1.b	Oblikovanje stroškov dolgoročnih rezervacij za hipoteke	(981.310)
e=a-(b+c+d)		Popravljen konsolidiran poslovni izid iz letnega poročila 2000	343.607
Leto 2001			
f		Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila 2001	1.303.852
g	5.1.c	Uskladitev vrednosti osnovnih sredstev in dolgoročnih rezervacij	213.552
h	5.1.d	Prenizko oblikovane dolgoročne rezervacije – 20 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko	(125.258)
i=f-(g+h)		Popravljen konsolidiran poslovni izid iz letnega poročila 2001	1.392.146
Leto 2002			
j		Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila 2002	978.079
k	5.1.e	Prenizko oblikovane dolgoročne rezervacije – 20 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko	(15.422)
l=j-k		Popravljen konsolidiran poslovni izid leta 2002	962.657
Leto 2003			
m		Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila 2003	732.377
n	5.1.f	Prenizko oblikovane dolgoročne rezervacije za investicije v mizarsko delavnico Elan Marine – 20 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko	(863)
o	5.1.g	Prenizko oblikovane dolgoročne rezervacije za investiranje v zgradbo družbe Elan Marine – 20 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko	(136.581)
p=m-(n+o)		Popravljen konsolidiran poslovni izid leta 2003	594.932
r=b+c+d+g+h+k+n+o		Skupinski vpliv na poslovni izid v obdobju od 2000 do 2003	(794.091)

Vir: izračuni računskega sodišča.

Če bi poslovodstvo oblikovalo dolgoročne rezervacije v višini 100 odstotkov poštene tržne vrednosti vseh nepremičnin in tudi vlaganj v te nepremičnine, bi bil poslovni izid v letih 2000 do 2003 manjši za 794.091 tisoč tolarjev.

Zato menimo, da bi se moralo v pogodbi o poslovođenju določiti, na kakšen način se oblikovanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke na osnovnih sredstvih, ki so obstajala že v času podpisa pogodbe,¹¹⁵ upošteva pri izračunu nagrade, ter kako se pri izračunu nagrade obravnava izdatke za investicije v nepremičnine, ki so obremenjene s hipoteko.

Pogodbena ureditev hipotekarne obremenitve v sklenjenih najemnih pogodbah

V letu 1993 je imela družba Elan (ki ni imela proizvodne dejavnosti) sklenjene najemne pogodbe (z dne 1. 1. 1993) z Elanovimi proizvodnimi podjetji za določen čas, tj. 50 let. Tako sklenjene najemne pogodbe so ostale v veljavi do sklenitve novih najemnih pogodb dne 19. 2. 2001, po potrjeni prisilni poravnavi za družbo Elan Line¹¹⁶ (razen novih najemnih pogodb, ki so bile sklenjene z družbami, ki jih je Elan Line odprodal). Družba Elan Line je prevzela vse obveznosti in pravice, ki izhajajo iz najemnih pogodb za nepremičnine z dne 1. 1. 1993, in s tem ohranila zavarovanje pred hipotekami. Najemne pogodbe, sklenjene pred prisilno poravnavo z različnimi časovnimi opredelitvami najema (za nedoločen ali določen čas), so vsebovale navedbo, da je hipotekarna obremenitev rizik najemnika.

Dne 31. 12. 2000 je družba Elan kot ustanovitelj družbe Elan Line sprejela sklep o prenosu vseh dejavnosti, razen Elan Marine, na družbo Elan (najemodajalca). Nove najemne pogodbe, sklenjene po potrditvi prisilne poravnave (z družbo Elan Line dne 10. 3. 2001), imajo različne časovne opredelitve, in sicer od najema za nedoločen čas do najema za določen čas in tudi različne odpovedne roke. V teh pogodbah niso navedene hipotekarne obremenitve in ne zaščita glede uveljavljanja hipotek s strani hipotekarnih upnikov.

S prenosom dejavnosti je za proizvodnjo smuči ugasnila zaščita pred morebitnim prenehanjem uporabe nepremičnin, ki je izhaja iz možnosti unovčitve hipotek. Obstoj najemnih pogodb bi vplival tudi na kupnino za nepremičnine v primeru unovčenja hipoteke. Ne da bi presojali poslovno potrebnost reorganizacije pa ugotavljamo, da poslovodstvo pri odločitvi o prenosu dejavnosti ni v zadostni meri upoštevalo tveganj iz naslova unovčitve hipotek.

5.1.1 Leto 2000

5.1.1.a Poslovno leto družbe Elan je v letu 2000 trajalo od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000, to je 9 mesecev, čeprav se v letu 2000 statut družbe Elan v delu, ki se nanaša na trajanje poslovnega leta ni spremenil. Tudi skupščina družbe (dne 18. 4. 2000) sprememb poslovnega leta družbe ni obravnavala. O spremembi poslovnega leta, tako da bo poslovno leto enako koledarskemu letu, je odločila 5. 12. 2000 uprava družbe Elan. Sklep uprave je stopil v veljavo 1. 1. 2001 in se je uporabljal za poslovno leto 2001. Skupščine družbe Elan je 26. 6. 2001 spremenila statut in določila trajanje poslovnega leta od 1. 1. do 31. 12., to je 12 mesecev oziroma enako koledarskemu letu.

Po pojasnilu SRD sta bila na skupščini prisotna oba delničarja (SRD in družba Skimar), ki sta soglasno sprejela sklep, da se sprejme letno poročilo za leto 2000 z revizorjevim mnenjem v predlaganem besedilu. S takim sklepom sta potrdila tudi spremembo poslovnega leta za leto 2000.

¹¹⁵ Dolgoročne rezervacije za hipoteke povezane z obstoječimi osnovnimi sredstvi bi se lahko v celoti oblikovale tudi že na dan 31. 3. 2000.

¹¹⁶ Konec leta 1994 so bile vse družbe pripojene k družbi Elan Ski, d. o. o., ki se je preimenoval v Elan Line, d. o. o.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Uprava se je odločila skrajšati poslovno leto, da bi po eni strani izboljšala primerljivost izkazov s panogo in po drugi strani zmanjšala stroške (saj so morale vse družbe dvakrat sestavljati letna poročila, enkrat za koledarsko leto po lokalnih predpisih v državah, kjer imajo sedež, enkrat pa za poslovno leto). Uprava bi lahko izvedla uskladitev poslovnega leta s koledarskim letom s skrajšanjem poslovnega leta 2000 ali 2001. V soglasju z nadzornim svetom in lastnikom (SRD) se je uprava odločila za skrajšanje poslovnega leta 2000. Po oceni SRD ni bilo potrebe za sklic izredne skupščine. Zato je bil statut v delu, ki se nanaša na poslovno leto, spremenjen šele na redni skupščini v juniju 2001, ko so bili sprejeti tudi vsi računovodski izkazi za leto 2000.

V letu 2000 je bilo poslovno leto družbe Elan zaključeno v decembru 2000 in je bilo dolgo zgolj devet mesecev, v letu 2001 in naslednjih letih pa so poslovna leta enaka koledarskim letom ter dolga 12 mesecev.

SRS 25.7. (1993) določa, da izkaz uspeha prikazuje postavke v dveh stolpcih, pri čemer so v prvem podatki za obračunsko obdobje in v drugem podatki za enako obdobje preteklega leta. Skupina Elan je bila v prvih treh mesecih leta 2000 še v lasti PBZ, poslovanja pa ni vodila nova uprava, zato menimo, da bi bil prikaz poslovanja tudi po morebitnih prilagoditvah v celotnem letu 2000 neprimerljiv z ostalim obdobjem v času prestrukturiranja skupine Elan. Zaradi navedenega prilagoditve 9 mesečnega izkaza uspeha za obdobje od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000 na 12 mesečno obdobje nismo prikazali.

Opozarjamo tudi, da zaradi krajšega poslovnega leta in izkazanih posledic prestrukturiranja skupine Elan izkaz poslovnega izida za obdobje od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000 ni primerljiv z izkazi poslovnega izida v naslednjih letih.

Na seji nadzornega sveta družbe Elan, 18. 5. 2001, je prokurist družbe Elan (mag. Uroš Korže) predstavil revidirane izkaze skupine Elan za skrajšano poslovno leto 2000. Iz zapisnika seje nadzornega sveta je razvidna naslednja predstavitev poslovnih rezultatov:

- skupina Elan je namesto planirane izgube v višini 4,4 milijona mark, kar je 475.822 tisoč tolarjev,¹¹⁷ ustvarila dobiček v višini 10,1 milijona nemških mark, kar je 1.092.228 tisoč tolarjev.
- krajše poslovno leto je, zaradi davčnih razlogov, izboljšalo poslovni rezultat skupine Elan za 2,2 milijona nemških mark, kar je 237.911 tisoč tolarjev oziroma za družbo Elan, zaradi ciklične proizvodnje; za 1,5 milijona nemških mark, kar je 162.212 tisoč tolarjev.

Nadzorni svet družbe Elan je na isti seji sprejel pozitivno mnenje k poročilu o reviziji računovodskih izkazov in k letnemu poročilu družbe Elan za obdobje 1. 4. do 31. 12. 2000. Pri ocenjevanju realizacije zastavljenih ciljev iz poslovnega načrta prestrukturiranja sistema Elan¹¹⁸ je nadzorni svet družbe Elan na isti seji ugotovil, da je uprava družbe Elan v letu 2000 najpomembnejše cilje dosegla, nekatere naloge (strateško partnerstvo) pa so bile odložene in naj bi bile realizirane v prihodnjem letu.

¹¹⁷ Za preračun uporabljen srednji tečaj Banke Slovenije na dan 31. 12. 2000: ena nemška marka je 108,1414 tolarjev.

¹¹⁸ V zapisniku seje nadzornega sveta družbe Elan predstavljenih naslednjih pet ključnih nalog iz poslovnega načrta prestrukturiranja sistema Elan: odprava nesolventnosti – organizacijska in finančna konsolidacija poslovnega sistema, poslovanje z dobičkom, racionalizacija in povečanje učinkovitosti v razvoju, proizvodnji in trženju, izboljšanje informacijske podpore za odločanje in vzpostavitev strateških partnerstev.

5.1.1.b Iz poročila o reviziji računovodskih izkazov družbe Elan za obdobje od 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000 je razvidno, da je imela družba na dan 1. 4. 1999 oblikovane dolgoročne rezervacije v znesku 486.837 tisoč tolarjev med drugim za namene preselitve proizvodnje snežnih desk iz Avstrije. Ker investicija ni bila izvedena v predvidenem obsegu, so bile rezervacije dne 31. 3. 2000 deloma odpravljene v znesku 231.000 tisoč tolarjev.

Na podlagi sklepa uprave družbe Elan z dne 30. 12. 2000 so bile oblikovane rezervacije zaradi preselitve proizvodnje zmanjšane še za 99.918 tisoč tolarjev, del rezervacije v znesku 110.646 tisoč tolarjev pa je bil namenjen za stroške investicijskega vzdrževanja v letih 2001 in 2002, kar se nanaša na sanacijo kurilne naprave.

V letu 2001 se je družba odločila za popolno prenovo kurilne naprave, zato se je dolgoročna rezervacija za velika popravila odpravila v celoti, v znesku 110.646 tisoč tolarjev (povečan za obračunano revalorizacijo v znesku 7.745 tisoč tolarjev),¹¹⁹ v dobro izrednih prihodkov.

Med revizijo nismo pridobili dokazov, da je poslovodstvo resno nameravalo preseliti proizvodnjo snežnih desk iz Avstrije, saj ni pripravilo študije, ki bi kazala na upravičenost preselitve te proizvodnje v Slovenijo. Poleg tega je bil del rezervacij nenamensko porabljen, saj so bile rezervacije za preselitev proizvodnje snežnih desk uporabljene za sanacijo kurilne naprave, kar ni skladno s SRS 10.14. Družba Elan bi morala odpraviti celotne rezervacije že na dan 31. 3. 2000 in tako v letu 2000 ne bi bili izkazani prihodki v znesku 99.918 tisoč tolarjev in v letu 2001 ne prihodki v znesku 110.646 tisoč tolarjev.

5.1.1.c Družba Elan je na osnovi cenitvenega poročila na dan 31. 3. 2000 znižala neodpisano vrednost zgradb na ocenjeno pošteno tržno vrednost in dodatno obračunala amortizacijo v znesku 1.484.006 tisoč tolarjev.

Na podlagi sklepa uprave družbe Elan z dne 30. 12. 2000 se je povečala neodpisana vrednost zgradb in zemljišč glede na opravljeno cenitev (z dne 12. 6. 2000) v znesku 83.869 tisoč tolarjev in v tej višini je družba izkazala izredne prihodke. Povečanja izhajajo iz ugotovitev, da pri cenitvi opravljeni na dan 31. 3. 2000 niso bile zajete določene zgradbe oziroma objekti (stanovanja, počitniške enote, trgovina v Zagrebu), kar je povzročilo neupravičeno znižanje nabavne vrednosti na dan 31. 3. 2000. Prihodki so izkazani v skladu z Mednarodnim računovodskim standardom 8 kot popravek napake iz preteklih let, vendar jih pri ocenjevanju uspešnosti poslovanja družbe v letu 2000 nismo upoštevali, saj niso povezani s poslovanjem družbe v tem obdobju.

5.1.1.d Nepremičnina na Grubarjevem nabrežju 9 je bila leta 1990 hipotekarno obremenjena,¹²⁰ ko je bila še v lasti Elana p.o. Begunje. Vrhovno sodišče je 13. 7. 2000 zavrnilo zahtevek družbe Elan za revizijo postopka v gospodarskem sporu, ki ga je družba vodila v zvezi s spodbijanjem hipotek na Elanovih nepremičninah, in s tem dokončno priznala hipoteke obeh bank in obveznosti družbe Elan, ki izhajajo iz poslovanja pred 31. 3. 2000. Nepremičnina na Grubarjevem nabrežju bi morala biti že 31. 3. 2000 evidentirana v poslovnih knjigah družbe Elan in v istem letu bi morala družba oblikovati dolgoročne rezervacije, saj so se pred sodišči že vodili postopki o uveljavljanju hipotek.

¹¹⁹ V rekonstrukciji izkaza poslovnega izida za leto 2001 je upoštevan celoten znesek, ki skupaj z obračunano revalorizacijo znaša 118.391 tisoč tolarjev.

¹²⁰ Hipoteka v korist Komercialne in hipotekarne banke d. d., Ljubljana in LB-Gorenjske banke, d. d., Kranj.

Družba Elan je predpostavila, da bo družba Elan Trade nepremičnino na Grubarjevem nabrežju odkupila, zato je v poslovnem letu 2000 oblikovala dolgoročne rezervacije v višini 227.657 tisoč tolarjev. Elan Trade ne bi smel oblikovati rezervacij ampak terjatev do družbe Elan za vplačilo stvarnega vložka, zato ocenjujemo oblikovanje rezervacij v znesku 127.000 tisoč tolarjev kot nepravilno.

Konec leta 2001 sta družbi Elan in Elan Trade sklenili pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij, s katero je dogovorjeno, da družba Elan plača odškodnino družbi Elan Trade zaradi neizročitve stvarnega vložka v obliki nepremičnine na Grubarjevem nabrežju v Ljubljani. Pred sklenitvijo pogodbe je bila nepremičnina evidentirana v poslovnih knjigah družbe Elan Trade. Na tej podlagi se je nepremičnina ponovno vknjižila v poslovne knjige družbe Elan. Ocenjena vrednost je na dan 31. 12. 2001 znašala 227.657 tisoč tolarjev.¹²¹

V letu 2001 je družba Elan Trade izkazala izredne prihodke iz odprave teh rezervacij v znesku 234.479 tisoč tolarjev. Pri popravku poslovnega izida je upoštevana vrednost na dan 1. 1. 2001. Po SRS učinek revalorizacije povečuje odhodke od financiranja obenem pa prihodke iz odprave dolgoročnih rezervacij in kot tak nima vpliva na poslovni izid.

5.1.1.e Na podlagi navedenih ugotovitev smo popravili poslovni izid skupine Elan za leto 2000 kot je prikazano v tabeli 28.

Tabela 28: Rekonstrukcija izkaza poslovnega izida za leto 2000

		v tisoč tolarjih
Točka ugotovitve	Postavka	Znesek
	Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila	1.073.126
5.1.1.b	Popravek rezervacije zaradi preselitve proizvodnje smučnih desk	(99.918)
5.1.1.c	Popravek slabitve zgradb	(83.869)
5.1.1.d	Odprava dolgoročnih rezervacij za nepremičnino na Grubarjevem nabrežju	127.000
Skupaj popravki		(56.787)
Popravljeni konsolidirani poslovni izid leta 2000		1.016.339

Vir: izračuni računskega sodišča.

Popravki zmanjšujejo poslovni izid leta 2000, ki je ugotovljen v znesku 1.016.339 tisoč tolarjev, za 56.787 tisoč tolarjev.

5.1.2 Leto 2001¹²²

5.1.2.a Družba Elan Trade je v že v letu 2000 neupravičeno oblikovala dolgoročne rezervacije za hipoteke za nepremičnino na Grubarjevem nabrežju (povezava s točki 5.1.1.d). Posledično je treba v letu 2001 izločiti prihodke v znesku 234.479 tisoč tolarjev.¹²³ Pri popravku poslovnega izida je upoštevana vrednost na dan 1. 1. 2001, saj učinek revalorizacije povečuje

¹²¹ Cenitev nepremičnin opravila družba Dodoma d. o. o., Maribor, po stanju na dan 31. 12. 2001.

¹²² Konsolidirani računovodski izkazi skupine Elan so bili revidirani in revizorjevo poročilo datirano z 10. 6. 2002. Izdano je bilo pozitivno mnenje.

¹²³ Stanje dolgoročnih rezervacij v družbi Elan Trade na dan 31. 12. 2000. V znesku vključeno začetno stanje (na dan 1. 4. 2000) iz naslova oblikovanih dolgoročnih rezervacij v preteklih letih za pokrivanje bodočih stroškov v zvezi s hipotekami na nepremičninah v višini 101.204 tisoč tolarjev.

odhodke od financiranja obenem pa prihodke iz odprave dolgoročnih rezervacij in kot tak nima vpliva na poslovni izid.

5.1.2.b V letu 2001 je družba Elan prodala 20-odstotni delež v družbi Elan Marine družbi Skimar. Realizirani prihodki od prodaje naložbe so znašali 260.000 tisoč tolarjev. Naložba je bila v letu 2002 brez posebnih razlogov in po enaki ceni prodana nazaj družbi Elan. Posel je bil izveden med povezanimi podjetji v skupini Skimar in po naši oceni ni imel jasnega namena da bo 20-odstotni delež družbe Elan Marine obdržala družba Skimar. Z izkazovanjem prihodkov iz tega naslova v letu 2001 se je Elan izognil spremembi računovodskih usmeritev pri vrednotenju finančnih naložb družbe Elan,¹²⁴ saj je imel za celotno vrednost naložbe v Elan Marine oblikovan popravek vrednosti finančne naložbe. Posledica tako izvedene prodaje je bil le povečan poslovni izid družbe Elan za leto 2001. Menimo, da pri upoštevanju dejanskega poslovnega izida ustvarjenega v skupini Elan v letu 2001, ne bi smeli upoštevati prihodkov iz navedene prodaje med povezanimi osebami v znesku 260.000 tisoč tolarjev.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Popolnoma v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi bi bilo, če bi družba Elan konec leta 2001 v dobro poslovnega izida stornirala celoten popravek vrednosti naložbe v Elan Marine, torej ne le 260.000 tisoč tolarjev ampak 1.092.000 tisoč tolarjev. Konec leta 2001, po uspešno izvedeni prisilni poravnavi Elan Marine, razlogi za popravek vrednosti dejansko niso več obstajali. Vendar je uprava v dogovoru z revizorjem s ciljem, da ne bi napihovala poslovnega izida, popravek vrednosti ohranila in ga s 1. 1. 2002 – po uvedbi spremenjenih računovodskih standardov – vnesla v rezerve kot prevrednotovalni popravek kapitala.

Odprava oblikovanega popravka vrednosti do povezanih oseb v skupini Elan bi se morala pri izdelovanju konsolidiranega izkaza uspeha izločiti.

5.1.2.c V letu 2000 je bila oblikovana dolgoročna rezervacija tudi za stroške investicijskega vzdrževanja. Višina dolgoročne rezervacije, ki se ni porabila v letu 2000 v znesku 110.646 tisoč tolarjev, je ostala za investicijsko vzdrževanje v letih 2001 in 2002, povezano s sanacijo kurilne naprave v znesku 500.000 evrov. Konec leta 2001 je bilo na podlagi ocenitve stroškov sanacije kurilne naprave ugotovljeno, da je vrednost predvidene sanacije skoraj enaka nakupu nove naprave. Zaradi odločitve o nakupu nove kurilne naprave je bila dolgoročna rezervacija za stroške sanacije odpravljena v celotnem revaloriziranem znesku 118.391 tisoč tolarjev.

V skladu z določili SRS 1.6 (1993) se kasneje nastali stroški, povezani z osnovnimi sredstvi, izkažejo kot investicije, če omogočajo povečanje bodočih koristi ali podaljšanje prvotno predvidene dobe uporabnosti. Dolgoročne rezervacije pa so se po SRS 10.3 (1993) lahko oblikovale zgolj za kritje stroškov velikih popravil, ne pa za financiranje investicijskih vlaganj. Oblikovanje dolgoročnih rezervacij za investicijo v novo kurilno napravo ni bilo upravičeno, saj je šlo za investicijske izdatke. Tudi ob upoštevanju predpostavke družbe Elan o izvedbi večjih vzdrževalnih del v času oblikovanja dolgoročnih rezervacij predstavlja vrednost oblikovanih dolgoročnih rezervacij v znesku 118.391 tisoč tolarjev več kot 80 odstotkov vrednosti investicije v kurilno napravo, ki je bila dejansko izvedena v letu 2002. Na podlagi tega bi morali tudi morebitna vzdrževalna dela obravnavati kot kasneje nastale izdatke, katerih posledica je podaljšanje dobe koristnosti in jih izkazati kot investicijska vlaganja. Oblikovanje dolgoročnih rezervacij za ta namen v znesku 118.391 tisoč tolarjev tako ni bilo

¹²⁴ V letu 2000 so bile v družbi Elan dolgoročne finančne naložbe v podjetja v skupini vrednotene po naložbeni metodi, v letu 2001 so bile dolgoročne finančne naložbe v podjetja v skupini vrednotena po kapitalski metodi.

upravičeno, zato se iz tega naslova znižajo izredni prihodki. Pri popravku poslovnega izida je bila upoštevana vrednost na dan 1. 1. 2001 v znesku 110.646 tisoč dolarjev, ker učinek revalorizacije povečuje odhodke od financiranja obenem pa prihodke iz naslova odprave dolgoročnih rezervacij in kot tak nima vpliva na poslovni izid (povezava s točko 5.1.1.b).

5.1.2.d Na zemljišču v lasti družbe Elan, ki je bilo obremenjeno s hipoteko v znesku nad neodpisano vrednostjo zgradbe, je bila v letu 2001 zgrajena proizvodna hala. Skupno povečanje nabavne vrednosti nepremičnine je ugotovljeno v znesku 626.289 tisoč dolarjev in vključuje prejete račune za gradbena dela na proizvodni hali Elan Marine 5.

Z upoštevanjem usmeritev posloводства, ki je za nepremičnine obremenjene s hipoteko oblikovalo dolgoročne rezervacije v višini 80 odstotkov neodpisane vrednosti nepremičnin, smo poslovni izid prilagodili za 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, obremenjene s hipoteko, v skupnem znesku 501.031 tisoč dolarjev.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Uprava se je ob soglasju nadzornega sveta odločila, da na obstoječem zemljišču zgradi nov objekt za proizvodnjo plovil in kasneje (v letih 2002 in 2003) pomembno rekonstruira nekatere stare objekte. S tem so bili zagotovljeni pogoji za povečanje prodaje in razvoj novih modelov plovil in hkrati preprečena nevarnost zaprtja objektov s strani delovne in okoljske inšpekcije, ki sta že dalj časa ugotavljali preseganje obremenitev delovnega in življenjskega okolja za zaposlene in okoličane.

5.1.2.e Na podlagi navedenih ugotovitev smo popravili poslovni izid skupine Elan za leto 2001, kot je prikazano v tabeli 29.

Tabela 29: Rekonstrukcija izkaza poslovnega izida za leto 2001

		v tisoč dolarjih
Točka ugotovitve	Postavka	Znesek
	Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila	1.303.852
5.1.2.a	Popravek odprave dolgoročnih rezervacij za nepremičnino na Grubarjevem nabrežju	(234.479)
5.1.2.b	Izločitev učinkov pri prodaji deleža Elan Marine	(260.000)
5.1.2.c	Popravek prihodkov iz naslova odprave dolgoročnih rezervacij za kurilno napravo	(110.646)
5.1.2.d	Oblikovanje dolgoročnih rezervacij – 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko	(501.031)
Skupaj popravki		(1.106.156)
Popravljeni konsolidirani poslovni izid leta 2001		197.696

Ugotovljeni popravki zmanjšujejo poslovni izid leta 2001 za 1.106.156 tisoč dolarjev; po rekonstrukciji je poslovni izid ugotovljen v znesku 197.696 tisoč dolarjev.

5.1.3 Leto 2002

V letu 2002 je družba Elan Marine investirala 77.111 tisoč tolarjev v prenovu mizarske delavnice. Z upoštevanjem usmeritev posloводства, ki je za nepremičnine, obremenjene s hipoteko, oblikovalo dolgoročne rezervacije v višini 80 odstotkov neodpisane vrednosti nepremičnin, smo poslovni izid prilagodili za 80 odstotkov investicijskih vlaganj, tj. v skupnem znesku 61.689 tisoč tolarjev.

Tabela 30: Rekonstrukcija izkaza poslovnega izida za leto 2002

		v tisoč tolarjih
Točka ugotovitve	Postavka	Znesek
	Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila	978.079
5.1.3.	Oblikovanje dolgoročnih rezervacij – 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko	(61.689)
Skupaj popravki		(61.689)
Popravljeni konsolidirani poslovni izid leta 2003		916.390

Ugotovljeni popravki zmanjšujejo poslovni izid leta 2002 za 61.689 tisoč tolarjev; po rekonstrukciji je poslovni izid ugotovljen v znesku 916.390 tisoč tolarjev.

5.1.4 Leto 2003

Konsolidirani računovodski izkazi skupine Elan so bili revidirani in revizorjevo poročilo izdano dne 26. 3. 2004. Po mnenju revizorjev so računovodski izkazi resnična in poštena slika finančnega stanja skupine na dan 31. 12. 2003, poslovnega izida in finančnega izida poslovanja skupine ter gibanja kapitala skupine v tedaj končanem letu v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi, ki jih je izdal Slovenski inštitut za revizijo. Ne glede na izraženo mnenje je bilo vključeno opozorilo, da je družba Elan financirala poslovanje in investicije v skupini Elan v večini kratkoročno (v skupnem znesku 5.088.022 tisoč tolarjev) in da je struktura virov financiranja neustrezna.

Za najemanje posojil in investicij so bile na skupščini družbe Skimar dne 19. 3. 2003 sprejete omejitve pooblastil direktorja družbe. S sklepom skupščine družbe je bilo določeno, da mora direktor pridobiti soglasje skupščine pri najemanju ali dajanju kreditov ali posojil, dajanju poroštev ali garancij in investicijah, kadar znesek presega tolarško protivrednost 100 tisoč evrov.

Upravičenost investicijskih projektov v skupini Elan Yachting, Elan Ski, Elan in Elan Marine je potrdila uprava družbe Elan dne 14. 4. 2003. Iz zapisnika seje nadzornega sveta družbe Elan 13. 5. 2003 je razvidno, da se je nadzorni svet seznanil z investicijskimi programi in realizacijami teh programov. Za skupščino družbe Skimar, ki je bila sklicana 9. 7. 2003, je direktor družbe Skimar predlagal v sprejem sklepe o načinu financiranja posameznih investicijskih projektov.¹²⁵ Na skupščini družbe Skimar je bilo soglasje (k temu predlogu) umaknjeno z dnevnega reda in namesto tega sprejet sklep, s katerim se je dodala nova

¹²⁵ Odobritev poročstva družbi Elan za najem dolgoročnega posojila za financiranje razvojnih projektov v višini 19.300 tisoč evrov, odobritev poročstva družbi Sport 2000 za najem dolgoročnega posojila za razvojni projekt širitve prodajne mreže v višini 2.400 tisoč evrov in odobritev okvirnega poročstva za kratkoročno kreditno linijo za potrebe financiranja tekočega poslovanja hčerinskih družb Elan in Elan Bikes v višini 6.000 tisoč evrov.

omejitev pooblastil direktorja družbe Skimar, ki se je nanašala na glasovanje na skupščini v odvisnih družbah.

Iz poslovnega poročila skupine Elan za leto 2003 je razvidno, da je skupina Elan v skladu z načrti investirala v osnovna sredstva preko 21 milijonov evrov, od tega v zimsko-športni diviziji 10.000 tisoč evrov in v diviziji Marine (plovila) 11.000 tisoč evrov. Investicije so bile skoraj v celoti financirane iz lastnih virov, manjši del s finančnim leasingom, skupina pa se je zato morala kratkoročno zadolžiti za financiranje tekočega poslovanja. Soglasje k poslovnemu načrtu za leto 2003 je dal nadzorni svet družbe Elan v januarju leta 2003.

Ugotavljamo, da je uprava družbe Elan potrdila investicijske projekte po datumu sprejema sklepov skupščine družbe Skimar. Ne glede na to, da skupščina družbe Skimar ni potrdila predloga direktorja glede dolgoročnega zadolževanja za potrebe investiranja in zato ni bilo ustreznih virov za financiranje investicije, je družba Elan izvedla investicije v skupni višini 21.000 tisoč evrov. Takšno ravnanje je povzročilo neustrezno strukturo virov financiranja v družbi Elan in potrebo po uporabi kratkoročnih virov financiranja.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

V pričakovanju, da gre pri vprašanju poročila samo za proceduralni problem in da bo poročilo odobreno, je uprava Elan začela z izvedbo investicij v višini 21 milijonov evrov. Odločitev o nadaljevanju ali prekinitvi razvojno investicijskih projektov je bila težka. Uprava se je odločila za nadaljevanje, ker je ocenila, da bi bila tržna in poslovna škoda ob prekinitvi projektov večja, kot so tveganja, izhajajoča iz financiranja. Zavedala pa se je, da bo imela odtegnitev že zagotovljenih sredstev vseeno globoke posledice za nadaljevanje poslovanja skupine. Direktor družbe Skimar je na to v septembru 2003 opozoril skupščino.

5.1.4.a Elan Trade je v zvezi s prodajo zalog družbi A Sport v letu 2004 izstavil dva dobropisa v skupnem znesku 185.976 tisoč tolarjev kot dodatni popust na prodane količine v letu 2003 in 2004. Vzrok za izstavitev dobropisov je ocena posloводства, da je šlo pri teh prodajah za uporabo nerealno visokih cen pri vrednotenju prodanih zalog, saj so bile prodane tržno manj zanimive zaloge, kar se je pokazalo tudi pri težavah s prodajo v A Sportu.

Če do teh prodaj konec leta 2003 in v letu 2004 ne bi prišlo, bi moral Elan Trade v skladu s SRS 4.21 in internim pravilnikom o računovodstvu zmanjšati vrednost zalog. V Pravilniku o računovodstvu Elanovih podjetij v Sloveniji (iz decembra 2001) je določeno, da družba pri vrednotenju materiala uporablja sistem standardne stroškovne cene (planska cena), ki jih kontroling družbe Elan na podlagi letnega plana (budget) vnese v informacijski sistem. Skladno s pravilnikom se v družbi Elan Trade konec leta opravi uskladitev zalog trgovskega blaga z iztržljivo ceno na naslednji način: 30-odstotni popravek za preteklo sezono, 60- odstotni popravek za predpreteklo sezono in 90-odstotni popravek za vse ostale sezone.

Ker iz izdanega dobropisa ni jasno razvidno, v kolikšnem delu se nanaša na prodaje v letu 2003 in v kolikšnem delu na zaloge prodane v letu 2004, je računsko sodišče, na podlagi določil pravilnika o računovodstvu ocenilo vrednost previsoko izkazanih terjatev in zalog v skupnem znesku 30 odstotkov od 185.976 tisoč tolarjev, kot znaša vrednost izdanih dobropisov, kar je 55.793 tisoč tolarjev.

Po pojasnilu sedanjega posloводства družbe Elan so bile zaloge avgusta 2004 natančno pregledane in na tej podlagi je bilo ugotovljeno, da gre za modno in tehnološko neobdelano blago z znatno previsokimi cenami. Prenos zalog v maloprodajno podjetje A Sport je bila

opravljena po takratni knjigovodski vrednosti, ki je bila bistveno višja od tržne vrednosti, kar je bil razlog za izstavljen dobropis.

5.1.4.b Družba Elan je v letu 2003 prodala svoje deleže treh družb iz skupine Elan družbi Atac (povezava s točko 4.6.1. b). Pri prodaji je dosegla skupen dobiček v znesku 58.500 tisoč tolarjev, čeprav so vse tri družbe, ki so bile predmet prodaje v letu 2003 izkazale izgubo. Skupen znesek izkazanih izgub je za leto 2003 znašal 324.468 tisoč tolarjev. Ocenjujemo, da so bile dogovorjene prodajne cene naložb višje od poštene tržne vrednosti

Če do prenosa naložb ne bi prišlo, bi moral Elan v skupinskih izkazih prikazati negativne učinke v višini izkazanih izgub podjetij v znesku 324.468 tisoč tolarjev in ne bi izkazal dobička v znesku 58.500 tisoč tolarjev. Skupni negativni učinek znaša 382.968 tisoč tolarjev.

5.1.4.c V letu 2003 je družba Elan povečala investirani znesek v prenovo mizarske delavnice v družbi Elan Marine za 4.317 tisoč tolarjev. Z upoštevanjem usmeritev posloводства, ki je za nepremičnine obremenjene s hipoteko, oblikovalo dolgoročne rezervacije v višini 80 odstotkov neodpisane vrednosti nepremičnin, smo poslovni izid prilagodili za 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, obremenjene s hipoteko, v skupnem znesku 3.454 tisoč tolarjev.

5.1.4.d Družba Elan Marine je v letu 2003 izvedla investicijo rekonstrukcije in povečanje proizvodne linije v okviru projekta 'Novi layout'. V okviru osnovnih sredstev v pridobivanju je skupna vrednost projekta izkazana v znesku 950.196 tisoč tolarjev, od tega gradbena dela v znesku 682.907 tisoč tolarjev. Z upoštevanjem usmeritev posloводства, ki je za nepremičnine, obremenjene s hipoteko, oblikovalo dolgoročne rezervacije v višini 80 odstotkov neodpisane vrednosti nepremičnin, smo poslovni izid prilagodili za 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, obremenjene s hipoteko, v skupnem znesku 546.326 tisoč tolarjev.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Vsaka investicija na hipotekarno obremenjenem zemljišču naj bi pomenila škodo za lastnike. Ta poslovna filozofija je Elan uničila že v devetdesetih letih, ko se v Elan ni investiralo skoraj nič in je v obeh ključnih programih popolnoma tehnološko zaostal. Hkrati je s prevelikimi izpusti v okolje tudi veliko ekološko breme tako za zaposlene kot za okolico. Elan je z novimi investicijami na področju proizvodnje smuči in snežnih desk ter plovil v treh letih preskočil desetletje tehnološkega zaostanka, kar mu omogoča konkurirati v najzahtevnejših segmentih ponudbe. Istočasno je zaposlenim in okoličanom zagotovil izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev.

5.1.4.e Pri pripoznavanju prihodkov in stroškov prodanih jadrnic v družbi Elan Marine je bilo ugotovljeno, da je družba v 19 primerih račune za prodane jadrnice izdala v decembru 2003. Kontrolni seznam, ki se izdela ob dokončanju jadrnice in ga podpiše tudi kupec, pa je bil izdan šele v januarju 2004 za 17 računov in po eden v februarju oz. marcu leta 2004. Prihodke in stroške od prodaje teh jadrnic je družba Elan Marine izkazala v decembru 2003. Vzorčno smo preverili ustreznost izkazanih prihodkov in stroškov s pogodbenimi določili pri teh prodajah. V pogodbah je bilo večinoma določeno, da preidejo tveganja na kupca po tem, ko je blago naloženo na dvorišču proizvajalca, lastništvo pa preide na kupca po celotnem plačilu. Plačila so bila pri znanih kupcih v celoti izvedena pred dokončanjem jadrnic.

Po določilih SRS 18.18. se prihodki merijo na podlagi prodajnih cen, navedenih na računih ali drugih listinah, in izkazujejo, če prodajalec prenese na kupca vsa tveganja in pravice, ki izhajajo iz lastništva, če ni večje negotovosti glede prejema plačila, če ni večje negotovosti

glede nastalih stroškov in če ni večje negotovosti glede možnosti za vračilo prodanih količin. Izhajajoč iz datumov kontrolnih seznamov je mogoče sklepati, da jadrnice še niso bile dokončane v letu 2003 in tveganje še ni prešlo na kupca, zato menimo, da bi morali biti prihodki in stroški od 19 prodanih jadrnic izkazani v poslovnih knjigah družbe Elan Marine v letu 2004 in ne že v letu 2003.¹²⁶

Primerjava s preteklimi leti kaže, da družba Elan Marine ni bila dosledna pri izkazovanju prihodkov in stroškov pri izdelovanju jadrnic, saj so se v letih 2001 in 2002 prihodki in stroški samo v dveh primerih izkazali v obravnavanem letu, čeprav je bil kontrolni seznam podpisan šele v začetku naslednjega leta. Kljub temu neustreznost izkazovanja prihodkov in stroškov pri prodaji 19 jadrnic v letu 2003 kaže na spremembo poslovne prakse, ki je povzročila večji izkazani dobiček družbe Elan Marine v letu 2003 in je v neskladju z določbo SRS 18.18.

Ustrezno obravnavanje vrednotenja zalog bi zahtevalo preračun vrednotenja zalog v družbi Elan Marine od začetka leta 2001 naprej. Ker je cilj revizije računskega sodišča izraziti mnenje o pravilnosti in smotrnosti porabe namenskih javnih sredstev v družbi in njenih hčerinskih družbah, slednja pa niso bila neposredno namenjena financiranju zalog v družbi Elan Marine, v postopku revizije nismo podrobneje preverjali načina vrednotenja zalog v družbi Elan Marine. Zato nismo pridobili zadostnih dokazov, ki bi nam omogočili izračun učinka neupravičeno izkazanih prihodkov in stroškov v letu 2003.

5.1.4.f Na podlagi navedenih ugotovitev smo popravili poslovni izid skupine Elan za leto 2003, kot je prikazano v tabeli 32.

Tabela 32: Rekonstrukcija izkaza poslovnega izida za leto 2003

		v tisoč tolarjih
Točka ugotovitve	Postavka	Znesek
	Konsolidirani poslovni izid iz letnega poročila	732.377
5.1.4.a	Popravek zalog družbe Elan Trade	(55.793)
5.1.4.b	Prodaja deleža družbe Elan Inventa, E-M Šport in Elan Commerce	(382.968)
5.1.4.c	Oblikovanje dolgoročnih rezervacij – 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko – mizarska delavnica	(3.454)
5.1.4.d	Oblikovanje dolgoročnih rezervacij – 80 odstotkov investicijskih vlaganj v nepremičnine, ki so pod hipoteko – 'Novi layout'	(546.326)
Skupaj popravki		(988.541)
Popravljeni konsolidirani poslovni izid leta 2003		(256.164)

Ugotovljeni popravki zmanjšujejo poslovni izid leta 2003 za 988.541 tisoč tolarjev; po rekonstrukciji je poslovni izid negativen v znesku 256.164 tisoč tolarjev.

¹²⁶ Preglednica izdanih računov in kontrolnih seznamov družbe Elan Marine v letu 2003 je priloga 3 poročila.

5.1.5 Povzetek revizijskih ugotovitev pri konsolidiranem poslovnem izidu skupine Elan

5.1.5.a Povzetek revizijskih ugotovitev, ki se nanašajo na konsolidirane poslovne izide skupine Elan v letih 2000 do 2003, je prikazan v tabeli 33.

Tabela 33: Rekonstrukcija izkaza poslovnega izida po letih

Poslovni izid skupine Elan	v tisoč tolarjih				
	Leto 2000 ¹²⁷	Leto 2001	Leto 2002	Leto 2003	Kumulativni poslovni izid
Revidirani poslovni izid	1.073.126	1.303.852	978.079	732.377	4.087.434
Prilagojen poslovni izid	1.016.339	197.696	916.390	(256.164)	1.874.261
Popravki oz. razlika med revidiranim in prilagojenim poslovnim izidom	(56.787)	(1.106.156)	(61.689)	(988.541)	(2.213.173)

Vir: revidirana letna poročila skupine Elan in izračuni računskega sodišča.

Primerjava kumulativnih poslovnih izidov za obdobje od 2000 do 2003 kaže, da je prilagojen kumulativni poslovni izid 1.874.261 tisoč tolarjev in je za skupno 2.213.173 tisoč tolarjev nižji od revidiranega kumulativnega poslovnega izida.

5.1.5.b Opravili smo oceno vpliva popravkov poslovnega izida skupine Elan na izračun premije za uspeh po pogodbi o poslovanju (natančna določila pogodbe o poslovanju in druge ugotovitve so v točki 3). Pri tem smo upoštevali, da vplive nekaterih omejitev nismo mogli vrednotiti. Te omejitve so:

- opredelitev neposrednih subvencij v pogodbi o poslovanju ni jasna (znesek bi vsakoletno znižal osnovo za izračun premije za uspeh – povezava s točko 2.4.5 in 3.2.e),
- poslovno leto 2000 je za skupino Elan dolgo le devet mesecev, medtem ko je v pogodbi o poslovanju določeno, da se premija za uspeh obračunava z upoštevanjem letnega revidiranega konsolidiranega izkaza uspeha skupine Elan (povezava s točko 5.1.1.a),
- vpliv predpostavk na oblikovanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke pri izračunu nagrade ni bil upoštevan (povezava s točko 5.1).

¹²⁷ Upoštevano obdobje od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000.

Tabela 34: Ocena vpliva popravkov poslovnega izida na izračun premije za uspeh

v tisoč tolarjih						
Oznaka	Vsebina/leto	2000	2001	2002	2003	Skupaj
a	Poslovni izid v revidiranih izkazih skupine Elan	1.073.126	1.303.852	978.079	732.377	4.087.434
b	Amortizacija	1.171.756	1.868.052	742.604	1.038.703	4.821.115
c = a+b	Skupaj	2.244.882	3.171.904	1.720.683	1.771.080	8.908.549
d = 0,25 * c	<i>25 odstotkov od seštevka poslovnega izida in amortizacije</i>	<i>561.221</i>	<i>792.976</i>	<i>430.171</i>	<i>442.770</i>	<i>2.227.138</i>
e	Prilagojen poslovni izid	1.016.339	197.696	916.390	(256.164)	1.874.261
f	Amortizacija	1.171.756	1.868.052	742.604	1.038.703	4.821.115
g	Neposredne subvencije	v pogodbi o poslovanju niso bile opredeljene				
h = e + f	Skupaj	2.188.095	2.065.748	1.658.994	782.539	6.695.376
i = 0,25 * h	<i>25 odstotkov od seštevka prilagojenega poslovnega izida in amortizacije</i>	<i>547.024</i>	<i>516.437</i>	<i>414.749</i>	<i>195.635</i>	<i>1.673.844</i>
j = i - d	<i>Razlika med izračunanimi 25 odstotki od seštevka poslovnih izidov in amortizacije</i>	<i>(14.197)</i>	<i>(276.539)</i>	<i>(15.423)</i>	<i>(247.135)</i>	<i>(553.294)</i>

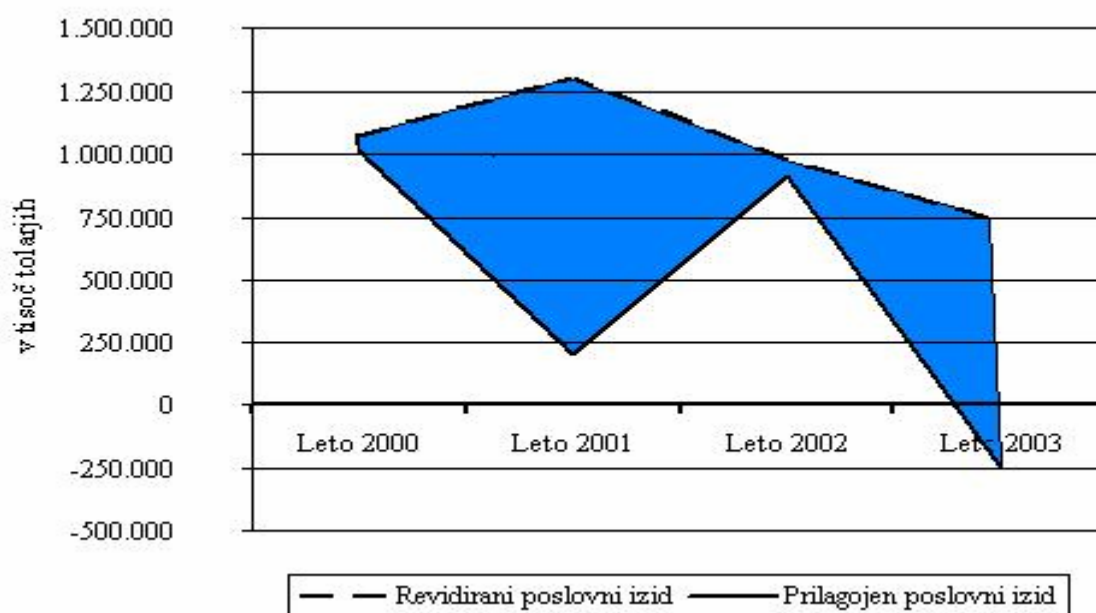
Vir: revidirana letna poročila skupine Elan in izračuni računskega sodišča.

Upoštevanje ugotovljenih popravkov poslovnega izida od leta 2000 do 2003 bi pomembno vplivalo na višino osnove za izračun premije za uspeh po pogodbi o poslovanju. Iz primerjave je razvidno, da bi bila izračunana premija za uspeh za 553.294 tisoč tolarjev nižja. Pri tem izračunu ni bilo upoštevano vsakoletno znižanje osnove za neposredne subvencije, ker je bilo predhodno ugotovljeno, da opredelitev neposrednih subvencij v pogodbi o poslovanju¹²⁸ ni bila natančno določena.

5.1.5.c Gibanje in primerjavo prilagojenega poslovnega izida s poslovnim izidom skupine Elan, izkazanem v revidiranih izkazih poslovnega izida po letih, prikazuje slika 7.

¹²⁸ Podrobneje v točki 3.2.e.

Slika 7: Prikaz razlik¹²⁹ med revidiranimi poslovnimi izidi po letih in prilagojenimi poslovnimi izidi

Poslovni izidi v revidiranih letnih poročilih skupine Elan prikazujejo zmanjševanje dobička od leta 2001 naprej, z upoštevanjem popravkov računskega sodišča pa prilagojeni poslovni izid v letu 2003 postane celo negativen. Čeprav v pogodbi o poslovanju določen "cilj pozicioniranja za nadaljnjo profitabilno rast" po drugem letu ni jasno določen, pa je mogoče predpostaviti, da je bil cilj povečanje dobička po letu 2001. Kot je razvidno iz slike, je bil ob upoštevanju popravkov računovodskih izkazov v letu 2003 poslovni izid celo negativen. Ne glede na neizpolnjevanje pogodbenih določil glede profitabilne rasti se je premija za uspeh priznavala in evidentirala med obveznostmi družbe Skimar.

5.1.5.d Pogled bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta) na poslovanje v revidiranem obdobju:

Z denarnim vložkom SRD in prisilnimi poravnkami se je družba Elan finančno postavila na zdrave temelje, razvila učinkovit sistem poslovnega nadzora, prenovila informacijski sistem in začela z vlaganji v izobraževanje. Vse to je družba Elan dosegla ob stalnem poslovanju z dobičkom. V obdobju od ponovnega prehoda družbe Elan v slovensko lastništvo je povečala prodajo od 57.000 tisoč evrov v poslovnem letu 2000 na 89.000 tisoč evrov v letu 2003 ter skupaj z novimi programi v širši skupini Skimar dosegla prodajo 114.000 tisoč evrov.

Ob koncu leta 2001 je poslovodstvo Elana sprejelo strateško usmeritev, da se bodo v okviru družbe odvijali 4 ključni programi:

- zimsko-športni program z osredotočenjem na prenovo blagovne znamke, na širitev prodajnega programa, na rast prodaje ter na vzpostavitev strateških zavezništov in povezav,
- program plovil z usmeritvijo na rast v segmentu jadrnic ter razširitev na področje motornih jaht,

¹²⁹ Razlike, ugotovljene med poslovnimi izidi po letih, so v grafikonu pobarvane.

- program koles s ciljem razviti vrhunsko kolekcijo koles z Elanovo blagovno znamko ter se učvrstiti v visokem kakovostnem razredu športnega kolesarstva in
- program maloprodaje oblačil in storitev, kjer so želeli izkoristiti moč blagovne znamke za povečanje prodaje in tržnega vpliva.

Strateški program so izvajali s pospešenim razvojem in investiranjem, deloma pa tudi z nakupi drugih družb. V dveh letih so dosegli veliko od načrtovanega (rast prodaje, hitro uvajanje novih proizvodov, modernizacijo tehnologij v vseh programih, odprtja novih tovarn in športnih trgovin itd), vendar v vsi novi programi v dveh letih še niso mogli dati pozitivnih finančnih rezultatov (deloma zaradi visokih razvojnih stroškov in vlaganj in procesa učenja, deloma pa tudi zaradi krize pri financiranju v letu 2003, kar je pomenilo odtegnitev sredstev pomembnim projektom ter delno tudi zaradi nezaupanja lastnikov).

Bivši direktor družbe Skimar in prokurist je zadovoljen z rezultati družbe Elan v obdobju prestrukturiranja ter meni, da je bila strategija družbe Elan uspešna, družba Elan pa je na dobri poti k še boljšim poslovnim rezultatom.

6. Ocena smotrnosti

6.1 Ocena uspešnosti izpolnjevanja dogovorjenih ciljev

Cilji prestrukturiranja in sanacije poslovnega sistema Elan so bili določeni v sklepu Vlade RS (dne 17. 2. 2000), pogodbi o nakupu družbe Elan, in dogovoru o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan. Primerjali smo cilje z dejansko realizacijo teh ciljev in načrtovanih potrebnih sredstev z zneskom porabljenih sredstev v postopku prestrukturiranja sistema Elan.

6.1.1 Ocena glede na sklepe Vlade

S sklepom Vlade RS sta bila določena dva cilja vključitve SRD: ohranitev delovnih mest in ohranitev blagovne znamke.

6.1.1.a Primerjali smo povprečno število zaposlenih v skupini Elan od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2003. Primerjava je razvidna iz tabele 35.

Tabela 35: Gibanje števila zaposlenih v skupini Elan

Na dan	31. 12. 2000	31. 12. 2001	31. 12. 2002	Indeks 2002/2000	31. 12. 2003	Indeks 2003/2002
Število zaposlenih ¹³⁰	776	820	992	128	1.090	110

Vir: Poročilo o reviziji konsolidiranih računovodskih izkazov za obdobje od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2001 in računovodsko poročilo za poslovno leto, ki se je končalo 31. 12. 2003.

Ocenjujemo, da je bilo prestrukturiranje sistema Elan uspešno v delu, ki se nanaša na ohranitev delovnih mest, ker se je njihovo število ne samo ohranilo, temveč celo povečalo. V

¹³⁰ Podatki o številu zaposlenih za leto 2000 in 2001 so bili predstavljeni tudi v Poročilu o sanaciji in prestrukturiranju poslovnega sistema Elan, s katerim je likvidacijski upravitelj DSU seznanil Vlado RS dne 21. 2. 2003.

prvem letu po prestrukturiranju (leta 2002) se je povprečno število zaposlenih v skupini Elan glede na leto 2000 povečalo za 28 odstotkov in v letu 2003 še za 10 odstotkov glede na leto 2002.

6.1.1.b V letu 2001 je bila dokončana finančna konsolidacija skupine Elan in začet projekt okrepitve oziroma repozicioniranja blagovne znamke Elan v višji cenovni razred pod pogojem, da se dopolni njen prodajni asortiman.¹³¹ S tem so se realizirali glavni nameni vključitve SRD v njegovo prestrukturiranje.

Po pojasnilih sedanjega posloводства družbe Elan je trenutno s proizvodnjo smuči pokrito približno štirinajst odstotkov svetovnega trga in je na šestem mestu v svetovnem tržnem merilu. V Elanu je bil pripravljen tudi načrt preboja med prvih pet proizvajalcev z vplivanjem na prepoznavnost blagovne znamke smuči.

6.1.2 Ocena glede na predvidena potrebna sredstva

Natančni pregled ocene potrebnih sredstev za celovito prestrukturiranje poslovnega sistema Elan je podan v točki 2.2.1 tega poročila.

Največji delež načrtovanih sredstev predstavlja vložek v trajni kapital skupine Elan v znesku 38 milijonov nemških mark ali 3,9 milijarde tolarjev, kar je skoraj polovica vseh ocenjenih sredstev. Namesto vložka v trajni kapital družbe Elan je SRD zagotovila sredstva v višini 4,1 milijarde tolarjev z dokapitalizacijo družbe Skimar in namesto poroštev za dolgoročna posojila dokapitalizacijo s stvarnim vložkom (80-odstotni delež družbe Atac) v družbo Skimar¹³² v višini 1,8 milijarde tolarjev.

V letu 2000 je SRD odpustila dolg družbi Elan v skupni višini 3,4 milijarde tolarjev in dokapitalizirala družbo Elan s konverzijo terjatev v višini 1,47 milijarde tolarjev (SRD prevzame novo izdane delnice družbe Elan). Družba Skimar je v letu 2001 dokapitalizirala družbo Elan s konverzijo terjatev v skupni višini 4,5 milijarde tolarjev.¹³³

Ocenjujemo, da je sprememba v načinu zagotavljanja sredstev za prestrukturiranje (stvarni vložek namesto poroštev) vplivala na izpolnjevanje ciljev prestrukturiranja, ki bi zagotavljali uspešno poslovanje skupine Elan (oz. *pozicioniranja za nadaljnjo profitabilno rast*). Del sredstev družbe Atac ni bil porabljen za financiranje naložb v osnovni dejavnosti skupine Elan, temveč za dejavnosti, ki so ustvarjale negativne poslovne izide v skupini Skimar, kar je podrobneje predstavljeno v točki 4.6..

6.1.3. Ocena glede na pogodbo o nakupu

Natančni pregled obveznosti SRD, ki izhajajo iz pogodbe o nakupu in njihova izpolnitev je prikazana v točki 2.3 tega poročila.

Ocenjujemo, da je SRD izpolnil obveznosti, saj je imenoval nove člane uprave družbe Elan, izvedel finančno sanacijo poslovnega sistema Elan, zagotovil potrebna finančna sredstva za

¹³¹ Letno poročilo družbe Elan za leto 2001 (marec 2002).

¹³² Pojasnilo predsednika uprave SRD na seji NS SRD z dne 6. 11. 2002 (točka 4. 3. 1.b tega predloga poročila).

¹³³ Družba Skimar je odobrila družbi Elan več namenskih posojil in na tej podlagi dokapitalizirala družbo Elan, kar je podrobneje predstavljeno v točki 4.4. tega poročila.

vzpostavitev opravilne sposobnosti in zagon proizvodnje in zagotovil odpis terjatev družbe Elan Trade do Veleposlaništva Republike Hrvaške iz naslova zaračunavanja najemnine za najem objekta.

6.1.4. Ocena glede na dogovor o poslovanju

6.1.4.a Po dogovoru o poslovanju poslovnega sistema Elan (v nadaljevanju: dogovor) je bila SRD dolžna zagotoviti naslednje pogoje:

- odpisati ali konvertirati del terjatev do družbe Elan (najmanj v višini nepokrite izgube),
- konvertirati preostale terjatve do Elana v trajni kapital,
- dodatni trajni kapital v višini najmanj 38 milijonov nemških mark in
- 20 milijonov nemških mark poroštev za najemanje dolgoročnih kreditov.

SRD je izpolnila vse obveznosti iz omenjenega dogovora, razen poroštev za najemanje dolgoročnih kreditov. V letu 2001 je namesto zagotovitve poroštev dokapitalizirala družbo Elan s stvarnim vložkom (80-odstotnim deležem družbe Atac). V letu 2003 je družba Atac od družbe Elan kupila tri družbe (obravnavano v točki 4.6.1) in znotraj skupine Atac organizirala storitveno dejavnost, kar je bila ena izmed štirih novo oblikovanih divizij v skupini Skimar. Vse tri družbe so v letu 2003 izkazale izgubo iz poslovanja, prodaja teh naložb družbi Atac pa ni bila izvedena po pošteni vrednosti.

6.1.4.b Uspešnost poslovanja poslovnega sistema smo ocenjevali na podlagi podatkov iz konsolidiranih bilanc stanja in izkazov uspeha skupine Elan od leta 1999 do 2003 ter s primerjavo teh podatkov s podatki v prilagojenih konsolidiranih bilancah stanja in izkazih uspeha skupine Elan od leta 2000 do 2003, sestavljeni med revizijo in z oceno doseganja cilja "pozicioniranja skupine Elan na profitabilno rast." Osnovne podatke iz konsolidiranih bilanc stanja in izkazov uspeha v obdobju 2000 do 2003 prikazuje tabela 36.

Tabela 36: Primerjava podatkov iz revidiranih konsolidiranih izkazov skupine Elan

v tisoč tolarjih				
Podatki iz izkaza uspeha za obdobje	1. 4. 2000 do 31. 12. 2000¹³⁴	1. 1. 2001 do 31. 12. 2001	1. 1. 2002 do 31. 12. 2002	1. 1. 2003 do 31. 12. 2003
Čisti prihodki iz prodaje	11.797.000	15.122.561	18.238.177	20.127.635
Dobiček/izguba rednega delovanja	705.027	1.337.965	956.004	547.343
<i>Čisti dobiček/ izguba poslovnega leta</i>	<i>1.073.126</i>	<i>1.303.852</i>	<i>978.079</i>	<i>732.377</i>
Podatki iz bilance stanja na dan	31. 12. 2000	31. 12. 2001	31. 12. 2002	31. 12. 2003
Sredstva	16.940.936	17.721.235	18.845.446	26.763.249
<i>A Stalna sredstva</i>	<i>5.788.562</i>	<i>6.157.369</i>	<i>6.947.056</i>	<i>10.698.497</i>
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	61.921	222.257	202.236	264.988
II. Opredmetena osnovna sredstva	5.573.906	5.769.386	6.569.851	9.958.493
III. Dolgoročne finančne naložbe	152.735	165.726	174.969	475.016
<i>B. Gibljava sredstva</i>	<i>11.018.311</i>	<i>11.533.605</i>	<i>11.828.858</i>	<i>15.945.342</i>
I. Zaloge	2.087.150	3.465.485	4.310.708	4.093.063
II. Poslovne terjatve	6.577.026	6.663.955	5.947.129	8.657.583
III. Kratkoročne finančne naložbe	1.039.626	130.000	712.112	2.200.243
IV. Dobroimetje pri bankah	1.314.509	1.274.165	858.909	994.454
<i>C. Aktivne časovne razmejitve</i>	<i>134.063</i>	<i>30.262</i>	<i>69.532</i>	<i>119.410</i>
Obveznosti do virov sredstev	16.940.936	17.721.236	18.845.447	26.763.249
<i>A. Kapital</i>	<i>2.262.636</i>	<i>10.411.119</i>	<i>11.858.590</i>	<i>12.407.092</i>
<i>B. Rezervacije</i>	<i>4.141.033</i>	<i>2.821.540</i>	<i>2.877.188</i>	<i>2.876.465</i>
<i>C. Finančne in poslovne obveznosti</i>	<i>10.163.315</i>	<i>4.105.246</i>	<i>3.925.923</i>	<i>11.166.969</i>
I. Dolgoročne obveznosti	67.020	153.944	447.260	1.383.640
II. Kratkoročne obveznosti	10.096.295	3.951.302	3.478.663	9.783.329
<i>Č. Pasivne časovne razmejitve</i>	<i>373.952</i>	<i>383.330</i>	<i>183.746</i>	<i>312.723</i>

Vir: revizijska poročila o revidiranju računovodskih izkazov skupine Elan.

Na dan 31. 3. 2000 je znašala vrednost kapitala -798.976 tisoč tolarjev, skupina Elan je v obdobju od 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000 izkazala izgubo poslovnega leta v znesku 6.426.097 tisoč tolarjev.

Iz podatkov v revidiranih konsolidiranih izkazih je razvidno, da je po vključitvi SRD skupina Elanovih družb iz izgube prešla v dobiček, vrednost kapitala se je povečala za več kot 16-krat. Največje povečanje vrednosti kapitala je bilo v letu 2001 zaradi spremembe terjatev SRD in družbe Skimar v lastniška deleža, prenosa dobička tekočega leta v rezerve, in oblikovanja prevrednotovalnih popravkov kapitala (povezava s točko 2.4).

Na podlagi revidiranih konsolidiranih izkazov smo z uporabo računovodskih kazalnikov analizirali podatke, prikazane v preglednici 37.

¹³⁴ Podatki iz izkaza uspeha se nanašajo na obdobje devetih mesecev leta 2000.

Tabela 37: Primerjava podatkov po računovodskih kazalnikih po letih za skupino Elan

Kazalnik/na dan ¹³⁵	31. 12. 2000	31. 12. 2001	31. 12. 2002	31. 12. 2003
Stopnja dolgoročnosti financiranja	0,3820	0,7554	0,8057	0,6228
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koef.)	0,1302	0,3225	0,2469	0,1016
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koef.)	0,7816	2,0090	1,9565	0,9866
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koef.)	0,8846	2,0419	2,1612	1,1723
Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	-	0,2058	0,0878	0,0604

Vir: izračuni računskega sodišča.

Na podlagi izračunanih kazalnikov smo ugotovili:

- da se je odstotek oziroma stopnja pokritosti vseh obveznosti z dolgoročnimi viri v letih 2001 in 2002 glede na leto 2000 povečala, v letu 2003 pa znižala, vendar je še vedno večja kot v letu 2000. Na dvig stopnje pokritosti z dolgoročnimi viri je vplivalo povečanje osnovnega kapitala v družbi Elan konec leta 2001 iz 2.262.636 tisoč tolarjev na 10.411.119 tisoč tolarjev, in sicer z izdajo novih delnic v znesku 800.000 tisoč tolarjev in povečanjem iz konverzije terjatev SRD in družbe Skimar v skupnem znesku 6.000.000 tisoč tolarjev. V letu 2003 se je kapital povečal na 12.407.092 tisoč tolarjev, hkrati se je povečalo dolgoročno zadolževanje za trikrat; največji del pri bankah, delno pa je povečanje izhajalo iz finančnih leasingov v hčerinski družbi Elan PBO (povezava s točko 4.6.2.1);
- v primerjavi z letom 2000 se je v letih 2001 in 2002 povečal odstotek oziroma stopnja pokritosti kratkoročnih obveznosti z likvidnimi sredstvi. V letu 2003 pa so se kratkoročne poslovne in finančne obveznosti v skupini Elan povečale za skoraj trikrat, s 3.478.663 tisoč tolarjev v letu 2002 na 9.783.329 tisoč tolarjev v letu 2003. Razlogi so izhajali iz investicij. Skupina Elan je v letu 2003 pomembno investirala v osnovna sredstva, skupaj prek 21 milijonov evrov (v zimsko-športno divizijo in divizijo plovil), od tega je bil največji del financiran s kratkoročnimi viri, kar lahko v prihodnje povzroči likvidnostne probleme;
- koeficient pokritosti kratkoročnih obveznosti oziroma pospešeni koeficient se je v letu 2001 v primerjavi z letom 2000 povečal za trikrat, vendar je v letu 2003 za več kot polovico nižji od leta poprej. Razlogi za znižanje v letu 2003 izhajajo iz več kot dvakratnega povečanja kratkoročnih obveznosti zaradi investicij, medtem ko so se kratkoročne terjatve povečale za polovico, tj. s 5.880.826 tisoč tolarjev v letu 2002 na 8.564.648 tisoč tolarjev v letu 2003. Na povečanje terjatev je vplivala sprememba računovodske usmeritve glede izračuna popravkov vrednosti terjatev, ki je v letu 2003 pozitivno vplivala na rezultat

¹³⁵ Stopnja dolgoročnosti financiranja je razmerje med vsoto kapitala in dolgoročnih dolgov (skupaj z dolgoročnimi rezervacijami) in vsoto obveznosti do virov sredstev, hitri koeficient je razmerje med likvidnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi, pospešeni koeficient je razmerje med vsoto likvidnih sredstev in hkratkoročnih terjatev in vsoto kratkoročnih obveznosti, kratkoročni koeficient je razmerje med kratkoročnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi, koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala je razmerje med čistim dobičkom v poslovnem letu in povprečnim kapitalom (brez čistega poslovnega izida proučevanega leta).

skupine Elan¹³⁶ in povečanje kratkoročnih terjatev do državnih institucij (iz DDV in do Davčne uprave RS od preveč plačanega davka od dobička za leto 1993);¹³⁷

- v letu 2001 so se v primerjavi z letom 2000 v skupini Elan podvojile zaloge materiala in trgovskega blaga, kar je delno vplivalo na povečanje koeficienta kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti. Vzroki povečanja zalog so delno izhajali iz zaostajanja prodaje in proizvodnje za načrti za leto 2001 zlasti v zimsko-športnem programu. Konec leta 2002 se je celotna vrednost zalog glede na leto 2000 podvojila in je znašala 4.310.708 tisoč tolarjev, v letu 2003 se je njena vrednost znižala na 4.093.064 tisoč tolarjev zaradi odprodaje deležev v družbah, katerih dejavnost je bila prodaja na drobno;
- V letu 2002 je dosežena čista dobičkonosnost kapitala v višini 8,8 odstotkov, v letu 2003 pa se je znižala na 6 odstotkov; na znižanje so vplivale nove dejavnosti, ki še niso ustvarjale dobička.

6.1.4.c V konsolidiranih revidiranih izkazih skupine Elan je bilo poslovanje skupine Elan po prestrukturiranju (ki je vključevalo tudi odpis dolga in konverzijo terjatev v kapital) prikazano pozitivno, vendar smo med preverjanjem poslovanja skupine Elan ugotovili nepravilno prikazovanje določenih poslovnih dogodkov, kar zmanjšuje pred revizijo prikazane poslovne rezultate skupine Elan za leta 2000, 2001, 2002 in 2003. Na podlagi teh ugotovitev je bila izdelana rekonstrukcija poslovnega izida v letih 2000 do 2003, ki je vrednostno predstavljena v tabeli 33 (povezava s točko 5.). Na podlagi rekonstrukcije izkaza poslovnega izida je sestavljena primerjava podatkov, kot jo prikazujemo v tabeli 38.

¹³⁶ Družba Elan je v primerjavi z letom 2002 glede na izkušnje iz prejšnjih let spremenilo metodologijo izračuna popravkov vrednosti terjatev (terjatve kjer so kupci zamujali s plačili do 90 dni so bile večinoma plačane). Sprememba je v zmanjšanju števila razredov zapadlosti in v izločitvi oblikovanja popravkov vrednosti terjatev za podjetja, ki so v skupini Skimar.

¹³⁷ Računovodsko poročilo za skupino Elan za poslovno leto, ki se je končalo 31. 12. 2003.

Tabela 38: Primerjava podatkov po rekonstrukciji izkazov skupine Elan

v tisoč tolarjih

Podatki iz izkaza uspeha za obdobje	1. 4. 2000 do 31. 12. 2000 ¹³⁸	1. 1. 2001 do 31.12.2001	1. 1. 2002 do 31.12.2002	1. 1. 2003 do 31.12.2003
Čisti prihodki iz prodaje	11.797.000	15.122.561	18.238.177	20.127.635
Dobiček/izguba rednega delovanja	705.027	1.337.965	956.004	547.343
<i>Čisti dobiček/ izguba poslovnega leta</i>	<i>1.016.339</i>	<i>197.696</i>	<i>916.390</i>	<i>(256.164)</i>
Podatki iz bilance stanja na dan	31. 12. 2000	31. 12. 2001	31. 12. 2002	31. 12. 2003
Sredstva	16.857.067	17.721.235	18.845.446	26.324.489
<i>A. Stalna sredstva</i>	<i>5.704.693</i>	<i>6.157.369</i>	<i>6.947.056</i>	<i>10.698.497</i>
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	61.921	222.257	202.236	264.988
II. Opredmetena osnovna sredstva	5.490.037	5.769.386	6.569.851	9.958.493
III. Dolgoročne finančne naložbe	152.735	165.726	174.969	475.016
<i>B. Gibljiva sredstva</i>	<i>11.018.311</i>	<i>11.533.605</i>	<i>11.828.858</i>	<i>15.506.582</i>
I. Zaloge	2.087.150	3.465.485	4.310.708	4.037.270
II. Poslovne terjatve	6.577.026	6.663.955	5.947.129	8.274.615
III. Kratkoročne finančne naložbe	1.039.626	130.000	712.112	2.200.243
IV. Dobroimetje pri bankah	1.314.509	1.274.165	858.909	994.454
<i>C. Aktivne časovne razmejitve</i>	<i>134.063</i>	<i>30.262</i>	<i>69.532</i>	<i>119.410</i>
Obveznosti do virov sredstev	16.857.067	17.721.235	18.845.446	26.324.489
<i>A. Kapital</i>	<i>2.078.849</i>	<i>9.910.088</i>	<i>11.796.901</i>	<i>11.418.551</i>
<i>B. Rezervacije</i>	<i>4.240.951</i>	<i>3.322.571</i>	<i>2.938.877</i>	<i>3.426.245</i>
<i>C. Finančne in poslovne obveznosti</i>	<i>10.163.315</i>	<i>4.105.246</i>	<i>3.925.923</i>	<i>11.166.969</i>
I. Dolgoročne obveznosti	67.020	153.944	447.260	1.383.640
II. Kratkoročne obveznosti	10.096.295	3.951.302	3.478.663	9.783.329
<i>Č. Pasivne časovne razmejitve</i>	<i>373.952</i>	<i>383.330</i>	<i>183.746</i>	<i>312.723</i>

Vir: revizijska poročila o revidiranju računovodskih izkazov skupine Elan in izračuni računskega sodišča.

6.1.4.d Na podlagi rekonstruirane bilance stanja za skupino Elan so bili izračunani novi računovodski kazalniki po letih za skupino Elan, ki so predstavljeni v tabeli 39.

¹³⁸ Podatek o poslovnem izidu družbe se nanaša na poslovno leto 2000, ki je bilo dolgo devet mesecev in ni primerljivo z drugimi poslovnimi leti.

Tabela 39: Računovodski kazalniki na podlagi rekonstrukcije izkazov poslovnega izida in bilanc stanja za skupino Elan

Kazalniki/na dan	31. 12. 2000	31. 12. 2001	31. 12. 2002	31. 12. 2003
Stopnja dolgoročnosti financiranja	0,3789	0,7554	0,8057	0,6165
Hitri koeficient	0,1302	0,3225	0,2469	0,1016
Pospešeni koeficient	0,7816	2,0090	1,9565	0,9474
Kratkoročni koeficient	0,8846	2,0419	2,1612	1,1723
Koeficient čiste dobičkonosnosti	-	0,0330	0,0844	-0,0221

Vir: izračuni računskega sodišča.

Primerjava računovodskih kazalnikov, izračunanih na podlagi rekonstrukcije izkazov poslovnega izida za skupino Elan s kazalniki, izračunanimi iz podatkov v revidiranih konsolidiranih izkazih pokaže, da popravki poslovnih izidov najbolj vplivajo na koeficient čiste dobičkonosnosti iz naslova sprememb pri oblikovanju in črpanju dolgoročnih rezervacij. V letu 2003 je bil negativen zaradi vpliva ugotovljene izgube in zmanjšanja kapitala.

6.1.4.e Cilj "pozicioniranja za profitabilno rast" ni jasno merljiv, zato je izpolnjevanje tega cilja težko ugotavljati in tudi ocenjevati. Glede na ugotovljeno finančno stanje skupine Elan po drugem letu poslovanja in glede na sklenjene pogodbe, sporazume in dogovore, ki so bili predmet preverjanj med revizijo, opozarjamo na nekatere elemente, ki lahko onemogočajo realizacijo pozitivnega poslovnega rezultata v naslednjih letih:

- nepremičnine družbe Elan so še vedno obremenjene s hipoteko, ki izvira še iz stečaja Elana, p.o. Terjatve hipotekarnih upnikov bodo le delno poplačane iz stečajne mase Elana, saj višina terjatev kljub delnemu poplačilu še presega vrednost nepremičnin družbe Elan. Zaradi navedenega družba Elan ne more vplivati na obvladovanje tveganj z naslova unovčitve teh hipotek in bo morala v prihodnje za odkup teh sredstev zagotoviti dodatna denarna sredstva;
- skupina Elan brez poroštev skupine Skimar po drugem letu ni imela možnosti za zadolževanje, saj nima ustreznega zavarovanja za najetje posojil;
- sklenjena pogodba o poslovanju pomeni za družbo Elan poslovno tveganje, saj je višina obveznosti do družbe Korže po tej pogodbi visoka in lahko zaradi uporabe stroškov amortizacije kot podlage za izračun višine premije za uspeh povzroča odliv virov financiranja za investicije izvajalcu poslovodskih storitev;
- skupina Elan je bila po drugem letu obremenjena s slabimi naložbami, ki pa so bile kasneje prenesene v skupino Skimar.

6.2 Ocena učinkovitosti

6.2.1 Poročanje SRD Vladi Republike Slovenije

Vlada RS je 17. 2. 2000 sprejela sklepe, povezane z vključitvijo SRD v poslovno in finančno sanacijo družbe Elan (povezava s točko 2.3. in 2.4.). Na podlagi sprejetega sklepa o poročanju SRD glede poslovanja družbe Elan se je Vlada RS v februarju 2003 seznanila s tremi poročili:

- poročilom likvidacijskega upravitelja SRD o sanaciji in prestrukturiranju poslovnega sistema Elan,
- poročilom likvidacijskega upravitelja SRD o realizaciji programa aktivnosti SRD v zvezi s finančno in poslovno sanacijo sistema Elan, v katerem je bila v celoti predstavljena realizacija sklepov Vlade RS s februarja 2000, in
- poročilom NS SRD o poteku nadzora poslovanja SRD v zvezi s sanacijo in prestrukturiranjem poslovnega sistema Elan z vsemi sklepi, ki jih je NS SRD sprejel od februarja 2000 do januarja 2003.

V nadaljevanju predstavljamo povzetek vsebine vseh treh poročil.

6.2.1.1 Poročilo likvidacijskega upravitelja SRD o sanaciji in prestrukturiranju sistema Elan z dne 18. 11. 2002

Postopek sanacije in prestrukturiranja je bil v poročilu predstavljen v sedmih točkah: nakup družbe Elan, navedba hčerinskih družb vključenih v postopek prisilne poravnave, višina prevzetega dolga družbe Elan od hčerinskih družb, odpust dolga SRD do družbe Elan, znesek dokapitalizacije in višina plačil SRD za storitve opravljene družbi Elan ter skupen znesek danih poroštev družbi Elan. V poročilu je bilo ugotovljeno, da je SRD v družbo Elan vložila skupaj 1.619.205 tisoč tolarjev, kar je vključevalo znesek kupnine in stroške plačanih storitev.

Na podlagi primerjave nekaterih podatkov iz konsolidirane bilance stanja in bilance uspeha skupine Elan od 1. 4. 1999 do 31. 12. 2001 je bilo zaključeno, da so se zaradi uspešnih prisilnih poravnav v družbah v skupini Elan občutno zmanjšale dolgoročne obveznosti, večji del pa je bil konvertiran v osnovni kapital. S pokritjem prenesene izgube iz prejšnjih let v breme osnovnega kapitala in z dokapitalizacijo se je izboljšala finančna struktura. Konec leta 2001 je kapital v znesku 10.411.119 tisoč tolarjev predstavljal 59 odstotkov bilančne vsote, medtem ko je bil na dan 31. 3. 2000 negativen.

V zvezi z družbo Skimar je bila v poročilu kronološko predstavljena ustanovitev, razlog in način vključitve v finančno reorganizacijo skupine Elan. Podan je bil pregled vloženih sredstev, ki jih je SRD vložila v skupnem znesku 5.982.455 tisoč tolarjev, in sicer v obliki dokapitalizacije s konverzijo terjatev in s stvarnim vložkom.

Opravljen je bila primerjava nekaterih podatkov iz bilance uspeha in bilance stanja za leti 2000 in 2001. Bilo je zaključeno, da je družba Skimar v letu 2001 pridobila številne finančne naložbe, da so se kratkoročne obveznosti v letu 2001 glede na preteklo leto zmanjšale za polovico, da obveznosti iz financiranja predstavljajo kratkoročno dobljena posojila pri domačih podjetjih v skupini, in sicer od tega pri družbi Atac 1.291.000 tisoč tolarjev.

6.2.1.2 Poročilo likvidacijskega upravitelja SRD z dne 22. 1. 2003 o realizaciji programa aktivnosti SRD v zvezi s finančno in poslovno sanacijo sistema Elan po sklepih Vlade RS

SRD je poročala, da so bile vse predvidene aktivnosti izvedene v predvidenih časovnih terminih. Glede cilja vključitve SRD v finančno sanacijo poslovnega sistema Elan, ki se je nanašal na ohranitev delovnih mest in blagovne znamke, je SRD poročala Vladi RS, da je:

- bila 18. 3. 2000 imenovana nova uprava družbe Elan in izdelan ter izpeljan podprojekt fleksibilnejšega zaposlovanja, stimulativnega nagrajevanja zaposlenih, usposabljanja zaposlenih in ustanovitve invalidskega podjetja,
- na podlagi sklenjene pogodbe o prodaji in nakupu Elana prodajalec prenesel na SRD vse svoje terjatve, tudi tiste zavarovane z zastavno pravico na vseh blagovnih znamkah, patentih in drugih pravicah industrijske lastnine poslovnega sistema Elan; s pogodbo se je prenesla na SRD le zastavna pravica do navedenih blagovnih znamk; z dokapitalizacijo in odpustom dolga družbi Elan je nastal pravni temelj za izbris zastavne pravice.

V istem sklepu je Vlada RS priporočila SRD, da v končnih dogovorih s strankami ob nakupu družbe Elan pridobi zagotovilo, da naj bi pred plačilom pridobili sklep Vlade Republike Hrvaške o dovolitvi razpolaganja z nepremičninami, katerih lastniki so podjetja, ki imajo s SRD sklenjeno pogodbo o vzpostavitvi izvenbilančne evidence sredstev in obveznosti do SRD¹³⁹. Omejevanje razpolaganja se je uredilo na podlagi Pogodbe med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi premoženjsko pravnih razmerij.¹⁴⁰

Vlada RS je na isti seji sprejela sklep, da bo SRD po prevzemu upravljaljskih funkcij v sistemu Elan izvedla preverbo vseh relevantnih podatkov v zvezi z dosedanjim poslovanjem družbe Elan in o tem poročala tudi Komisiji Vlade RS za preprečevanje oškodovanja družbenega in državnega premoženja ter zavarovanje javnega interesa, pri čemer je SRD dolžna upoštevati predloge in pobude te komisije. O izpolnjevanju tega sklepa je SRD poročala Vladi RS, da:

- je v maju 2000 podpisala pogodbo z revizijsko družbo KPMG za izvedbo revizije družbe Elan in njenih hčerinskih družb ter revizijo konsolidiranih računovodskih izkazov ostalih Elanovih družb za leto 1999;
- je bilo poročilo o reviziji računovodskih izkazov družbe Elan za obdobje od 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000 izdelano 29. 6. 2000. Revizor je opozoril na vpliv načrtovane prisilne poravnave, ki bi lahko v primeru neugodnega izida vplivala na popravke pri izkazanih sredstvih in obveznostih v računovodskih izkazih družbe. Razen tega vpliva je revizor podal mnenje, da računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih izkazujejo resnično in pošteno sliko finančnega stanja družbe Elan na dan 31. 3. 2000, izida njenega poslovanja in gibanja finančnih tokov v obdobju od 1. 4. 1999 do 31. 3. 2000 v skladu s SRS. Ne da bi izrazil pridržek je revizor opozoril, da so na vseh nepremičninah vpisane hipoteke ter da je družba Elan sodolžnik oz. porok na pogodbah, ki jih je sklepal v korist svojih odvisnih družb; med revizijo so v zvezi s hipotekami potekali pravni postopki, ki jih v računovodskih izkazih ni bilo mogoče predvideti.

¹³⁹ V skladu z določbo 2. člena Uredbe o prepovedi razpolaganja z nepremičninami na območju Republike Hrvaške.

¹⁴⁰ Uradni list RS, št. 4/00.

6.2.1.3 Poročilo o poslovanju SRD in nadzoru poslovanja SRD v zvezi s sanacijo poslovnega sistema Elan z dne 22. 1. 2003

V poročilu je po časovnem zaporedju predstavljen povzetek obravnavane problematike projekta Elan na sejah NS SRD in sklepi Vlade RS ter uprave SRD:¹⁴¹

- sklepi NS SRD in Vlade RS z dne 17. 2. 2000 (povezava s točko 1.1);
- sklepi uprave SRD, z dne 15. 3. 2000:¹⁴² 'preobrat' bo trajal dve leti, cilj preobrata je poslovanje z dobičkom v sezoni 2001/2002 in sklep o potrebnih sredstvih za 'preobrat'.

Na podlagi programa aktivnosti SRD v zvezi s finančno in poslovno sanacijo 'koncerna Elan'¹⁴³ je uprava SRD pristopila k izpeljavi vseh potrebnih postopkov za popolni nadzor nad 'koncernom Elan':

- poleg imenovanja nove uprave Elana in zagotovitve finančnih virov se je pričela finančna sanacija in izdelava sanacijskega programa oziroma programa prestrukturiranja. Za zagotovitev uspeha sanacije se je SRD zavezala v Dogovoru o načinu in pogojih za uspešno poslovanje, s katerim je prevzela tudi subsidiarno poroštvo za obveznosti družbe Elan in Turbo Hydro iz pogodbe o poslovanju;
- razrešitev dotedanjega direktorja družbe Skimar in imenovanje novega¹⁴⁴ in
- sprejem sklepa o podpisu pogodbe o poslovanju.¹⁴⁵

Iz poročila so razvidni vsi sklepi, ki jih je NS SRD sprejel do konca januarja 2003:

- sklepi z dne 16. 3. 2000 (povezava s točko 2.2.1.);
- sklepi z dne 18. 10. 2000 (obravnavanje projekta Elan na podlagi poročila uprave SRD o stanju na projektu, lastniški strukturi družbe Elan, organiziranosti in pravni organiziranosti sistema Elan, pojasnilom uprave Elan v zvezi z vlogo, pomenom in vizijo družbe Skimar, pregledom upravljaljske strukture družbe Elan, in pridobil pogodbo o poslovanju);
- sklepi NS SRD z dne 2. 4. 2001 o seznanitvi z informacijo o poslovanju in finančni sanaciji poslovnega sistema Elan;
- sklep z dne 5. 11. 2001 (na podlagi predloženega poročila o poslovanju skupine Elan za obdobje od 1. 1. 2001 do 30. 6. 2001 s konsolidacijo): NS SRD je seznanjen z informacijo o poslovanju, uprava SRD pa mora posredovati v obravnavo devetmesečno poročilo o poslovanju skupine Elan z opredelitvijo nadaljnje strategije ter poslovni načrt za leto 2002. Iz poročila Vladi RS je razvidno, da "informacija, predložena NS SRD, na tej seji ni vsebovala podatkov o pogodbi o poslovanju";
- sklep z dne 4. 2. 2002: NS SRD je seznanjen s poročili o utemeljitvi stroškov za poslovanje in svetovanje sistema Elan;
- sklep z dne 26. 3. 2002 (ob obravnavi letnega poročila Elan): NS SRD je zahteval pojasnila uprave SRD v zvezi s poslovanjem družbe Elan;

¹⁴¹ Za tiste sklepe, ki so že citirani je navedena povezava s točko iz poročila.

¹⁴² Iz poročila SRD je razvidno, da za sprejem teh sklepov uprava SRD ni potrebovala in ni pridobila soglasja NS SRD. Pogodbo o poslovanju je za družbo Elan 18. 4. 2000 podpisal predsednik nadzornega sveta Jože Jaklin, za družbo Turbo Hydro dne 31. 3. 2000 predsednik skupščine Janez Dolničar in za družbo Korže dne 30. 3. 2000 direktor mag. Uroš Korže.

¹⁴³ K programu je bilo dano soglasje skupščine SRD in NS SRD dne 17. 2. 2000.

¹⁴⁴ Dne 31. 3. 2000 se razreši direktor družbe Janez Dolničar in s 1. 4. 2000 je bil za direktorja družbe Skimar imenovan mag. Uroš Korže.

¹⁴⁵ Sklep je podpisal predsednik uprave SRD dr. Marjan Rekar, parafral pa član uprave SRD pristojen za področje privatizacije Jože Jaklin.

- sklep z dne 26. 8. 2002: NS SRD je zahteval, da uprava SRD pripravi pisno pojasnilo o dokapitalizaciji Skimarja s poslovnim deležem Atac;
- sklepi z dne 6. 11. 2002: seznanitev z informacijo o dokapitalizaciji družbe Skimar, NS Srd je zahteval, da DSU pripravi celovito poročilo o vseh transakcijah med SRD in družbo Elan in sprejel sklep o aktivnostih DSU v zvezi s pogodbo o poslovođenju (povezava s točko 3.2.2) in o pripravi poročila o zadevi Elan (z jasno razmejenimi pristojnostmi NS SRD, skupščine in uprave SRD v zvezi s sanacijo poslovnega sistema Elan) in
- sklep z dne 7. 1. 2003: predlagan sklic skupščine družbe Skimar (povezava s točko 3.2.2).

6.2.1.3.a Organi SRD so v različnih poročilih obveščali Vlado RS o uspešnosti prestrukturiranja skupine Elan. Na podlagi teh poročil in druge dokumentacije (pogodb, sporazumov, dogovorov) ocenjujemo, da SRD ni opravila svoje naloge učinkovito oz. tako, da bi s pravočasnim poročanjem Vladi RS in ustreznim nadzorom izvajanja prestrukturiranja predvsem pa poslovođenja zagotovila učinkovito in gospodarno rabo v Elan vloženih sredstev. Svojo oceno utemeljujemo:

- NS SRD ni obravnaval prekinitve pogodbe o poslovođenju, kljub temu da je bil dosežen namen iz pogodbe o poslovođenju glede pozitivnega poslovnega izida skupine Elan v drugem letu prestrukturiranja. Po mnenju računskega sodišča bi morala biti pogodba po končanem drugem letu (v skladu z njenimi izhodišči iz dogovora o načinu in pogojih za uspešno poslovođenje poslovnega sistema Elan) spremenjena oz. bi morali biti določeni novi kriteriji za nagrajevanje; namesto tega se je pogodba avtomatično podaljšala v skladu z obstoječimi pogodbenimi določili, čeprav gre vsebinsko za drugačno fazo prestrukturiranja. Mesečna nadomestila za poslovođenje v letih 2002 in 2003 so bila izkazana v skupni vrednosti 348.904 tisoč tolarjev. Del teh stroškov in morebitne izplačane premije štejemo kot negospodarno poslovanje, saj so nastali kot posledica tega, da pogodbeni določila po drugem letu niso bila spremenjena. Odpoved pogodbe o poslovođenju pa je bila sprejeta šele v septembru leta 2003 na skupščini Skimar;
- NS SRD ni sprejel sklepa o realizaciji doseganja ciljev zastavljenih v poslovnem načrtu družbe Elan; NS SRD se je o poslovanju skupine Elan le seznanjal na podlagi poročil o poslovanju in informacijah o poslovi in finančni sanaciji sistema Elan, ki jih je pripravila uprava SRD;
- Poročanje Vladi RS je bilo zaradi neustreznega nadzora SRD nad poslovanjem in poslovođenjem v sistemu Elan pomanjkljivo in ni vsebovalo podatkov in informacij o dejanski uspešnosti poslovanja sistema Elan po zaključenem postopku prestrukturiranja. Čeprav je bila v revizijskem poročilu navedena opomba revizorja glede obstoja hipotek na nepremičninah, pa iz poročil Vladi RS ni razvidno, kakšne so posledice teh hipotek na izdelane računovodske izkaze in na smotrnost poslovanja.

6.2.1.3.b V izkazih poslovnega izida skupine Elan prikazano uspešno poslovanje ni temeljilo na dobrih poslovnih rezultatih, ampak so nanj vplivali predvsem načini evidentiranja posameznih poslovnih dogodkov in to ne samo v družbi Elan ampak tudi v povezanih družbah. Vključitev družbe Skimar v projekt prestrukturiranja sistema Elan je omogočila prilagoditve poslovnega izida v skupini Elan (povezava s točko 4.6.1 in 5.1.4). Za revizijo letnih poročil skupine Elan in skupine Skimar sta bili imenovani dve revizijski družbi zato bi moral SRD poskrbeti vsaj za usmerjanje in usklajevanje dela revizorjev z imenovanjem organa, ki bi opravljal naloge revizijskega odbora. Opustitev takega ravnanja je lahko pomembno vplivala na višji izračun premije za uspeh v letih od 2000 do 2003.

6.2.2. Donosnost vloženih sredstev SRD v projekt prestrukturiranja Elan

Pri ocenjevanju donosnosti vloženih sredstev SRD v projekt prestrukturiranja Elana je potrebno kot doseženo povračilo vloženih sredstev upoštevati prejete kupnine pri prodaji kapitalskih deležev v družbah Skimar in Elan. Pri tem pa je potrebno opozoriti, da vrednost prejetih certifikatov ne predstavlja realne tržne vrednosti prodanih družb Elan in Skimar, saj jih imetniki certifikatov (PID in PPS) niso mogli porabiti pri nakupu drugega premoženja, razen pri nakupu premoženja, ki ga je določila Vlada RS za zapolnitev privatizacijske vrzeli. Treba je upoštevati, da je bila vrednost certifikatov kot vrednostnih papirjev pri nakupu lastniških deležev v družbah Elan in Skimar ovrednotena z diskontom zaradi netržljivosti certifikatov.

Čeprav knjigovodske vrednosti kapitala običajno ne izražajo tržne vrednosti podjetij, saj izražajo predvsem posledice preteklih dogodkov, ne odražajo pa pričakovanih donosov, je smiselno zgolj za približno ocenitev donosnosti vloženih sredstev v družbi Elan primerjati knjigovodske vrednosti deležev v času prodaje z višino vloženih sredstev SRD v družbi Skimar in Elan. Ker teh podatkov na dan prodaje ni bilo, so bili uporabljeni podatki iz bilance stanja, ki je najbližja dnevu prodaje, oziroma je bila narejena pred dnevom prodaje. Zaradi potrebnih izločitev medsebojnih odnosov v skupini je upoštevana knjigovodska vrednost kapitala iz konsolidiranih računovodskih izkazov skupine Skimar oziroma Elan.

V zvezi s prikazom izračuna donosnosti v tabeli 40 je potrebno upoštevati:

- da je obveznost za izplačilo premije za uspeh na dan 31. 12. 2001 v računovodskih izkazih Skimar evidentirana v znesku 680.000 tisoč tolarjev, na dan 31. 12. 2003 pa v znesku 1.022.660 tisoč tolarjev, dejanske višine obveznosti za izplačilo premije za uspeh pa ni mogoče izračunati (povezava s točko 3.2.2);
- da v računovodskih izkazih skupine Elan na dan 31. 12. 2001 niso upoštevani popravki dolgoročnih rezervacij za hipoteke, ki bi zmanjšali kapital skupine Elan za 501.031 tisoč tolarjev, prikazani iztržek SRD pri prodaji delnic družbe Elan pa za 142.292 tisoč tolarjev (povezava s točko 5.1.2.d);
- da v računovodskih izkazih skupine Skimar na dan 31. 12. 2001 niso upoštevani popravki dolgoročnih rezervacij za hipoteke, ki bi posredno preko zmanjšanja kapitala družbe Elan in s tem finančne naložbe družbe Skimar zmanjšali kapital skupine Skimar za 358.738 tisoč tolarjev, prikazani iztržek SRD pri prodaji delnic družbe Skimar pa za 272.641 tisoč tolarjev (povezava s točko 5.1.2.d);
- da v računovodskih izkazih skupine Skimar na dan 31. 12. 2003 niso upoštevani popravki dolgoročnih rezervacij za hipoteke, ki bi posredno preko zmanjšanja kapitala družbe Elan in s tem finančne naložbe družbe Skimar zmanjšali kapital skupine Skimar za 1.168.293 tisoč tolarjev, prikazani iztržek SRD pri prodaji delnic družbe Skimar pa za 158.186 tisoč tolarjev (povezava s točkami 5.1.2.d, 5.1.3, 5.1.4.c, 5.1.4.d in popravki vrednosti zalog navedeni v točki 5.1.4.a).

Tabela 40: Prikaz izračuna donosnosti vloženih sredstev SRD glede na doseženo vrednost iztržka

Prodaja deleža družbe	Dne	Računovodski izkaz družbe na dan	Knjigovodska vrednost kapitala v tisoč tolarjih
34,19-odstotni delež Skimar	februar 2002	konsolidirani izkazi Skimar 31.12.2001	3.459.225
15,14-odstotni delež Skimar	junij 2002	konsolidirani izkazi Skimar 31.12.2001	1.531.812
26,67-odstotni delež Skimar	julij 2002	konsolidirani izkazi Skimar 31.12.2001	2.698.398
13,54-odstotni delež Skimar	ni prodan	konsolidirani izkazi Skimar 31.12.2003	1.484.086
28,40-odstotni delež Elan	januar 2002	konsolidirani izkazi Elan 31.12.2001	2.956.758
Skupaj			12.130.279

Ob upoštevanju, da je SRD v Elan in Skimar vložila 7.577.343 tisoč tolarjev (povezava s točko 2.2.1), znaša pozitivna razlika med knjigovodskimi vrednostmi v času prodaje naložb in vloženimi sredstvi SRD 4.552.936 tisoč tolarjev, kar predstavlja skupno štiriletno donosnost vloženih sredstev 60,1 odstotka, povprečni letni donos pa 12,5 odstotka.

Z upoštevanjem popravkov računovodskih izkazov pa znaša pozitivna razlika med knjigovodskimi vrednostmi v času prodaje naložb in vloženimi sredstvi SRD 3.979.817 tisoč tolarjev, kar predstavlja skupno štiriletno donosnost vloženih sredstev 52,5 odstotka, povprečni letni donos pa 11,1 odstotka.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe (mag. Uroša Koržeta)

Realni donos naložbe in s tem gospodarnost odločitve o nakupu in prestrukturiranju skupine Elan bi bilo mogoče natančno ugotoviti samo, če bi SRD (in njeni nasledniki, ki so lastniške deleže pridobili za certifikate) celotno naložbo v Skimar na dan 31. 12. 2003 prodala v transakciji 'na dolžini roke', torej nepovezani osebi, pri čemer bi obe stranki imeli jasen motiv za transakcijo in bi za izvedbo obstajalo dovolj časa. Naslednji najboljši približek je ocena poštene tržne vrednosti Skimar, ki pa ni bila izvedena. Knjigovodske vrednosti kapitala navadno ne izražajo dobro tržne vrednosti naložbe za lastnika, saj so rezultat v preteklosti že evidentiranih poslovnih dogodkov, ne upoštevajo pa pričakovanih donosov, ki so temelj za oceno tržne vrednosti podjetja v primeru prodaje. Lahko jih uporabimo le pod določenimi, omejenimi pogoji.

6.3 Ocena gospodarnosti

6.3.a Skupni znesek vloženih sredstev SRD v obe družbi Skimar in Elan (slika 4) je znašal 12,4 milijarde tolarjev. Z upoštevanjem zneska odpusta dolga je namenska dokapitalizacija Vlade RS (v znesku 5,6 milijarde tolarjev) predstavljala polovico sredstev, ki jih je SRD vložila v prestrukturiranje sistema Elan. Največji delež teh sredstev se je v letih 2000 in 2001 nanašal na družbo Skimar, ki jo je SRD vključila v prestrukturiranje sistema Elan.

Kljub ugotovitvi, da je PBZ izčrpavala skupino Elan s prednostnimi poplačili,¹⁴⁶ ni bila izdelana analiza denarnega toka skupine Elan za obdobje pred izvedbo prestrukturiranja skupine Elan, s katero bi bil ocenjen negativni denarni tok brez vpliva izčrpavanja s strani PBZ. Šele na podlagi

¹⁴⁶ Prekinitev izčrpanja koncerna je bila eden izmed razlogov za vključitev SRD v proces prestrukturiranja skupine Elan (točka 1.1).

takšne analize bi lahko odločali o načinu izračuna premije za uspeh, ki bi temeljil na denarnem toku. Čeprav so bili cilji prestrukturiranja skupine Elan v pogodbi o poslovanju določeni zgolj za obdobje dveh let, izračun premije za uspeh na podlagi denarnega toka po tem obdobju ni bil spremenjen na način, kot velja za družbe, ki ne poslujejo v kriznih razmerah. Izračun premije za uspeh tudi ne upošteva vpliva zagotovljenih sredstev SRD v procesu prestrukturiranja skupine Elan, ki so vsekakor vplivali na pozitivni denarni tok skupine Elan. Vpliv vloženih sredstev SRD na pozitivni denarni tok Elana bi moral biti po našem mnenju upoštevan pri izračunu premije za uspeh. Zagotovitev ustrezne zaščite vloženih sredstev SRD v smislu izločitve njihovega vpliva na pozitivni denarni tok skupine Elan smo ocenili z določitvijo ustreznega donosa na povečanje kapitalskih postavk v skupini Skimar¹⁴⁷ v procesu prestrukturiranja skupine Elan. Kot ustrezní donos smo opredelili minimalno obrestno mero, in sicer povprečno deklarirano obrestno mero bank v letih od 2000 do 2003.¹⁴⁸

Nagrajevanje dela kot produkcijskega dejavnika, ki ga je zagotovilo poslovanje, je tako pri določitvi mesečnega nadomestila kot pri določitvi premije za uspeh precej preseglo kriterije za individualne pogodbe o zaposlitvi managerjev. Po mnenju računskega sodišča bi moral biti kot kriterij pri določanju nagrade upoštevan tudi donos na vložena sredstva SRD. Ker donos na vložena sredstva SRD ni bil upoštevan, obračun nagrade kot ga določa pogodba vpliva na poslovni izid in tako lahko posredno vpliva na zmanjševanje v družbo Elan in Skimar vloženega kapitala s strani SRD.

Na tej podlagi smo pri reviziji vrednostno ocenili negospodarno ravnanje SRD¹⁴⁹, do katerega je po naši oceni prišlo, ker v pogodbo o poslovanju niso bila vnesena določila, ki bi zagotovila zmanjšanje osnove za nagrado poslovanja tako, da bi se upošteval vsaj minimalni donos na vložena sredstva.

6.3.b Na tej podlagi smo vrednostno ocenili negospodarno ravnanje, ker ni bila zmanjšana osnova za nagrado poslovanja, kar bi lahko zaščitilo vložena sredstva SRD (tabela 40). Pri oceni je bila upoštevana povprečna deklarirana obrestna mera bank v letih od 2000 do 2003.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Upoštevali smo tudi povečanja kapitala v skupini Skimar, saj del vloženih sredstev SRD v Skimar (stvarni vložek Atac) ni bil porabljen za namene zagotovitve dolgoročnih virov financiranja v skupini Elan.

¹⁴⁸ Bilten Banke Slovenije za leto 2003, pasivne obrestne mere za vezane vloge nad eno leto: za leto 2000: 4,5 odstotka, za leto 2001: 4,7 odstotka, za leto 2002: 3,6 odstotka in za leto 2003: 1,7 odstotka.

¹⁴⁹ SRD sicer ni bil podpisnik pogodbe o poslovanju, vendar je pogodbo podpisal g. Jože Jaklin kot predsednik nadzornega sveta družbe Elan, ki je bil istočasno član uprave SRD, pristojen za področje privatizacije, in Janez Dolničar kot predsednik skupščine družbe Turbo Hydro, po pooblastilu predsednika uprave SRD, dr. Marjana Rekarja.

¹⁵⁰ Bilten Banke Slovenije za leto 2003, pasivne obrestne mere za vezane vloge nad eno leto: za leto 2000: 4,5 odstotka, za leto 2001: 4,7 odstotka, za leto 2002: 3,6 odstotka in za leto 2003: 1,7 odstotka.

Tabela 41: Ocena zahtevanega minimalnega donosa na povečanje osnovnega kapitala družb Elan in Skimar

Znesek vloženih sredstev SRD (brez kupnine)		Število dni v letu		Znesek obresti v tisoč tolarjih				Skupaj v tisoč tolarjih
Datum	Znesek v tisoč tolarjih	2000	2001	2000	2001	2002	2003	
17. 3. 2000	1.501.015	289	-	53.481	67.546	67.546	67.546	256.119
21. 12. 2000	4.100.000	10	-	5.055	184.500	184.500	184.500	558.555
28. 8. 2001	1.800.000		125	0	28.973	84.600	84.600	198.173
Skupaj	7.401.015	299	125	58.536	281.019	336.646	336.646	1.012.847

Vir: Bilten Banke Slovenije in izračuni računskega sodišča.

Po pojasnilu SRD osnovni kratkoročni cilj sanacije ni bil v zagotovitvi donosa na vloženi kapital, kar je glede na stanje družbe Elan v marcu leta 2000, ko je lastništvo prešlo iz PBZ na SRD, popolnoma razumljivo. Največjo zaščito vloženih sredstev je SRD zagotovila z angažiranjem kompetentne ekipe za izvedbo prestrukturiranja in sanacije poslovnega sistema Elan ter z delom svojih predstavnikov v organih upravljanja družbe Elan in Skimar, nenehnim spremljanjem in usmerjanjem projekta s strani vodje projekta ter vodstva SRD.

Povečanje osnovnega kapitala družb Elan in Skimar je brez kupnine znašal skupaj 7.401.015 tisoč tolarjev. Skupna ocenjena višina donosa z upoštevanjem datumov povečanja osnovnega kapitala do konca leta 2003 znaša skupaj 1.012.847 tisoč tolarjev. Ne glede na to, da zakonska naloga oziroma namen SRD ni bil v plemenitenju sredstev, pa bi bilo ob ugotovljeni skupni višini povečanj osnovnega kapitala v obeh družbah smiselno pričakovati gospodarno ravnanje SRD na način, ki bi zagotovil vsaj minimalen donos. Po mnenju računskega sodišča bi se premija za uspeh lahko izplačala le v primeru, da bi dosežen skupen dobiček presegel izračunano oceno zahtevanega minimalnega donosa. Premija za uspeh, kot je opredeljena v pogodbi o poslovanju, bi bila v tem primeru nižja za 253.212 tisoč tolarjev oziroma za 25 odstotkov od zneska 1.012.847 tisoč tolarjev. Ta znesek tako predstavlja oportunitetno izgubo, ki je nastala kot posledica tega, da SRD v pogodbo o poslovanju ni vključila takšnih določil, ki bi opredeljevala, da je premijo možno izplačevati le v primeru dobička in ob predhodnem upoštevanju minimalnega donosa na vložena denarna sredstva.

6.3.c Vlada RS je 17. 7. 1998 sprejela sklep o priporočilih predstavnikom RS v nadzornih svetih gospodarskih družb, katerih večinska lastnica je RS, pri sklepanju pogodb o zaposlitvi direktorjev, ki velja kot priporočilo tudi pri odločanju o sklepanju pogodb v odvisnih družbah. Sklep je bil dopolnjen in spremenjen 11. 4. 2002. Uprava SRD je v septembru 1998 sprejela Navodila o vsebini individualnih pogodb (v nadaljevanju: Navodila), ki vključujejo dva vzorca individualne pogodbe o zaposlitvi in pogodbe o poslovanju. V revizijskem poročilu o smotnosti poslovanja SRD v obdobju od leta 1997 do 2002 (št. 1206-3/2003-26 z dne 18. 6. 2004) je bilo ugotovljeno, da:

- *NS SRD ni zaznal, da imajo sprejeta Navodila dve prilogi, ki vsebinsko nista bili skladni, kar je dopuščalo možnost za neupoštevanje sklepa Vlade RS (z dne 17. 7. 1998). Vzorca pogodb o poslovanju (prilogi 2 in 3 Navodila SRD) ne vsebujeta temeljnega podatka, tj. okvirne vrednosti plačila za opravljeno storitev, in sta vsebinsko ohlapna. Uprava SRD pri pripravi vzorca pogodb o poslovanju za prilogo Navodil ni nikoli sprejela kvantificirane vrednosti nagrade, čeprav je bil podan predlog, da mesečna nagrada (na osebo) ne bi presegla 10.000 nemških mark.*

Tipska pogodba o poslovanju, ki je bila sprejeta z Navodili SRD, premije za uspeh ne določa oziroma je ne pozna. Po kriterijih za individualne pogodbe o zaposlitvi managerjev¹⁵¹ je udeležba na dobičku omejena na 30 odstotkov letnih prihodkov direktorja in po sklepu Vlade RS je omejitev letne nagrade določena na 15 odstotkov letnih prejemkov direktorja. Premija za uspeh v pogodbi o poslovanju pa znaša 25 odstotkov celotnega dobička po obračunu davkov, povečanih za amortizacijo, in pomembno odstopa - v prid managerju - od omejitev, dogovorjenih s kriteriji in Navodili SRD.

Predstavniki SRD so pojasnili, da je bila družba Elan tik pred stečajem in je potrebovala finančno in poslovno prestrukturiranje, za katerega je bila angažirana družba, ki je bila zmožna zagotoviti ustrezno usposobljeno poslovodno ekipo.

Po pogodbi o poslovanju je znašalo fiksno mesečno nadomestilo predsedniku uprave 11,6 povprečnih plač v RS.¹⁵² V skladu s sklepom Vlade RS lahko nadzorni svet družbe v primeru kriznega managementa (na predlog direktorja ter po predhodno pridobljenem pozitivnem mnenju pristojnega ministra) sklene, da se pri izračunu osnovne plače mnogokratnik (med aritmetično sredino povprečne plače v RS izplačane v preteklem letu in povprečno plačo v dejavnosti izplačane v predpreteklem mesecu) poveča, tako da znaša 4,5 oziroma 6 v odvisnosti od velikosti družbe.

SRD bi poslovala bolj smotrno, če bi pri sklepanju pogodb o poslovanju dosledno in vselej upoštevala priporočila Vlade RS in Gospodarske zbornice Slovenije ter kriterije in usmeritve, ki jih je sama sprejela. Nagrajevanje poslovodstva v družbi Elan po pogodbi o poslovanju ni sledilo priporočilom Vlade RS, saj sta tako mesečno nadomestilo kot premija za uspeh presegala priporočila Vlade RS.

Po določitih kriterijev za individualne pogodbe o zaposlitvi managerjev¹⁵³ si pogodbeni stranki v individualni pogodbi opredelita merila zaradi možnosti spremljanja izpolnjevanja obveznosti, od katerih je odvisna plača. Ta merila so: izboljšanje gospodarskega položaja družbe v okviru dejavnosti (merljivo s kazalci značilnimi za dejavnost družbe), primerjava dobička in donosnosti kapitala družbe glede na sorodne gospodarske družbe, gibanje dobička v primerjavi z minulim poslovnim letom, povečevanje izvoza, ohranjanje in povečevanje števila delovnih mest, zmanjšanje negativnega poslovnega izida in druga merila.

Nagrajevanje poslovodstva v družbi Elan po pogodbi o poslovanju ni sledilo priporočilom Vlade RS, saj sta tako mesečno nadomestilo kot premija za uspeh presegala priporočila Vlade RS. Višino negospodarnosti smo z upoštevanjem omejitev glede opredelitve subvencij in neopredeljene povezave med izplačilom premije za uspeh in doseganjem ciljev iz pogodbe o poslovanju ocenili najmanj v višini razlike med obračunano premijo za uspeh (ki je bila v letih od 2000 do 2003 obračunana v skupnem znesku 2.027.152 tisoč tolarjev, povezava s točko 3.2.1) in 15-odstotnim zneskom skupno obračunanih mesečnih nadomestil izvajalcem storitev poslovanja (od 582.990 tisoč tolarjev, kar je 87.448 tisoč tolarjev, povezava s točko 3.3.b). Razlika znaša 1.939.704 tisoč tolarjev. Ta vrednost ne upošteva prilagoditve, izkazane poslovne uspešnosti iz točke 5.1.5.a.

¹⁵¹ Pogodba o minimalni vsebini individualnih pogodb o zaposlitvi poslovnih delavcev in delavcev s posebnimi pooblastili (Uradni list RS, št. 64/97 – v nadaljevanju: pogodba o minimalni vsebini).

¹⁵² Pri izračunu ni upoštevano zmanjšanje za 1/12 regresa, prevoz na delo, stroški malice in obračunani davki in prispevki na bruto plačo, s čimer bi zagotovili primerljivost podatkov o prejemkih pravne in fizične osebe.

¹⁵³ Kriteriji za individualne pogodbe o zaposlitvi managerjev (priporočilo za določitev plače in drugih sestavin pogodb o zaposlitvi managerjev, Uradni list RS, št. 64/97) določeni na podlagi pogodbe o minimalni vsebini individualnih pogodb o zaposlitvi poslovnih delavcev in delavcev s posebnimi pooblastili.

6.3.d Cilj pogodbe o poslovođenju je bil izvršiti poslovni preobrat v družbi Elan v obdobju dveh let, tako da bo konsolidirani poslovni izid v drugem letu prestrukturiranja oziroma sanacije pozitiven, nesolventnost odpravljena, Elan pa pozicioniran za nadaljnjo profitabilno rast v prihodnjih letih. V pogodbi so bile obveznosti izvajalca storitev poslovođenja določene na naslednji način: storitve je dolžan opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika, skrbeti za ugled družbe ter izvrševati delo v interesu družbe.

Ugotovili smo, da cilj pogodbe o poslovođenju glede pozicioniranja za nadaljnjo profitabilno rast ni bil določen na jasno merljiv način. Poleg tega v pogodbi niso bila določena nobena merila, ki bi zagotavljala možnost spremljanja izpolnjevanja obveznosti izvajalca storitev. Hkrati ni bilo pogodbeno dogovorjeno, da je plačilo oziroma izplačila nadomestila (začetno nadomestilo, fiksno mesečno nadomestilo in premija za uspeh) odvisno od izpolnjenih obveznosti izvajalca. Po naši oceni so bile v pogodbi dogovorjene obveznosti izvajalca nemerljive.

6.3.e V pogodbi o minimalni vsebini (povezava s točko 6.3 c) je za managerje v gospodarski družbi v krizi določeno, da se obveznosti v individualni pogodbi opredelijo za obdobje do prenehanja izgube in praviloma še za triletno obdobje pozitivnega poslovanja gospodarske družbe.

Po pojasnilu SRD je bila pogodbeni obveznosti izvajalca določena, in sicer da doseže pogodbeno dogovorjene cilje z vodenjem podjetja s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika, v skladu z akti družbe in z rednim poročanjem naročnikoma in SRD. Določba, da je poslovodja dolžan svoje obveznosti izvajati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika je klasična določba v praktično vseh pogodbah o poslovođenju oziroma v individualnih pogodbah brez natančne razčlenbe, kaj to pomeni oziroma natančnega definiranja meril. Pravni standard ali merilo 'ravnati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika' nima stalne definicije, temveč ga je potrebno presojati od primera do primera, njegovo vsebino napolnjuje pravna in poslovna praksa. Za to pa so zadolženi nadzorni organi s svojimi pristojnostmi po veljavnih aktih družbe. Tako je bilo tudi v primeru pogodbe o poslovođenju, ki je bila merljiva na navedeni v poslovni praksi običajen način. Če bi izvajalec kršil določila pogodbe oziroma ne bi izvajal pogodbenih obveznosti ali pa bi jih izvajal v nasprotju s standardom dobrega gospodarstvenika, bi plačila z razdrtjem pogodbe prenehala.

Glede trajanja pogodbe oziroma prenehanja pogodbe je bilo določeno, da se začne uporabljati s 1. 4. 2000 in je sklenjena za obdobje dveh let. Avtomatično se podaljša še za dve leti, če vsaj ena od pogodbenih strank ne odpove pogodbi vsaj šest mesecev pred njenim iztekom. V pogodbi niti obveznosti izvajalca niti trajanje pogodbe nista bila odvisna ali povezana s prenehanjem izgube oziroma z obdobjem pozitivnega poslovanja družbe Elan, kot to predvideva omenjena pogodba o minimalni vsebini.

III. MNENJE

Revidirali smo porabo namenskih javnih sredstev v družbi Elan in njenih hčerinskih družbah v obdobju od leta 2000 do 2003. Preizkušali smo skladnost porabe namenskih javnih sredstev z veljavnimi predpisi in smotrnost porabe.

Revidiranje smo izvedli v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij. Revizijski postopki so obsegali pridobivanje, pregledovanje, analiziranje in presojanje podatkov o porabi namenskih javnih sredstev za sanacijo in prestrukturiranje skupine Elan, s katerimi je SRD dokapitalizirala družbi Elan in Skimar, aktivnostih SRD kot večinske lastnice do izstopa iz družbe v letu 2001¹⁵⁴ in smotrnosti poslovanja družbe Elan po letu 2001.

Na oblikovanje mnenja so vplivale naslednje omejitve oziroma nejasno opredeljene aktivnosti, pristojnosti ali obveznosti:

- Uprava SRD je v marcu 2000 načrtovala prestrukturiranje sistema Elan, vendar v postopku prestrukturiranja skupine Elan ni bila predvidena vključitev družbe Skimar. Prav tako v načrtu višine potrebnih sredstev za ta namen ni bila predvidena dokapitalizacija družbe Skimar s konverzijo terjatev v kapital. Dokapitalizacija je izhajala iz posojila, odobrenega družbi Skimar v istem mesecu leta 2000, z namenom financiranja programa prestrukturiranja sistema Elan. SRD ocene potrebnih sredstev ni utemeljila.
- Kupnina v pogodbi o nakupu družbe Elan od PBZ je bila evidentirana v skladu s sklepom uprave SRD, vendar ni bila razdeljena na posamezne predmete prodaje, zato v reviziji ni bilo mogoče določiti natančnega zneska kupnine za posamezne elemente nakupa.
- Opredelitev neposrednih subvencij (ki zmanjšujejo premijo za uspeh) v pogodbi o poslovanju ni bila navedena. V postopku revizije zato ni bilo mogoče natančno izračunati skupnega zneska neposrednih subvencij družbam v skupini Elan.
- Pogodba o poslovanju določa cilje, ki naj bi bili doseženi v procesu prestrukturiranja skupine Elan, vendar v delu, kjer opredeljuje premijo za uspeh, upravičenosti do premije za uspeh ne povezuje z doseganjem ciljev, zaradi katerih je bila pogodba sklenjena. Zato ni mogoče jasno opredeliti, ali je izvajalec storitev upravičen do premije za uspeh tudi v primeru, ko cilji iz pogodbe niso doseženi.
- Na podlagi pogodbe o poslovanju je bila v poslovnih knjigah družbe Skimar za leto 2003 evidentirana potencialna obveznost do družbe Korže za poslovske bonuse za obdobje od 2000 do 2003 v skupni višini 1.022.660 tisoč tolarjev. Plačilo obveznosti do zaključka revizije ni bilo realizirano.
- SRD ni spremljala izpolnjevanja pogodbenih obveznosti posojilojemalca (družbe Skimar) v delu, ki se nanaša na mesečno poročanje o sredstvih družbe Skimar, plasiranih v družbo Elan, zato namenskost porabe sredstev SRD v družbi Skimar v reviziji ni bila v celoti sledljiva.
- Ker zneska obveznosti, ki bi nastal iz naslova morebitne unovčitve hipotek nad nepremičninami po stečaju nad družbo Elan p. o., ni bilo mogoče natančno določiti, je računsko sodišče izračunalo znesek dolgoročnih rezervacij (oblikovanih po letih za ta namen) z upoštevanjem predpostavk posloводства, tj. v višini 80 odstotkov vrednosti teh nepremičnin.

¹⁵⁴ Delež SRD v družbi Elan je bil v decembru leta 2001 prodan z javnim razpisom Prvemu pokojninskemu skladu Republike Slovenije in pooblaščenim investicijskim družbam. pogodbe o prodaji so bile podpisane dne 21. 12. 2001 in 25. 1. 2002.

- V letu 2000 je bilo poslovno leto družbe Elan dolgo le devet mesecev, v letih 2001 in nadalje pa so poslovna leta enaka koledarskemu letu, to je 12 mesecev. Zaradi neprimerljivosti podatkov za leto 2000 v postopku revizije niso bili izdelani primerljivi računovodski izkazi za leto 2000 (podrobneje v točki 5.1.1.a). Pogodba o poslovanju ne določa načina izračuna nagrade v primeru krajšega poslovnega leta.

Kljub navedenim omejitvam smo na podlagi opravljene revizije in ugotovitev glede izvedbe postopka prestrukturiranja sistema Elan pridobili ustrezne in zadostne dokaze za izrek mnenja. Menimo, da nam pridobljeni podatki omogočajo, da podamo mnenje o pravilnosti in smotrnosti porabe namenskih javnih sredstev, dodeljenih skupini Elan.

Mnenje o pravilnosti poslovanja se izreka ločeno za SRD in za družbi Elan in Skimar. Namen vloženih sredstev SRD je bilo prestrukturiranje skupine Elan, družba Elan je bila matična družba v skupini Elan. V proces prestrukturiranja skupine Elan je bila namensko kot obvladujoča družba vključena družba Skimar. Zaradi medsebojne povezanosti poslovnih dogodkov v skupini Elan in skupini Skimar izrekamo mnenje o pravilnosti poslovanja skupaj za obe obvladujoči družbi v skupinah. Mag. Uroš Korže je bil kot izvajalec storitev poslovanja podpisnik pogodbe o poslovanju Elana in hkrati direktor družbe Skimar, zato je imel vse možnosti izvrševanja vpliva na poslovanje skupine Elan kot sestavnega dela skupine Skimar in s tem na poslovanje družbe Elan.

Obseg revizije je bil omejen predvsem na poslovanje skupine Elan kot prejemnika glavnine namenskih sredstev SRD, medtem ko poslovanja drugih družb v skupini Skimar nismo revidirali.

1. Mnenje o pravilnosti porabe namenskih javnih sredstev v družbi Elan in njenih hčerinskih družbah

Mnenje o pravilnosti poslovanja Slovenske razvojne družbe, d. d., Ljubljana

Po našem mnenju je SRD pri dodeljevanju in odobravanju namenskih javnih sredstev dodeljenih skupini Elan v pomembnih pogledih poslovala v skladu s predpisi (*pozitivno mnenje*).

Mnenje o pravilnosti poslovanja družbe Elan in družbe Skimar

Družbi Elan in Skimar sta pri porabi namenskih javnih sredstev, dodeljenih skupini Elan, ravnali v neskladju z usmeritvami, ki jih morata upoštevati pri svojem poslovanju, saj nista v celoti upoštevali določil slovenskih računovodskih standardov v naslednjih primerih:

- pri oblikovanju in porabi dolgoročnih rezervacij v skupnem znesku 1.430.543 tisoč tolarjev (točke 5.1.1.b, 5.1.1.d, 5.1.2.a, 5.1.2.c, 5.1.2.d, 5.1.3., 5.1.4.c in 5.1.4.d);
- pri prodaji poslovnih deležev družb znotraj skupine Skimar po cenah, ki so presegle poštene tržne vrednosti, kar je povzročilo povečanje poslovnega izida skupine Elan, skupaj za 382.968 tisoč tolarjev (točka 5.1.4.b);
- pri ovrednotenju zalog družbe Elan Trade v znesku 55.793 tisoč tolarjev (točka 5.1.4.a),

kar je vplivalo na višino izkazanega poslovnega izida skupine Elan v letih od 2000 do 2003 in s tem na višji obračun nagrade poslovodstvu.

Po našem mnenju sta družbi Elan in Skimar pri porabi namenskih javnih sredstev, dodeljenih skupini Elan, v obdobju od leta 2000 do 2003 v pomembnih pogledih poslovali v neskladju z usmeritvami, ki jih morata upoštevati pri svojem poslovanju (*negativno mnenje*).

2. Mnenje o smotrnosti porabe namenskih javnih sredstev, danih družbi Elan in njenim hčerinskim družbam

2.1 Mnenje o uspešnosti

Prestrukturiranje poslovnega sistema Elan je bilo uspešno v delu, ki se nanaša na ohranitev delovnih mest in ohranitev blagovne znamke Elan, s čimer so bili realizirani sklepi Vlade RS (točki 6.1.1.a in 6.1.1.b).

Poslovni izidi v revidiranih letnih poročilih skupine Elan prikazujejo zmanjševanje dobička od leta 2001 naprej, z upoštevanjem popravkov računskega sodišča pa prilagojeni poslovni izid v letu 2003 postane celo negativen. Čeprav v pogodbi o poslovanju določen *"cilj pozicioniranja za nadaljnjo profitabilno rast"* po drugem letu ni jasno določen, pa je mogoče predpostaviti, da je bil cilj povečanje dobička po letu 2001. Kot je razvidno iz slike 7 je bil, ob upoštevanju rekonstrukcije računovodskih izkazov, v letu 2003 poslovni izid celo negativen. Ne glede na neizpolnjevanje pogodbenih določil glede profitabilne rasti se je premija za uspeh priznavala in evidentirala med obveznostmi družbe Skimar (točka 5.1.5 c).

Cilj *"pozicioniranja za profitabilno rast"* ni jasno merljiv, zato je izpolnjevanje tega cilja težko ugotavljati. V zvezi s pozicioniranjem skupine Elan za profitabilno rast po drugem letu opozarjamo na nekatere elemente, ki lahko profitabilno rast v prihodnje onemogočajo:

- nepremičnine družbe Elan so bile tudi po drugem letu obremenjene s hipoteko, ki izvira še iz stečaja Elana p. o. Terjatve hipotekarnih upnikov bodo le delno poplačane iz stečajne mase Elana, saj višina terjatev, kljub delnemu poplačilu, še presega vrednost nepremičnin družbe Elan. Zaradi navedenega družba Elan ne more vplivati na obvladovanje tveganj iz naslova unovčitve teh hipotek in bo morala v prihodnje za odkup teh sredstev zagotoviti dodatna denarna sredstva;
- skupina Elan brez poroštev skupine Skimar po drugem letu ni imela možnosti za zadolževanje, saj nima ustreznega zavarovanja za najetje posojil;
- sklenjena pogodba o poslovanju pomeni za družbo Elan poslovno tveganje, saj je višina obveznosti do družbe Korže po tej pogodbi visoka, in zaradi uporabe stroškov amortizacije kot podlage za izračun višine premije za uspeh lahko povzroča odliv virov financiranja za investicije izvajalcu poslovodskih storitev;
- skupina Elan je bila po drugem letu obremenjena s slabimi naložbami, ki pa so bile kasneje prenesene v skupino Skimar (točka 6.1.4.e).

Primerjava kumulativnih poslovnih izidov za obdobje od leta 2000 do 2003 kaže, da je prilagojen kumulativni poslovni izid znašal 1.874.261 tisoč tolarjev in je za skupno 2.213.173 tisoč tolarjev nižji od revidiranega kumulativnega poslovnega izida (točka 5.1.5.a).

Uprava družbe Skimar se je odločila za investicije v družbe, ki opravljajo dejavnosti izven osnovne dejavnosti skupine Elan (nepovezana diverzifikacija) in sicer trgovina, najem plovil in proizvodnja dvokoles. Strategija rasti, ki je temeljila na vlaganjih v nove dejavnosti, je

predstavljala pomembno tveganje za poslovno uspešnost. V novih dejavnostih so bile družbe v slabšem konkurenčnem položaju in niso mogle izkoriščati ugodnosti med seboj povezanih ekonomij obsega, ki so se v osnovni dejavnosti razvijale več desetletij. Naložbe v nove dejavnosti so v revidiranih letih izkazovale večinoma negativne poslovne izide (točka 4.6). V letu 2003 so negativno poslovale vse družbe v okviru holdinga Atac, pri čemer je družba Atac realizirala izgubo v višini 434 milijonov tolarjev. Skupina Elan je s prodajo naložb v družbah, katere so v preteklosti in tudi po prodaji ustvarjale izgubo, odpravila vpliv slabih poslovnih rezultatov teh podjetij na poslovni rezultat skupine Elan (točka 4.6.1.a).

Družba Elan je v letih 2002 in 2003 investirala v povečanje kapacitet za izgradnjo jadrnic na lokaciji Begunje. Izdelan je bil tudi poslovni načrt za podjetje, ki bi oddajalo jadrnice. Naloga novega posloводства je bila promocija blagovne znamke Elan na novih trgih. Z novimi prostori in povečano kapaciteto je prišlo v letih 2002 in 2003 do večjega obsega proizvodnje, vendar se je nadaljevala proizvodnja enakih modelov kot prej. Del povečane proizvodnje jadrnic je bil prenesen na novoustanovljene družbe, ki se ukvarjajo z oddajanjem jadrnic v najem. Njihovo financiranje naj bi se izvedlo s pomočjo leasinga ali najema posojil. Poslovni rezultati novih družb so bili v revidiranem obdobju slabi, saj so vse družbe razen družbe Elan Yachting Adratic izkazovale izgubo (točka 4.6.2).

2.2 Mnenje o učinkovitosti

- Ob upoštevanju, da je SRD v Elan in Skimar vložila 7.577.343 tisoč tolarjev (povezava s točko 2.2.1), znaša pozitivna razlika med knjigovodskimi vrednostmi v času prodaje naložb in vloženimi sredstvi SRD 4.552.936 tisoč tolarjev, kar predstavlja skupno štiriletno donosnost vloženih sredstev 60,1 odstotka, povprečni letni donos pa 12,5 odstotka. Z upoštevanjem popravkov računovodskih izkazov pa znaša pozitivna razlika med knjigovodskimi vrednostmi v času prodaje naložb in vloženimi sredstvi SRD 3.979.817 tisoč tolarjev, kar predstavlja skupno štiriletno donosnost vloženih sredstev 52,5 odstotka, povprečni letni donos pa 11,1 odstotka (točka 6.2.2).
- Na podlagi sklenjenega dogovora o načinu in pogojih za uspešno poslovanje poslovnega sistema Elan z družbo Korže je bila SRD subsidiarni porok za izpolnitev vseh obveznosti družbe Elan iz pogodbe o poslovanju. Poroštvo je ostalo veljavno tudi po prodaji lastniških deležev SRD v družbah Elan in Skimar. Kljub neznanemu znesku teh obveznosti si SRD z ustreznimi pogodbenimi določili ni omogočila ustreznega nadzora nad poslovanjem v družbah Elan in Skimar (točki 3.1.b in 3.1.c).
- Sredstva SRD za dokapitalizacijo družbe Skimar niso bila prenesena na družbo Elan, zato je obstajala možnost porabe denarnih sredstev družbe Atac v vrednosti 2 milijardi tolarjev tudi za druge namene.¹⁵⁵ Del dokapitalizacije družbe Skimar s stvarnim vložkom Atac je bil med drugim uporabljen za nove naložbe v trgovsko dejavnost in proizvodnjo koles. Družbe, ki so prejele posojila iz tega naslova, so v obdobju revizije večinoma dosegale negativne poslovne izide. Ker namen dokapitalizacije družbe Skimar s stvarnim vložkom (80-odstotnim deležem družbe Atac) ni bil natančno določen, so bile s tem omogočene poslovanju širše možnosti porabe in tudi nenamenska poraba sredstev (točka 4.3.1.a).

¹⁵⁵ Družbi Skimar je družba Atac dodelila za 1.005.000 tisoč tolarjev posojil, skupaj z nekaterimi drugimi posojili (od družbe Elan in Banke Celje) je bilo za 1.255.000 tisoč tolarjev posojil, ki so bila dana naprej: družbi Elan Bikes za skupaj 730.000 tisoč posojil in družbi Sport 2000 za 100.000 tisoč posojil (podatki po stanju na dan 29. 7. 2004).

- Pri načrtovanju oziroma ocenjevanju potrebnih zneskov za celovito prestrukturiranje poslovnega sistema Elan niso bile pripravljene dovolj kakovostne podlage in izračuni, ki bi ustrezno utemeljevali sprejeto odločitev uprave SRD o višini potrebnih sredstev za prestrukturiranje sistema Elan. Razlogi za vstop SRD v prestrukturiranje sistema Elan se med seboj pomembno razlikujejo in se nanašajo med drugim na preprečitev popolnega izčrpanja sistema skozi prednostna poplačila PBZ in na zaustavitev negativnih trendov v poslovanju. Odsotnost ustrezne analize je onemogočila takšno oceno potrebnih sredstev, ki bi zagotovila razlikovanje med potrebnimi sredstvi zaradi izčrpanja 'koncerna' skozi prednostna poplačila PBZ na eni strani in potrebnimi sredstvi za dejansko poslovanje družbe Elan. Analiza denarnega toka v družbi Elan pred nakupom s strani SRD, ki bi lahko predstavljala ustrezno podlago za načrtovanje potrebnih sredstev tako za prednostna poplačila PBZ na eni strani kot tudi za dejansko poslovanje družbe Elan, ni bila pripravljena (točka 2.2.1).
- Zaradi negotovosti glede načina reševanja problema hipotek in časa, ko bo do unovčenja hipotek prišlo, ni mogoče natančno določiti ustreznega zneska dolgoročnih rezervacij. Različna uporaba predpostavk posloводства pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij močno vpliva na izkazani poslovni izid skupine Elan, kot kaže ocena vplivov na poslovni izid.¹⁵⁶ Kot je predstavljeno v tabeli 27, lahko ocene posloводства zaradi različne uporabe predpostavk pri oblikovanju dolgoročnih rezervacij močno vplivajo na izkazani poslovni izid skupine Elan. Zato menimo, da bi se moralo v pogodbi o poslovoidenju določiti, na kakšen način se oblikovanje dolgoročnih rezervacij za hipoteke na osnovnih sredstvih, ki so obstajala že v času podpisa pogodbe,¹⁵⁷ upošteva pri izračunu nagrade ter kako se pri izračunu nagrade obravnava izdatke za investicije v nepremičnine, ki so obremenjene s hipoteko (točka 5.1.h).
- Revizije letnih poročil v skupini Elan in Skimar sta izvajali dve revizijski družbi kar je lahko pomembno vplivalo na manjšo preglednost in slabše obvladovanje celotne skupine Skimar s strani lastnikov te družbe. V izkazih poslovnega izida skupine Elan prikazano uspešno poslovanje ni temeljilo na dobrih poslovnih rezultatih, ampak so nanj vplivali predvsem načini evidentiranja poslovnih dogodkov in to ne samo v družbi Elan ampak tudi v povezanih družbah. Vključitev družbe Skimar v projekt prestrukturiranja sistema Elan je omogočila prilagoditve poslovnega izida v skupini Elan (povezava s točko 4.6.1 in 5.1.4) in imenovanje dveh revizijskih družb (za skupino Elan in skupino Skimar) bi morala SRD poskrbeti vsaj za usmerjanje in usklajevanje dela revizorjev z imenovanjem organa, ki bi opravljal naloge revizijskega odbora. Opustitev takega ravnanja je lahko pomembno vplivala na višji izračun premije za uspeh v letih od 2000 do 2003 (točki 5. in 6.2.1.3.b).
- S spremembo direktorja v družbi Skimar je po pogodbi o poslovoidenju ista fizična oseba odgovorna oseba plačnika (Skimar) in prejemnika (družba Korže) sredstev. Menimo, da takšen način organizacije poslovoidenja skupine Elan in pomanjkljivosti v postavljenih kontrolah nad poslovoidenjem skupine Elan in skupine Skimar omogočilo poslovodni ekipi možnost obvladovanja 'koncerna Skimar' in tudi odločanje o morebitni prekinitvi pogodbe o poslovoidenju ali spremembi določil glede nagrajevanja posloводства (točka 3.2.b).
- V izračunu premije za uspeh je bilo upoštevano zmanjšanje osnove za 'morebitne neposredne subvencije'. Ker pogodba o poslovoidenju ni natančno določila, kaj so 'neposredne subvencije', je bilo pri izračunu upoštevano ožje pojmovanje. Hkrati z

¹⁵⁶ Tabela 27, točka 5.1.h, na strani 66.

¹⁵⁷ Dolgoročne rezervacije za hipoteke povezane z obstoječimi osnovnimi sredstvi bi se lahko v celoti oblikovale tudi že na dan 31. 3. 2000.

drugimi postopki ni bil zagotovljen ustrezen nadzor nad višino upoštevanega zneska, vključenega v ta okvir. Pogodba tudi ne opredeljuje načina izračuna nagrade v primeru spremembe poslovnega leta. Ker je pri izvajanju prestrukturiranja sistema Elan prišlo do spremembe poslovnega leta, bi moral biti sklenjen aneks k pogodbi o poslovanju. V skladu s teoretičnimi izhodišči, navedenimi v točki 2.1. poročila, je obračun nagrade po denarnem toku možen v prvi oziroma drugi fazi, v tretji fazi pa mora biti povezan z doseganjem dobička (točka 3.2.e).

- Mesečna poročila, ki jih je družba Skimar posredovala SRD, so vsebovala zneske prilivov in odlivov za tekoči mesec brez podatkov o namenu in pogojih nakazil družbi Elan s strani družbe Skimar, kar ni v skladu s pogodbo. Takšno ravnanje dokazuje, da SRD ni razpolagala z dokumenti (dokazi) o namenski rabi sredstev in tudi ni mogla nadzirati izpolnjevanje pogodbenih obveznosti posojilojemalca (točka 4.2).
- Organi SRD so v različnih poročilih obveščali Vlado RS o uspešnosti prestrukturiranja skupine Elan. Na podlagi teh poročil in druge dokumentacije (pogodb, sporazumov, dogovorov) ocenjujemo, da SRD ni opravila svoje naloge učinkovito oz. tako, da bi s pravočasnim poročanjem Vladi RS in ustreznim nadzorom izvajanja prestrukturiranja predvsem pa poslovanja zagotovila učinkovito in gospodarno rabo v Elan vloženih sredstev, kar utemeljujemo z naslednjim:
 - NS SRD ni obravnaval pogodbe o poslovanju po tem, ko je bil že dosežen namen glede pozitivnega poslovnega izida skupine Elan (v drugem letu prestrukturiranja),
 - NS SRD ni sprejel nobenega sklepa o realizaciji zastavljenih ciljev v poslovnem načrtu družbe Elan, ampak se je o poslovanju skupine Elan le seznanjal na podlagi poročil uprave SRD in
 - poročanje Vladi RS je bilo pomanjkljivo in ni vsebovalo podatkov ter informacij o dejanski uspešnosti poslovanja sistema Elan po zaključenem postopku prestrukturiranja. Čeprav je bila v revizijskem poročilu navedena opomba revizorja glede obstoja hipotek na nepremičninah, pa iz poročil Vladi RS ni razvidno kakšne so posledice teh hipotek na izdelane računovodske izkaze in na smotrnost poslovanja (točka 6.2.1.3.a).

2.3 Mnenje o gospodarnosti

- Upoštevanje ugotovljenih popravkov poslovnega izida od leta 2000 do 2003 bi pomembno vplivalo na višino osnove za izračun premije za uspeh po pogodbi o poslovanju. Iz primerjave je razvidno, da bi bila izračunana premija za uspeh za 553.294 tisoč tolarjev nižja. Pri tem izračunu ni bilo upoštevano vsakoletno znižanje osnove za neposredne subvencije, ker je bilo predhodno ugotovljeno, da opredelitev neposrednih subvencij v pogodbi o poslovanju¹⁵⁸ ni bila natančno določena (točka 5.1.5.b).
- Uprava družbe Elan je v letnem poročilu družbe Elan za leto 2001 zapisala, da je bila sanacija zaključena. Takšna trditev je skladna s teoretičnimi izhodišči, opisanimi v točki 2.1.1, saj naj bi faza sanacije oziroma zaostrenega ukrepanja, v kateri je pomemben dejavnik denarni tok, trajala med šest in dvanajst meseci, potem pa se mora družba usmeriti predvsem v doseganje dobička in ne več v normalizacijo denarnega toka. Z zaključkom procesa sanacije v letu 2001 ni več ustrezno nagrajevanje posloводства z uporabo kriterijev, ki temeljijo na približku denarnega toka podjetja (amortizacija in dobiček). Pogodba o poslovanju, ki je bila sklenjena le en dan kasneje od dogovora s SRD, je podaljševala

¹⁵⁸ Podrobneje v točki 3.2.e.

obdobje veljavnosti na štiri leta. Glavni cilji pogodbe o poslovanju so bili vezani na uspešno poslovanje skupine Elan v drugem letu, na podlagi česar bi morali način nagrajevanja po tem obdobju drugače opredeliti (točka 3.2.a). Namesto tega se je pogodba avtomatično podaljšala v skladu s pogodbenimi določili. Mesečna nadomestila v letih 2002 in 2003 so bila izkazana v skupni vrednosti 348.904 tisoč tolarjev. Del teh stroškov in morebitne izplačane premije štejemo kot negospodarno poslovanje, saj so nastali kot posledica tega, da pogodbeni določila po drugem letu niso bila spremenjena (točka 6.2.1.3.a).

- Nagrajevanje posloводства v družbi Elan po pogodbi o poslovanju ni sledilo priporočilom Vlade RS, saj je tako mesečno nadomestilo kot premija za uspeh presegala priporočila Vlade RS. Višino negospodarnosti smo z upoštevanjem omejitev, glede opredelitve subvencij in neopredeljene povezave med izplačilom premije za uspeh ter doseganjem ciljev iz pogodbe o poslovanju, ocenili najmanj v višini razlike med obračunano premijo za uspeh (ta je bila v letih od 2000 do 2003 obračunana v skupnem znesku 2.027.152 tisoč tolarjev, povezava s točko 3.2.1) in 15-odstotnim zneskom skupno obračunanih mesečnih nadomestil družbi Korže kot izvajalcu storitev poslovanja (od 582.990 tisoč tolarjev, kar je 87.448 tisoč tolarjev, povezava s točko 3.3.b poročila). Razlika znaša 1.939.704 tisoč tolarjev (točka 6.3.c).¹⁵⁹
- V reviziji smo vrednostno ocenili negospodarno ravnanje SRD, do katerega je prišlo, ker v pogodbo o poslovanju niso bila vnesena določila, ki bi zagotovila zmanjšanje osnove za nagrado posloводства tako, da bi se upošteval vsaj minimalni donos na vložena sredstva. Odsotnost takšnih določil v pogodbi je onemogočilo delno znižanje stroškov, ki bi nastali na podlagi pogodbe o poslovanju v znesku 253.212 tisoč tolarjev (točki 6.3.a in 6.3.b).
- Obveznosti izvajalca storitev poslovanja v pogodbi o poslovanju (storitve je dolžan opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika, skrbeti za ugled družbe in izvrševati delo v interesu družbe) niso bile določene na merljiv način. Pogodbeno niso bila določena nobena merila, ki bi zagotavljala možnost spremljanja in izpolnjevanja obveznosti izvajalca storitev. Hkrati ni bilo pogodbeno dogovorjeno, da je plačilo oziroma izplačila nadomestila¹⁶⁰ odvisno od izpolnjenih obveznosti izvajalca. V pogodbi dogovorjene obveznosti izvajalca so bile nemerljive (točka 6.3 d).
- S prenosom dejavnosti iz družbe Elan Line na družbo Elan v letu 2000 je za proizvodnjo smuči ugasnila zaščita pred morebitnim prenehanjem uporabe nepremičnin, ki je izhaja iz možnosti unovčitve hipotek. Posloводство pri odločitvi o prenosu dejavnosti ni v zadostni meri upoštevalo tveganj iz naslova unovčitve hipotek (točka 5.1.h).
- Kljub temu, da skupščina družbe Skimar ni potrdila predloga direktorja glede dolgoročnega zadolževanja za potrebe investiranja in zato ni bilo ustreznih virov za financiranje investicije, je družba Elan v letu 2003 izvedla investicije v skupni višini 21.000 tisoč evrov. Takšno ravnanje je povzročilo neustrezno strukturo virov financiranja v družbi Elan in potrebo po uporabi kratkoročnih virov financiranja (točka 5.1.4).

¹⁵⁹ Ta vrednost ne upošteva prilagoditve izkazane poslovne uspešnosti iz točke 5.1.5.a.

¹⁶⁰ Začetno nadomestilo, fiksno mesečno nadomestilo in premija za uspeh.

IV. ODZIVNO POROČILO

Odzivno poročilo ni potrebno, ker je bila SRD, pri kateri se je revizija odvijala, v likvidaciji. Odzivno poročilo družb Elan in Skimar ni potrebno, ker sta družbi že med revizijskim postopkom sprejeli ustrezne popravljalne ukrepe.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena ZRacS-1 ni dopustno izpodbijati pred sodišči ali drugimi državnimi organi.

Igor Šoltes,
generalni državni revizor

Priloge: 3

Poslano:

1. Elan, d. d., Begunje na Gorenjskem, priporočeno;
2. D. S. U., d. o. o., Ljubljana, priporočeno;
3. Skimar, d. o. o., Begunje na Gorenjskem, priporočeno;
4. dr. Marjan Rekar, priporočeno;
5. Franc Herman Šimnovec, priporočeno;
6. mag. Uroš Korže, priporočeno;
7. Primož Finžgar, priporočeno;
8. Državni zbor Republike Slovenije, priporočeno;
9. arhiv, tu.

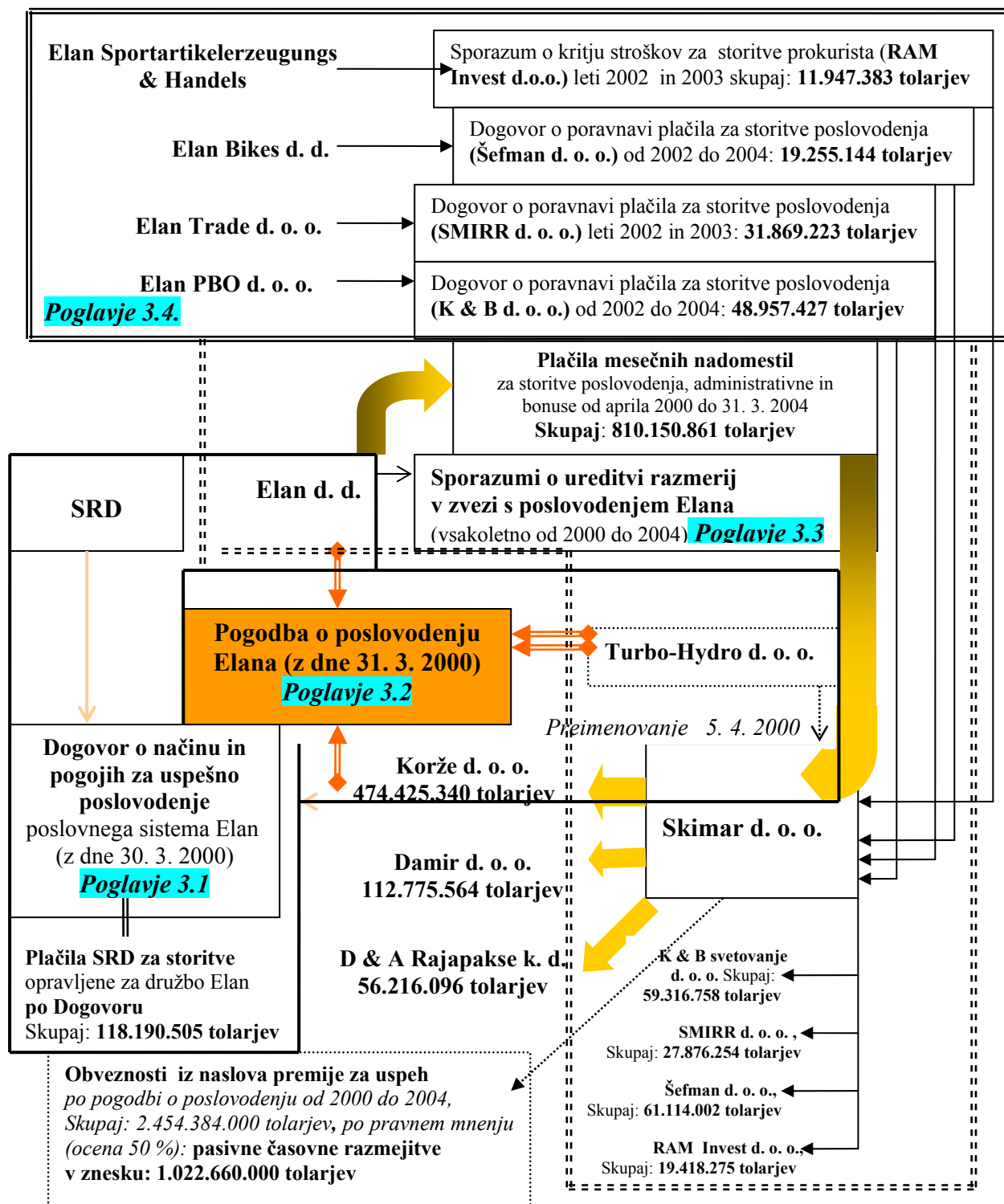
Skupina povezanih podjetij Elan na dan 31. 12. 2000¹⁶¹

Družba Elan je bila matična družba v skupini povezanih podjetij, ki so jo na dan 31. 12. 2000 sestavljala naslednja odvisna podjetja:

- Elan Line, d. o. o., Ljubljana,
- Elan Trade, d. o. o., Ljubljana,
- Elan Sportartikelzeugungs-und Handels GesmbH, Brnca, Avstrija; dne 21. 12. 2000 je bila podpisana pogodba o pripojitvi družbe Elan International GesmbH (Avstrija), ki je z izbrisom iz sodnega registra prenehala obstajati,
- Elan Monark Sports Ltd., Kanada,
- Elan Japan Co., Ltd., Japonska,
- Elan Monark AG, Švica,
- Elan Monark Sporting Goods Inc., Združene države Amerike,
- Elan-IP, invalidsko podjetje, d. o. o., Begunje,
- Elan International GesmbH, Brnca, Avstrija; dne 29. 6. 2000 je bil uveden stečajni postopek zaradi prezadolženosti, nesolventnosti in negativnega kapitala; dne 30. 11. 2000 je bila prisilna poravnava potrjena.

¹⁶¹ Poročilo o reviziji računovodskih izkazov za obdobje od 1. 4. 2000 do 31. 12. 2000.

Slika: Pravne podlage in plačila za storitve poslovođenja

Legenda:

- denarni tok po drugih pogodbah
- denarni tok po pog. o poslovođenju
- podpisniki pog. o poslovođenju

Tabela: Preglednica izdanih računov in kontrolnih seznamov družbe Elan Marine v letu 2003

Zaporedna številka računa	Številka izdanega računa	Datum računa	Datum kontrolnega seznama
1	23008447	30. 12. 2003	8. 1. 2004
2	23007909	23. 12. 2003	8. 1. 2004
3	23008356	30. 12. 2003	8. 1. 2004
4	23007997	24. 12. 2003	8. 1. 2004
5	23008361	30. 12. 2003	9. 1. 2004
6	23007996	24. 12. 2003	9. 1. 2004
7	23007913	23. 12. 2003	12. 1. 2004
8	23008219	30. 12. 2003	13. 1. 2004
9	23008384	30. 12. 2003	14. 1. 2004
10	23007992	24. 12. 2003	14. 1. 2004
11	23008385	30. 12. 2003	19. 1. 2004
12	23007929	23. 12. 2003	19. 1. 2004
13	23008394	30. 12. 2003	22. 1. 2004
14	23007857	22. 12. 2003	26. 1. 2004
15	23008383	30. 12. 2003	26. 1. 2004
16	23007984	24. 12. 2003	27. 1. 2004
17	23007973	24. 12. 2003	27. 1. 2004
18	23008352	31. 12. 2003	4. 2. 2004
19	23008392	30. 12. 2003	16. 3. 2004